

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

**Λουκής Ακρίτας, ο δημοσιογραφικός και πολιτικός του λόγος
στην εφημερίδα *Ελευθερία* των Αθηνών στα 1958**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Εργασία από: Καλλιόπη Παναγή

Επόπτης καθηγητής: Πέτρος Παπαπολυβίου

Λευκωσία 2021

Περιεχόμενα

Συντομογραφίες	2
1.Εισαγωγή	3
2.Η ζωή και έργο του Λουκή Ακρίτα	4
3.Δημοσιογραφικό και Πολιτικό έργο	9
4.Εξελίξεις στο Κυπριακό και η πολιτική κατάσταση στην Κύπρο το 1958	12
5.Πολιτική κατάσταση στην Ελλάδα κατά το έτος 1958	19
6.Πολιτικά άρθρα του Λουκή Ακρίτας στην εφημερίδα <i>Ελευθερία</i> το 1958	23
7. Άρθρα για την Κύπρο και το κυπριακό ζήτημα	26
7.1.Σχέδιο Μακμίλαν	31
7.2.Πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα του ΝΑΤΟ για το Κυπριακό	34
7.3.Το Κυπριακό και ο ΟΗΕ	37
7.4.Μακάριος	43
7.5.Άρθρα του 1959 και οι Συμφωνίες Ζυρίχης – Λονδίνου	48
8.Ελλάδα	51
8.1.Η Ελλάδα και το Σχέδιο Μακμίλαν	59
9.Μεγάλη Βρετανία	62
10.Τουρκία	65
10.1.Η Τουρκία και το Σχέδιο Μακμίλαν	66
11.ΗΠΑ	67
11.1.ΗΠΑ και η στάση τους στον ΟΗΕ	70
12.Συμπεράσματα	71
13.Επίλογος	79
Βιβλιογραφία - Πηγές	80
Παράρτημα	82

Συντομογραφίες

Ε.Δ.Α.: Ενιαία Δημοκρατική Αριστερά.

Ε.Ο.Κ.Α.: Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών.

Ε.Π.Ε.Κ.: Εθνική Προοδευτική Ένωση Κέντρου.

Ε.Ρ.Ε.: Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση.

Ε.Σ.Σ.Δ.: Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών.

Η.Π.Α.: Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

Ν.Α.Τ.Ο.: North Atlantic Treaty Organization - Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου.

Ο.Η.Ε.: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών.

Τ.Μ.Τ: Turk Mukaremet Teskilati - Τουρκική Οργάνωση Αντίστασης.

Εισαγωγή

Ο Λουκής Ακρίτας λογοτέχνης και πνευματικός άνδρας από την Κύπρο, έγινε γνωστός στον ελλαδικό χώρο τόσο για τη λογοτεχνική του παραγωγή όσο και για τη συμβολή του ως Υφυπουργός Παιδείας στην κυβέρνηση του Γεώργιου Παπανδρέου στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση της Ελλάδας. Κατά τη διάρκεια του κυπριακού απελευθερωτικού αγώνα αν και βρισκόταν στην Αθήνα, προσέφερε τις υπηρεσίες του καθώς διατέλεσε μέλος του Εθναρχικού Συμβουλίου των Αθηνών¹ και με την πένα του αρθρογραφούσε υπέρ του αγώνα της Ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα.

Ο στόχος της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει και να παρουσιάσει τον δημοσιογραφικό και πολιτικό λόγο του Λουκή Ακρίτα. Ειδικότερα, εστιάζει στην αρθρογραφία του στην εφημερίδα *Ελευθερία* των Αθηνών το 1958, σε μια δύσκολη χρονική περίοδο για την Κύπρο. Στην μεγάλη αθηναϊκή κεντρική εφημερίδα εκθέτει τις απόψεις του και παρουσιάζει τον πολιτικό του λόγο και τις θέσεις του για την ιδιαίτερη του πατρίδα την Κύπρο.

Στην παρούσα εργασία θα γίνει αναφορά στη ζωή και το έργο του Λουκή Ακρίτα και θα παρουσιαστεί ο δημοσιογραφικός και πολιτικός του λόγος. Στη συνέχεια, θα δοθεί έμφαση στις πολιτικές εξελίξεις στο Κυπριακό και στην πολιτική κατάσταση που επικρατούσε στην Κύπρο το 1958. Παράλληλα, παρουσιάζεται η πολιτική κατάσταση στην Ελλάδα καθώς συνδέεται άμεσα με τον πολιτικό λόγο και τα άρθρα του Λουκή Ακρίτα.

Στη συνέχεια, γίνεται παρουσίαση και ανάλυση στην αρθρογραφία του Λουκή Ακρίτα μέσα από την εφημερίδα *Ελευθερία* των Αθηνών. Ο Λουκής Ακρίτας, αρχίζει να αρθρογραφεί τον Ιανουάριο του 1958 και το τελευταίο του άρθρο για την Κύπρο το γράφει τον Φεβρουάριο του 1959. Στο σύνολό τους παρουσιάζονται πενήντα δύο άρθρα που αφορούν το Κυπριακό. Τα άρθρα ομαδοποιήθηκαν ανάλογα με το θέμα τους και παρουσιάζονται ως εξής, το Κυπριακό ζήτημα, Σχέδιο Μακμίλαν, Πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα του ΝΑΤΟ για το Κυπριακό, το Κυπριακό στον ΟΗΕ, η Ελλάδα, η Μ. Βρετανία, η Τουρκία και οι ΗΠΑ. Οι θεματικές, οι οποίες παρουσιάζονται, είναι βασισμένες σε ευρήματα από την εφημερίδα *Ελευθερία* των Αθηνών. Τέλος, παρουσιάζονται γενικά συμπεράσματα για τον πολιτικό του λόγο.

¹Ανώνυμος, «Κηδεύεται αύριον ο Λουκής Ακρίτας», εφ. *Ελευθερία*, 9-2-1965, σ. 7.

Μεθοδολογικά, για τη συγγραφή της παρούσας εργασίας χρησιμοποιήθηκε πρωτογενές και δευτερογενές υλικό. Σημαντική πηγή υπήρξε ο Τύπος της εποχής και συγκεκριμένα η εφημερίδα *Ελευθερία* των Αθηνών από την 1^η Ιανουαρίου 1958 μέχρι το Φεβρουάριο του 1959. Για την καλύτερη κατανόηση του ιστορικού περιβάλλοντος της εποχής, η εργασία στηρίχθηκε σε βιβλία όπως Ευάγγελος Αβέρωφ -Τοσίτσας, *Ιστορία Χαμένων Ευκαιριών (Κυπριακό, 1950-1963)*, Αθήνα 1982, Δημήτρης Μπίτσιος, *Κρίσιμες Ώρες* και Νίκος Κρανιδιώτης, *Δύσκολα χρόνια, Κύπρος 1950 -1960*, Αθήνα 1981, οι οποίοι υπήρξαν πολιτικά πρόσωπα και πρωταγωνιστές κατά τη διάρκεια του 1958 στον ελλαδικό και κυπριακό χώρο αντίστοιχα, καθώς και σε άλλη δευτερεύουσα βιβλιογραφία.

Η παρούσα εργασία, αποσκοπεί να προσφέρει, στην επιστημονική και ιστορική βιβλιογραφία πτυχές άγνωστες για τους περισσότερους γύρω από τον δημοσιογραφικό και πολιτικό λόγο του Λουκή Ακρίτα, ο οποίος εκφράστηκε με τόλμη την κρίσιμη χρονιά για το Κυπριακό, μέσα από την αθηναϊκή εφημερίδα *Ελευθερία*. Σ' αυτό το σημείο, οφείλω να ευχαριστήσω θερμά τον καθηγητή Πέτρο Παπαπολυβίου, ο οποίος με παρότρυνε να ασχοληθώ με το συγκεκριμένο θέμα.

Η ζωή και έργο του Λουκή Ακρίτα

Ο Λουκής Ακρίτας, με πραγματικό ονοματεπώνυμο Λουκής Χατζηγιαννακού², γεννήθηκε στην κωμόπολη της Μόρφου στις 8 Αυγούστου 1908. Ήταν το τέταρτο παιδί από τα επτά παιδιά της πολυμελούς οικογένειας του Γιαννακού Χατζηλουκά από την Κάτω Ζώδια και της Ελένη Καττιριτζιύγιαννη η οποία καταγόταν από τη Μόρφου. Ο Λουκής φοίτησε στο δημοτικό σχολείο της Μόρφου και συνέχισε τις σπουδές του για δύο χρόνια στην Ελληνική Σχολή Μόρφου. Εκεί τον χαρακτήρισαν «ως ο λαμπρότατος μαθητής που πέρασε από τα μαθητικά θρανία της Μόρφου»³. Το 1925 ολοκλήρωσε την εκπαίδευσή του στο Παγκύπριο Γυμνάσιο Λευκωσίας, αποσπώντας όλα τα βραβεία

² Το επώνυμο “Ακρίτας” το καθιέρωσε το 1928 και το πήρε από τον παππού του Χατζηλουκά που ήταν καλός κυνηγός του καταστρεπτικού εντόμου της ακρίδας και «απέκτησε» έτσι το παρωνύμιο ‘Ακρίδα’, από τους συγχωριανούς του. Ο Λουκής το μεταμόρφωσε από Ακρίδας σε Ακρίτας για αισθητικούς και ιστορικούς λόγους (Διγενής Ακρίτας). Βλ. Θεοχάρης Μασούρας, *Λουκής Ακρίτας - Δεκατρία Κείμενα*, εκδόσεις Πολιτιστικές Υπηρεσίες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, Λευκωσία 1995, σσ. 9-11.

³ Στο ίδιο, σ. 11.

και τους επαίνους, αφού «κάθε χρόνο έπαιρνε και τα δύο καθιερωμένα στο Γυμνάσιο αυτό βραβεία: της Εκθέσεως Ιδεών και της Καλής Διαγωγής»⁴. Στη συνέχεια, φοίτησε για μία χρονιά στο Παγκύπριο Διδασκαλείο και σε ηλικία 18 χρονών αποφοίτησε. Διορίστηκε ως δάσκαλος το 1926 και υπηρέτησε για τέσσερα χρόνια, για μία χρονιά στη Μόρφου, μία στο σχολείο της Σύγκρασης στην επαρχία Αμμοχώστου και στη συνέχεια, για άλλα δύο στο σχολείο Κελλακίου της επαρχίας Λεμεσού. Παράλληλα, το 1928, άρχισε να αρθρογραφεί και να δημοσιεύει έργα του στην εφημερίδα *Χρόνος* της Λεμεσού.

Το 1930, πήρε τη μεγάλη απόφαση να εγκαταλείψει τα πατρία εδάφη και πήγε στην Αθήνα με σκοπό να εργαστεί και παράλληλα να συνεχίσει τις σπουδές του στην αγγλική φιλολογία. Μετά από δύο χρόνια, προσλήφθηκε ως συντάκτης στην εφημερίδα *Πρωία*, η οποία τον ανέδειξε και τον έκανε γνωστό στους ελλαδικούς πολιτικούς, πνευματικούς και δημοσιογραφικούς κύκλους, πράγμα που τον βοήθησε και στην πολιτική του ανέλιξη⁵. Το 1932 ανέλαβε στην εφημερίδα *Εστία*, της κυπριακής οικογένειας Κύρου, το πολιτικό ρεπορτάζ και το ρεπορτάζ του υπουργείου Παιδείας και έτσι γνώρισε τον Γεώργιο Παπανδρέου, υπουργό Παιδείας της κυβέρνησης Ελευθέριου Βενιζέλου μέχρι το 1932⁶. Ταυτόχρονα ήταν ανταποκριτής της κυπριακής εφημερίδας *Πρωινή*⁷ και συνεργάτης άλλων εντύπων όπως της «Μεγάλης Ελληνικής Εγκυκλοπαίδειας» του Ελευθερουδάκη⁸. Ο Λουκής ήδη από το 1929 δημοσιεύει τα διηγήματά του σε κυπριακά και ελληνικά έντυπα. Το 1935, κυκλοφόρησε τη νουβέλα του «Νέος με Καλές Συστάσεις» και ένα χρόνο αργότερα το μυθιστόρημα «Ο Κάμπος», δύο έργα με έντονα αυτοβιογραφικά στοιχεία. Κατά τη διάρκεια της μεταξικής δικτατορίας «λόγω των πολιτικών του αντιλήψεων και της αρθρογραφίας του διώχθηκε από τη δικτατορία του Ι. Μεταξά»⁹, χωρίς όμως να υπάρχουν περισσότερα στοιχεία για τη δίωξή του.

Κατά τη διάρκεια του ελληνοϊταλικού πολέμου υπηρέτησε και πολέμησε ως απλός στρατιώτης στον ελληνικό στρατό. Έζησε για αρκετούς μήνες στο αλβανικό έδαφος,

⁴ Νικηφόρος Βρεττάκος, «Ο άνθρωπος και το έργο του», *Αρματομένοι, Λουκής Ακρίτας*, έκδοση Δ, Αθήνα 1983, σ. 17.

⁵ Ανδρέας Κλ. Σοφοκλέους, *Κύπριοι Χρονογράφοι, Λουκής Ακρίτας, (1908-1965)*, εκδόσεις Νικοκρέων, Λευκωσία 2007, σ.8.

⁶ Ν. Βρεττάκος, «Ο άνθρωπος και το έργο του», *ό.π.*, σ. 20.

⁷ Θ. Μασούρας, *Λουκής Ακρίτας - Δεκατρία Κείμενα*, *ό.π.*, σ. 11.

⁸ Τάκης Χατζηδημητρίου, Παράρτημα ΙΙΙ, «Ο πολιτικός και δημοσιογράφος Λουκής Ακρίτας», *Κύπριοι Χρονογράφοι, Λουκής Ακρίτας (1908-1965)*, εκδόσεις Νικοκρέων, Λευκωσία 2007, σ. 186.

⁹ Α. Κλ. Σοφοκλέους, *Κύπριοι Χρονογράφοι, ό.π.*, σ. 11.

από όπου έστειλε πολεμικές ανταποκρίσεις στην εφημερίδα *Εστία*. Η εμπειρία του αυτή θα τον οδηγήσει στη συγγραφή του μυθιστορήματος «Αρματωμένοι», το οποίο εκδόθηκε το 1947.

Το 1941, ο Θίασος Κοτοπούλη ανέβασε το θεατρικό του έργο «Όνειρο αγάπης» με τον τίτλο «Όπου αγαπά παιδεύει». Κατά τη διάρκεια της Κατοχής άρχισε να αρθρογραφεί σε διάφορες εφημερίδες της εποχής με αποκορύφωμα τη σύσταση αντιστασιακής ομάδας και «εξέδιδε μαζί με τον αδελφό του, Ευριπίδη, την παράνομη εφημερίδα *Καθημερινά Νέα*»¹⁰ (1941- 1946) ως μια μικρή δισέλιδη εφημερίδα χωρίς φωτογραφίες και διαφημίσεις που πέτυχε «όμως να φωτίζει τα γεγονότα και να φλογίζει με τα οράματά της την πορεία ενός λαού»¹¹. Η εφημερίδα, με κάποιες μικρές διακοπές, συνέχισε νόμιμα την κυκλοφορία της, μετά την απελευθέρωση ως το 1946. Την ίδια περίοδο αρχίζει να ασχολείται ενεργά με τα πολιτικά θέματα και να διατηρεί επαφή με την εξόριστη ελληνική κυβέρνηση που βρισκόταν στο Κάιρο¹². Έτσι, λίγο αργότερα, διετέλεσε, μαζί με τους Παναγιώτης Σπηλιωτόπουλο και Φίλιππο Μανουηλίδη, μέλος της Τριμελούς Επιτροπής της Απελευθέρωσης, η οποία αποτελούσε κλιμάκιο της Κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας κατά την τελευταία περίοδο της κατοχής¹³ και διαπραγματεύθηκε τους όρους παράδοσης της Αθήνας από τους Γερμανούς¹⁴. Ενώ παράλληλα, ορίζεται με «διαταγή υπ' αριθμόν 6»¹⁵ από την κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας του Γεώργιου Παπανδρέου και αναλαμβάνει «καθήκοντα Υφυπουργού Τύπου το 1944 μέχρι την επιστροφή της ελληνικής κυβέρνησης από το Κάιρο»¹⁶.

Στα επόμενα χρόνια του ελληνικού Εμφυλίου απείχε συνειδητά από τα επίσημα πολιτικά δρώμενα της χώρας. Το θεατρικό του έργο «Θεοδώρα»¹⁷, θεωρείται ότι

¹⁰Α. Κλ. Σοφοκλέους, *Κύπριοι Χρονογράφοι*, ό.π., σ.12 και Θ. Μασούρας, «Καταξίωση ενός πνευματικού ανθρώπου», περιοδικό *Πρόσωπα και Γεγονότα*, «Λουκής Ακρίτας», τχ.15, εκδόσεις *Ο Φιλελεύθερος*, Λευκωσία, 2003, σσ. 4-5.

¹¹Τ. Χατζηδημητρίου, «Ο πολιτικός και δημοσιογραφικός λόγος του Λουκή Ακρίτα», ό.π., σ. 189.

¹²*Κύπριοι Συγγραφείς, Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα*, τ.Α', εκδόσεις Χρ. Ανδρέου, Λευκωσία 1982, σ. 31.

¹³Μεγάλη Κυπριακή Εγκυκλοπαίδεια, τ. Α', εκδόσεις Φιλόκυπρος, Λευκωσία 1984, σ. 305.

¹⁴Ν. Βρεττάκος, «Ο άνθρωπος και το έργο του», ό.π., σ. 26.

¹⁵Τ. Χατζηδημητρίου, «Εκμυστηρεύσεις και εξομολογήσεις, Για πρώτη φορά στο φως η αλληλογραφία του Λουκή Ακρίτα με την οικογένειά του», περιοδικό *Κύπρος Ιστορία, Πρόσωπα και Γεγονότα*, «Λουκής Ακρίτας», τχ.15, εκδόσεις *Ο Φιλελεύθερος*, Λευκωσία, 2003, σ. 9.

¹⁶Α. Κλ. Σοφοκλέους, *Κύπριοι Χρονογράφοι*, ό.π., σ.12, Τ. Χατζηδημητρίου, «Εκμυστηρεύσεις και εξομολογήσεις, Για πρώτη φορά στο φως η αλληλογραφία του Λουκή Ακρίτα με την οικογένειά του», ό.π., σ. 9 και Ν. Βρεττάκος, «Ο άνθρωπος και το έργο του», ό.π., σ. 26.

¹⁷Το 1948 συναντήθηκε στις ΗΠΑ με τον βυζαντινολόγο Α. Vasiliev και συζήτησε μαζί του ζητήματα της Βυζαντινής Ιστορίας. Βλ. Θ. Μασούρας, *Λουκής Ακρίτας - Δεκατρία Κείμενα*, ό.π., σ. 20. Τα τρία

γράφτηκε κοντά στο 1948 και εκδόθηκε μετά το θάνατό του στην Κύπρο, στα 1965¹⁸. Το 1950 επανήλθε με μια νέα εκδοτική απόπειρα καθώς «ονειρεύτηκε μια μεγάλη καθημερινή δημοκρατική εφημερίδα, υπεύθυνη, με ποιότητα και ψηλό επίπεδο, με τους καλύτερους συνεργάτες μέσα από τον κόσμο της Ελλάδας, με δίκτυο ανταποκριτών από τα σημαντικά κέντρα του κόσμου και σε συνεργασία με άλλες μεγάλες εφημερίδες της Ευρώπης»¹⁹. Εκδίδει έτσι την καθημερινή εφημερίδα *Ελληνικά Χρονικά*, της οποίας η ζωή ήταν βραχύβια ενώ λίγο αργότερα εμφανίζεται και δραστηριοποιείται ως εκδότης, με τον εκδοτικό οίκο *ΑΚΡΙΤΑΣ*²⁰.

Το 1950 αναμειγνύεται ενεργά στην πολιτική σκηνή της χώρας και αναλαμβάνει ως Γενικός Γραμματέας του κόμματος του Νικόλαου Πλαστήρα, ΕΠΕΚ (Εθνική Προοδευτική Ένωση Κέντρου) που έχει ως σύνθημά της τη γενική αμνηστία και την ειρήνευση στη χώρα. Μετά από ένα χρόνο (1951), θέτει υποψηφιότητα με το κόμμα της ΕΠΕΚ, εκλέγεται για πρώτη φορά βουλευτής Αθηνών και πρώτος σε σταυρούς προτίμησης.²¹ Η ΕΠΕΚ είχε σύντομη ζωή και το κόμμα συγχωνεύθηκε με το κόμμα των Φιλελευθέρων, του Σοφοκλή Βενιζέλου. Το 1951, ως απεσταλμένος της ελληνικής κυβέρνησης, έλαβε μέρος στην Έκτη Σύνοδο του ΟΗΕ στο Παρίσι, παρουσιάζοντας την πρόταση για την επίλυση του παγκόσμιου στεγαστικού προβλήματος²² και για πρώτη φορά θέτει το ζήτημα της Κύπρου «εις τας ειδικάς επιτροπές του Οργανισμού τούτου, ότε συνεζητείτο το ζήτημα της καταργήσεως του μεσαιωνικού πλέον συστήματος της αποικιοκρατίας»²³. Στην Τρίτη Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών και στην Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το 1952 πρόβαλε, επίσης, το κυπριακό πολιτικό αίτημα.

θεατρικά έργα του Λουκή Ακρίτα, *Αγαμέμνονας*, *Όμηροι* και *Θεοδώρα* εκδόθηκαν από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού στον τόμο *Λουκής Ακρίτας, Τρία Θεατρικά*, Λευκωσία 2001.

¹⁸ Το βιβλίο εκδόθηκε στην Κύπρο από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου με επιμέλεια του Γ. Κατσούρη, Λευκωσία 1965.

¹⁹ Τ. Χατζηδημητρίου, «Ο πολιτικός και δημοσιογράφος Λουκής Ακρίτας», *ό.π.*, σ.187.

²⁰ Ο εκδοτικός οίκος κυκλοφόρησε την *«Ιστορία της Γαλλικής Επανάστασης»* του Μισελέ, την *«Ιστορία της Ελλάδας»* του Γουσταύου Γκλοτζ και την *«Αλωση της Κωνσταντινούπολης»* του Σλούμπερζε, εκδόσεις υψηλού επιπέδου, με σκοπό την άνοδο του μορφωτικού επιπέδου του ελληνικού λαού. Βλ. Τ. Χατζηδημητρίου, «Ο πολιτικός και δημοσιογράφος Λουκής Ακρίτας», *ό.π.*, σ.187.

²¹ Ήταν η πρώτη φορά που Κύπριος εκλεγόταν βουλευτής στην Αθήνα. Βλ. Ανδρέας Χατζηθωμάς, *Λουκής Ακρίτας (1909-1965)*, Παγκύπριο Γυμνάσιο, Λευκωσία 1985, σ.3.

²² Ν. Βρεττάκος, «Ο άνθρωπος και το έργο του», *ό.π.*, σ.3.

²³ Κωνσταντίνος Σπυριδάκης, *Λουκή Ακρίτα Πολιτικόν Μνημόσυνο*, εκδόσεις Κυπριακής Εκπαιδεύσεως, αρ. 8, Λευκωσία 1965, σ.6.

Το 1952 επισκέφθηκε την Κύπρο με σκοπό να οργανώσει μια «Φιλική Εταιρεία»²⁴ με στόχο την απελευθέρωση της Κύπρου και την ένταξή της στον εθνικό κορμό. Ήθελε να ανακινήσει το Κυπριακό μέσα στα πλαίσια των άλλων απελευθερωτικών κινημάτων της Μέσης Ανατολής, διαβλέποντας πως η προώθηση του προβλήματος της Κύπρου μέσα στα πλαίσια της Δυτικής Συμμαχίας θα οδηγούσε στην ανάμειξη της Τουρκίας στο πρόβλημα. Με γνώμονα αυτό, προσέγγισε πολιτικούς και προσωπικότητες της Κύπρου ώστε να συζητήσουν το είδος και τη φύση του αγώνα²⁵. Όμως, η πτώση της κυβέρνησης Πλαστήρα τον Οκτώβριο του 1952, θα ματαιώσει τα σχέδιά του. Στα 1954 ο στρατηγός Αλέξανδρος Παπάγος, παρ' όλο που ήταν πολιτικός του αντίπαλος, του ζήτησε να δεχθεί να αντιπροσωπεύσει την Ελλάδα ως μέλος της Εθνικής Διακομματικής Επιτροπής για τη διαφώτιση της διεθνούς κοινής γνώμης στον ΟΗΕ για το Κυπριακό που θα συνερχόταν στη Νέα Υόρκη²⁶. Ο Ακρίτας δέχθηκε την αποστολή προκειμένου να υπερασπιστεί τα δικαιώματα του κυπριακού λαού. Παράλληλα, ως μέλος του Εθναρχικού Συμβουλίου συνεργάστηκε με τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο για την προώθηση του Κυπριακού.

Το 1952 μαζί με τον αδελφό του Ευριπίδη και τον στενό του φίλο και συνεργάτη Νικηφόρο Βρεττάκο, εκδίδει το εβδομαδιαίο περιοδικό *Ελληνικά Χρονικά*, ένα έντυπο με πολιτικό, διπλωματικό και πνευματικό περιεχόμενο. Μέχρι το 1954 εκδόθηκαν 100 τεύχη. Τη χρονιά αυτή, παντρεύτηκε τη Σύλβα Γιαβάσογλου²⁷ με την οποία απέκτησε μια κόρη, την Έλενα. Εμφανίστηκε ξανά στα λογοτεχνικά δρώμενα το 1956 με τη δημοσίευση της τραγωδίας «Όμηρου» στη *Νέα Εστία*. Ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι το 1956 και 1958 ήταν υποψήφιος βουλευτής με το κόμμα των Φιλελευθέρων, όμως δεν

²⁴Βλ. Θ. Μασούρας, *Λουκής Ακρίτας - Δεκατρία Κείμενα*, ό.π., σ.σ.13-14, Τ. Χατζηδημητρίου, «Εκμυστηρεύσεις και εξομολογήσεις», ό.π., σ.5 και Κώστας Π. Κύρρη, «Είκοσι χρόνια επικοινωνίας με τον Λουκή Ακρίτα», περιοδικό Κυπριακά Χρονικά, *Αφιέρωμα στον Λουκή Ακρίτα*, τχ.50, Οκτώβρης – Νιόβης 1965, σ.223.

²⁵ Ο Κώστας Π. Κύρρης αναφέρει ότι «προσέγγισε πολιτευτές και προσωπικότητες διαφόρων κατηγοριών για τους τρόπους λυτρωμού της ιδιαίτερης του πατρίδας. Ο κ. Α. Χ. Γαβριηλίδης από την Αμμόχωστο ήταν ένας απ' αυτούς, και μου διεβίβασε την επιθυμία του Λουκή να βοηθήσω κι εγώ στο έργο τούτο, που είχε εγκριθεί από την Ελλαδική Ηγεσία κι απ' άλλους παράγοντες». Βλ. Κ.Π. Κύρρη, «Είκοσι χρόνια επικοινωνίας με τον Λουκή Ακρίτα», ό.π., σσ.223-224.

²⁶ Πρόκειται για την πρώτη προσφυγή της Κύπρου στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, την οποία κατέθεσε ο Έλληνας Πρωθυπουργός Αλέξανδρος Παπάγος ως εντολοδόχος του κυπριακού λαού το 1954.

²⁷ Το 1967 ήταν η μόνη υποψήφια βουλευτής της Ένωσης Κέντρου στις εκλογές που δεν έγιναν λόγω της επιβολής της δικτατορίας. Στη συνέχεια, πήρε μέρος στην αντίσταση κατά της δικτατορίας και στη μεταπολίτευση ήταν ιδρυτικό στέλεχος του ΠΑΣΟΚ, η πρώτη γυναίκα βουλευτής στην ιστορία του και αργότερα, με πρωθυπουργό του Ανδρέα Παπανδρέου, διετέλεσε Υφυπουργός Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

πέτυχε να εκλεγεί βουλευτής. Το 1958 αρθρογραφεί στην εφημερίδα *Ελευθερία* σχολιάζοντας τα γεγονότα της ελληνικής πολιτικής ζωής και του Κυπριακού. Την περίοδο 1959 -1961, με τη βοήθεια του αδελφού του, θα εκδώσει με μεγάλη επιτυχία ένα νέο μορφωτικό περιοδικό με τίτλο *Κόσμος – Επιστήμη και Ζωή*, στο οποίο ο ίδιος αρθρογραφούσε και δημοσίευε διηγήματά του.

Τον Οκτώβριο του 1959, συμμετείχε στη συνάντηση της Ρόδου, για να γεφυρώσει τις διαφορές του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου και του Γεώργιου Γρίβα Διγενή, οι οποίες είχαν εκδηλωθεί δημόσια και δυναμίτιζαν το κλίμα στο εσωτερικό της Κύπρου. Επιστρέφει ενεργά στην πολιτική σκηνή ως βουλευτής της Ένωσης Κέντρου το 1963. Την ίδια χρονιά, ως εκπρόσωπος της ελληνικής κυβέρνησης, έρχεται στην Κύπρο, για να πληροφορηθεί άμεσα για τα τραγικά γεγονότα των Χριστουγέννων του 1963. Τον Φεβρουάριο του 1964 επανεκλέγεται βουλευτής της Ένωσης Κέντρου και αναλαμβάνει το Υφυπουργείο Παιδείας²⁸ με την κυβέρνηση του Γεώργιου Παπανδρέου. Από τη θέση αυτή πέτυχε να σχεδιάσει με τον στενό συνεργάτη του, Ευάγγελο Παπανούτσο και να υλοποιήσει την Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση για τον εκσυγχρονισμό της Παιδείας. Έμεινε όμως ανολοκλήρωτη λόγω της απρόσμενης πολύμηνης ασθένειάς του, που τον οδήγησε σε νοσηλεία και θεραπεία στο Λονδίνο, όπου πέθανε στις 6 Φεβρουαρίου το 1965.

Δημοσιογραφικό και Πολιτικό έργο

Δημοσιογράφος, λογοτέχνης και πολιτικός, η μία ιδιότητά του επηρέαζε και συμπλήρωνε την άλλη.²⁹ Έγραψε δεκάδες άρθρα εκπαιδευτικού, κοινωνικού, λογοτεχνικού και πολιτικού περιεχομένου και στάθηκε ως ένας αγωνιστής δημοσιογράφος - λογοτέχνης αλλά και ως ένας αγωνιστής πολιτικός. Η δημοσιογραφική του πορεία διαρκεί περισσότερο από είκοσι χρόνια (1928-1950), ενώ από τη δεκαετία του 1950 ξεκινά ενεργά η πολιτική του καριέρα. Ο δημοσιογραφικός και πολιτικός του λόγος, συνυπάρχουν καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του.

Ως δημοσιογράφος φρόντιζε να καταθέτει τα οράματά του για την πρόοδο της χώρας και του ελληνικού λαού με καθαρή σκέψη και χωρίς υπολογισμούς. Με μαχητικότητα και τόλμη παρουσίαζε τις αλλαγές και τι μπορούσε να επιτευχθεί, καθώς πίστευε ότι η

²⁸ Υπουργός Παιδείας ήταν ο ίδιος ο Πρωθυπουργός, Γεώργιος Παπανδρέου.

²⁹ Τ. Χατζηδημητρίου, «Ο πολιτικός και δημοσιογράφος Λουκής Ακρίτας», *ό.π.*, σ.186.

δημοσιογραφία μπορούσε να επηρεάσει θετικά τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις και τον λαό³⁰. Όταν όμως αντιλήφθηκε ότι η αλλαγή δύσκολα θα επιτευχθεί μέσα από τη δημοσιογραφία, έγινε πολιτικός, καθώς θα μπορούσε να πραγματοποιήσει τις αλλαγές που οραματιζόταν με γρηγορότερους ρυθμούς.

Το 1928-1929, δημοσιεύει στην εφημερίδα *Χρόνος* της Λεμεσού, εξήντα χρονογραφήματα, τα οποία υπέγραφε με το ψευδώνυμο Λουκής Ακρίδας. Σε αυτά τα χρονογραφήματα παρουσιάζει την πολιτική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή του τόπου του, περιγράφοντας παράλληλα τα ανθρώπινα ελαττώματα και πάθη, με ύφος λιτό, χιουμοριστικό και σαρκαστικό και θίγοντας παράλληλα θέματα που απασχολούν τους ανθρώπους της Κύπρου.³¹

Από το 1932 εμφανίζεται στις αθηναϊκές εφημερίδες *Εστία* και *Πρωία*, ως συντάκτης, καταθέτοντας ένα μεγάλο μέρος της δημοσιογραφικής του παραγωγής. Την ίδια περίοδο συνεργάζεται με την κυπριακή εφημερίδα *Πρωινή* ως ανταποκριτής. Μετά την επιβολή της δικτατορίας του Μεταξά, διώκεται για την αρθρογραφία του και τις πολιτικές του αντιλήψεις³². Με την κήρυξη του ελληνοϊταλικού πολέμου συνεχίζει να δημοσιεύει ανταποκρίσεις του, χρονογραφήματα εμπνευσμένα από τα βιώματά του στο αλβανικό μέτωπο, άρθρα γεμάτα ένταση, πίστη και μαχητικότητα, με μεγάλη απήχηση στο αναγνωστικό κοινό, ενώ στα χρόνια της κατοχής που ακολούθησαν, αρθρογραφεί στον παράνομο Τύπο της εποχής και μέσα από τα άρθρα του δίνει κουράγιο στον ελληνικό λαό.

Με τα *Καθημερινά Νέα*, την πρώτη εφημερίδα που εκδίδει, μπαίνει στην παρανομία και εμφανίζεται με μια σειρά από μαχητικά άρθρα, καθώς απευθύνεται σε όλους και, όπως διακηρύσσει στην πρώτη έκδοση της εφημερίδας, «η Ελλάδα είναι η μεγαλύτερη υπόθεση της ανθρωπότητας. Την μεγάλην αυτήν και ιεράν στιγμήν καλούμεν εις συναγεμόν το Έθνος, διά να προστατεύσει τα εθνικά, πολιτικά και κοινωνικά πεπρωμένα του»³³. Μέσα από την εφημερίδα, παρουσιάζει τα γεγονότα της εποχής, τα οποία αναλύει και κρίνει ενώ παράλληλα κρίνει την ηγεσία της Ελλάδας και προτείνει

³⁰ Τ. Χατζηδημητρίου, «Ο πολιτικός και δημοσιογράφος Λουκής Ακρίτας», ό.π., σ.194.

³¹ Τα συγκεκριμένα κείμενα του έχουν συγκεντρωθεί στο βιβλίο: *Κύπριοι Χρονογράφοι, Λουκής Ακρίτας, (1908-1965)*, Α. Κλ. Σοφοκλέους, εκδόσεις Νικοκρέων, Λευκωσία, 2007.

³² Θ. Μασούρας, «Καταξίωση ενός πνευματικού ανθρώπου», περιοδικό *Πρόσωπα και Γεγονότα*, «Λουκής Ακρίτας», τχ. 15, εκδόσεις Ο Φιλελεύθερος, Λευκωσία, 2003, σσ. 4-5.

³³ Τ. Χατζηδημητρίου, «Ο πολιτικός και δημοσιογράφος Λουκής Ακρίτας», ό.π., σ.190.

σχέδια για την ανόρθωσή της, παρουσιάζοντας το όραμά του για την ελευθερία, τη δημοκρατία και την κοινωνική δικαιοσύνη.

Το 1945 μετά από μια μικρή διακοπή ανέλαβε να συνεχίσει την έκδοση των *Καθημερινών Νέων*, νόμιμα πλέον, επιλέγοντας κορυφαίους και εκλεκτούς συνεργάτες. Με τη συνεργασία του αδελφού του Ευριπίδη εκδίδει νέα πρωτοποριακά έντυπα όπως το εβδομαδιαίο περιοδικό *Ελληνικά Χρονικά*, ένα έντυπο ποικίλης ύλης με πολιτικό και πνευματικό περιεχόμενο. Αργότερα, θα εκδώσει με μεγάλη επιτυχία το *Κόσμος – Επιστήμη και Ζωή*, το οποίο αποτελεί και την τελευταία του προσπάθεια για έκδοση δικού του εντύπου ένα μορφωτικό περιοδικό στο οποίο ο ίδιος αρθρογραφούσε και δημοσίευε άρθρα και διηγήματά του. Η τελευταία μεγάλη προσπάθειά του, όμως, ήταν η δημιουργία του εκδοτικού οίκου *AKPITAS*, και με την έκδοση προσεγμένων έργων.

Ο τερματισμός της έκδοσης των *Ελληνικών Χρονικών* θα τερματίσει και τις προσπάθειές του για αλλαγή της χώρας και του λαού μέσα από τη δημοσιογραφία και θα τον οδηγήσει στην πολιτική. Η παρουσία του στην πολιτική δράση γίνεται στις αρχές της δεκαετίας του 1950 και ήταν εξίσου τολμηρή και δύσκολη όσο και ο δημοσιογραφικός του λόγος. Κείμενα αυτής της περιόδου εντοπίζονται στον δημοσιογραφικό, πολιτικό αλλά και στο δοκιμακό λόγο.³⁴ Στα κείμενα παρουσιάζει τους προβληματισμούς του και εστιάζει στην εθνική υπόσταση και στον ρόλο που πρέπει να έχει ο Ελληνισμός σε ένα κόσμο που αλλάζει, στη ρευστότητα της μεταπολεμικής περιόδου και του Ψυχρού πολέμου. Σε πολλά κείμενά του, παρουσιάζει την προσωπική του θεώρηση για την απελευθέρωση των Κυπρίων από τη βρετανική αποικιοκρατία.

Τέλος, τα άρθρα που γράφει το 1958 στην αθηναϊκή εφημερίδα *Ελευθερία*, έχουν ένα έντονο πολιτικό περιεχόμενο και εμφανίζουν μια σταθερή προσήλωση προς την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα. Κάποια από τα άρθρα εστιάζουν στον προεκλογικό αγώνα του 1958, καθώς η Ελλάδα μετά την παραίτηση μελών της κυβέρνησης Καραμανλή οδηγήθηκε σε πρόωρες βουλευτικές εκλογές. Ο ίδιος ο Λουκής Ακρίτας έθεσε υποψηφιότητα με το κόμμα των Φιλελευθέρων, αλλά δεν κατάφερε να εκλεγεί βουλευτής λόγω της καθίζησης των κεντρικών κομμάτων. Στα άρθρα αυτής της

³⁴ Μερικά από αυτά τα κείμενα έχουν συγκεντρωθεί στο βιβλίο: *Δεκατρία Κείμενα, Λουκής Ακρίτας*, Θ. Μασούρας (επιμ.), Πολιτιστικές Υπηρεσίες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, Λευκωσία 1995.

περιόδου τονίζει ότι το Κυπριακό δεν πρέπει να αποτελέσει σημείο αναφοράς στον προεκλογικό αγώνα της εποχής, όμως οφείλει να βρίσκεται ψηλά στην ατζέντα. Θεωρεί ότι είναι καιρός για αλλαγή, για χάραξη μιας νέας ελληνικής πολιτικής, καθώς το Κυπριακό πρέπει να αποτελεί μονίμως αντικείμενο εντατικής εθνικής και πολιτικής διαφώτισης του ελληνικού λαού και να αντιμετωπίζεται ως μέγα θέμα του έθνους μιας και είναι αδύνατο να παραμερισθεί από το προσκήνιο. Σε πολλά άλλα άρθρα, παρουσιάζει τα κυριότερα πολιτικά γεγονότα στον ελλαδικό και κυπριακό χώρο που επηρεάζουν τις εξελίξεις για τη λύση του κυπριακού προβλήματος. Η πλειοψηφία των άρθρων ψέγει και κρίνει την ελληνική ηγεσία (την κυβέρνηση Καραμανλή) για τη στάση της στο Κυπριακό, τη στασιμότητα και την ατομία της στην εξωτερική πολιτική που ακολουθεί. Παράλληλα, προτείνει λύσεις ώστε η Ελλάδα να βγει από το αδιέξοδο και να μπορέσει να οδηγηθεί στην ανόρθωσή της, παρουσιάζοντας το όραμά του για την ελευθερία, τη δημοκρατία και τονίζοντας κυρίως τη χάραξη μιας νέας πολιτικής για το Κυπριακό.

Εξελίξεις στο Κυπριακό και η πολιτική κατάσταση στην Κύπρο το 1958

Οι Βρετανοί από τις αρχές του 1958 δραστηριοποιούνταν έντονα γύρω από το Κυπριακό ζήτημα ώστε να επιτύχουν μια λύση εντελώς διαφορετική από αυτή που προσδοκούσε ο κυπριακός λαός. Στο νησί υπήρχε αναβρασμός, καθώς η βρετανική κυβέρνηση καθυστέρουσε να ενημερώσει και να ανακοινώσει τις προθέσεις της στον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο και στους Τουρκοκυπρίους.

Στις 6 Ιανουαρίου 1958 πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο συνεδρία του βρετανικού Υπουργικού Συμβουλίου με την παρουσία του Κυβερνήτη της Κύπρου, Σερ Χιου Φουτ, όπου υιοθετήθηκε μια νέα πολιτική, που αποδεχόταν όπως η μεταβατική περίοδος αυτοκυβέρνησης της Κύπρου να έχει διάρκεια επτά ετών.³⁵ Το σχέδιο θα προχωρούσε μόνο αν οι Βρετανοί εξασφάλιζαν την έγκριση από την Τουρκία και για να την πετύχουν ήταν διατεθειμένοι να προσφέρουν μια στρατιωτική βάση στο νησί.

Λίγες μέρες πριν την προγραμματισμένη σύνοδο του συμβουλίου για το Σύμφωνο της Βαγδάτης, στα τέλη Ιανουαρίου 1958, ενώ ο Βρετανός υπουργός Εξωτερικών, Σέλγουιν Λούντ και ο Σερ Χιου Φουτ βρίσκονταν στην Άγκυρα για να παρουσιάσουν

³⁵ Βλ. Ρόμπερτ Χόλλαντ, *Η Βρετανία και ο Κυπριακός αγώνας, 1954-1959*, (μετάφραση: Βίλλυ Φωτοπούλου), εκδόσεις Ποταμός, Αθήνα, 2001, σσ. 393- 394.

την πρότασή τους, στο νησί ξέσπασαν μεγάλες ταραχές από Τούρκους διαδηλωτές.³⁶ Το αποτέλεσμα ήταν να δοθούν υποσχέσεις στην Άγκυρα ότι «δεν θα γινόταν καμιά πολιτική μεταβολή στην Κύπρο»³⁷, χωρίς την έγκριση από την Τουρκία.

Η βρετανική αντιπροσωπεία ταξίδεψε στην Αθήνα για να μεταφέρει τις προτάσεις της και να βολιδοσκοπήσει τις απόψεις της ελληνικής κυβέρνησης με σκοπό την παραχώρηση στρατιωτικής βάσης στην Τουρκία. Στις 11 και 12 Φεβρουαρίου ο υπουργός Εξωτερικών, Σέλγουν Λούντ, είχε συνομιλίες με τους Κωνσταντίνο Καραμανλή, πρωθυπουργό της Ελλάδας και τον Ευάγγελο Αβέρωφ, υπουργό Εξωτερικών, από τους οποίους ζητήθηκε συνεργασία για τις προτάσεις που κατατέθηκαν, τη συμμετοχή τους σε μια νέα διάσκεψη και την αποδοχή της παραχώρησης στην Τουρκία «ως αντάλλαγμα, μιας βάσης στον νησί»³⁸. Η ελληνική κυβέρνηση αρνήθηκε να συζητήσει το θέμα και απέρριψε το αίτημα της Μ. Βρετανίας.³⁹ Στο πλαίσιο της παρουσίας του Σερ Χιου Φούτ στην Αθήνα πραγματοποιήθηκε μυστική συνάντησή με τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο⁴⁰, στον οποίο μετέφερε την άποψη ότι η συνέχιση του αγώνα της ΕΟΚΑ στο νησί θα οδηγούσε στη διχοτόμηση.⁴¹

Με την επάνοδό του στην Κύπρο, ο Σερ Χιου Φούτ άρχισε την προετοιμασία ενός προσχεδίου⁴² το οποίο απέστειλε αμέσως στο Λονδίνο και στηριζόταν στη «συνεταιρική κυριαρχία», δηλαδή μια πρόσκληση στην Ελλάδα και στην Τουρκία να συνεργαστούν και να ασκήσουν από κοινού την εποπτεία στο νησί για 15 χρόνια.⁴³ Όπως υποστήριξε σε αναφορά που έστειλε στο Λονδίνο, λίγο πριν παρουσιαστεί ο ίδιος για να συζητήσει το θέμα της Κύπρου, οι Τούρκοι έπρεπε να αποδεχθούν τη συμμετοχή τους, εγκαταλείποντας το αίτημα για διχοτόμηση του νησιού. Από την άλλη οι Έλληνες θα έπρεπε να αποδεχθούν τον συνεταιρισμό με τους Τούρκους για μια ευρείας

³⁶ Ρ. Χόλλαντ, *Η Βρετανία και ο Κυπριακός αγώνας, 1954- 1959*, ό.π., σ. 399.

³⁷ Στο ίδιο, σ. 400.

³⁸ Στο ίδιο, σ. 408.

³⁹ Ευάγγελος Αβέρωφ -Τοσίτσας, *Ιστορία Χαμένων Ευκαιριών (Κυπριακό, 1950-1963)*, τομ. Β', έκδοση Β', εκδόσεις Βιβλιοπωλείο της Εστίας, Αθήνα, 1982, σ. 22.

⁴⁰ Η βρετανική κυβέρνηση στις 28 Μαρτίου 1957 ανακοίνωσε την απόφαση για την απελευθέρωση του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου και των συνεξόριστων του από τις Σευχέλλες και τους επέτρεψε να μεταβούν οπουδήποτε επιθυμούσαν εκτός από την Κύπρο. Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος έκτοτε εγκαταστάθηκε στην Αθήνα.

⁴¹ Βλ. Ρ. Χόλλαντ, *Η Βρετανία και ο Κυπριακός αγώνας, 1954- 1959*, ό.π., σ. 410.

⁴² Το προσχέδιο έφτιαξε για τον Φούτ, ο Ρένταγουι και προέβλεπε μια «τροποποιημένη τριαρχία» στο νησί με την αποικιακή διοίκηση να ασκεί τον ουσιαστικό έλεγχο στον νησί. Βλ. στο ίδιο, σ. 414.

⁴³ Στο ίδιο.

έκτασης αυτονομία και αν μετά από επτά χρόνια, η πλειοψηφία επέλεγε αυτοδιάθεση, η Τουρκία και η Μεγάλη Βρετανία θα εξασφάλιζαν στο νησί στρατιωτικές βάσεις.⁴⁴

Στις αρχές Μαρτίου, ο Γεώργιος Γρίβας-Διγενής, κήρυξε εκεχειρία, παρακινώντας το λαό σε «παθητική αντίσταση»⁴⁵ και απαγόρευση αγοράς και διακίνησης των βρετανικών προϊόντων, με σκοπό την ευαισθητοποίηση της διεθνούς κοινής γνώμης για τον Αγώνα του κυπριακού λαού εναντίον της αποικιοκρατικής δύναμης αλλά και τη γνωστοποίηση, έτσι, της αμετακίνητης θέσης του για Ένωση. Η ενέργεια αυτή θα δώσει την ευκαιρία στους Βρετανούς να δράσουν παρασκηνακά ενισχύοντας με την ανοχή τους το ρόλο των Τούρκων στο νησί και παράλληλα ανοίγοντας το δρόμο ώστε να δράσει η ΤΜΤ⁴⁶ εναντίον των Ελλήνων του νησιού, με αποτέλεσμα οι ηγέτες των παρατάξεων να οδηγηθούν σε εξτρεμιστικές πράξεις.⁴⁷

Επικαλυμμένη αφορμή μπορεί να θεωρηθεί η αντιπαράθεση και η επιμονή σχετικά με την ύπαρξη ξεχωριστών δήμων και δημοτικών συμβουλίων από το Μάρτιο του 1958.⁴⁸ Έτσι, το 1958 θεωρείται ως ένα «σκληρό» έτος καθώς υπάρχουν πολλές επιθέσεις της ΤΜΤ και συγκρούσεις ανάμεσα σε Έλληνες και Τούρκους κάτοικους του νησιού. Την ίδια περίοδο, ο Γεώργιος Γρίβας - Διγενής αποφασίζει, μετά από τις επιθέσεις Τούρκων εις βάρος Ελλήνων, να αντιμετωπίσει τον νέο αναδυόμενο κίνδυνο, οργανώνοντας τις πόλεις και κυρίως τα ανοχύρωτα χωριά με τη δημιουργία σώματων αυτοάμυνας – πολιτοφυλακής για την προστασία της ζωής και της περιουσίας τους. Εξέδωσε διαταγή για να συμμετέχει σε αυτή «πας Έλληνας, δεξιός ή αριστερός».⁴⁹ Παρόλο που από την αρχή της χρονιάς είχαν σημειωθεί αρκετές δολοφονίες μελών της Αριστεράς⁵⁰ με τον χαρακτηρισμό του προδότη από μέλη της ΕΟΚΑ, εντούτοις τους επιτρέπει να συμβάλουν στην προστασία των χωριών τους.

⁴⁴ Ρ. Χόλλαντ, *Η Βρετανία και ο Κυπριακός αγώνας, 1954- 1959*, ό.π., σ. 428.

⁴⁵ Βλ. Προκήρυξη «ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΛΑΟ», Γεώργιος Γρίβας Διγενής, *Απομνημονεύματα Αγώνος Ε.Ο.Κ.Α. 1955-1959*, εκδόσεις Πελασγός, 2013 (επανεκδοση του 1961), σσ. 232-233.

⁴⁶ Τουρκική Οργάνωση Αντίστασης (ΤΜΤ), δημιουργός της ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας, Φατίν Ζορλού.

⁴⁷ Τον Ιούνιο του 1958, ομάδα Τούρκων επιτέθηκε και σκότωσε άοπλους Έλληνες από το χωριό Κοντεμένος κοντά στο χωριό Κιόνελλι. Την 1^η Ιουλίου, ομάδα Τούρκων, παρακινούμενη από την ΤΜΤ, επιτέθηκε σε δημοτικές πολυκατοικίες και σε σπίτια στην περιοχή της Ομορφίτας. Βλ. Άγγελος Χρυσοστόμου, «Τουρκικές επιθέσεις της Τ.Μ.Τ το 1958», στον τόμο *Διαλέξεις Ακαδημίας Ιστορικών Σπουδών, 2014-2015 και 2015-2016*, Λευκωσία 2020, σσ. 119-121.

⁴⁸ Ρ. Χόλλαντ, *Η Βρετανία και ο Κυπριακός αγώνας, 1954- 1959*, ό.π., σ. 423.

⁴⁹ Γ. Γ. Διγενής, *Απομνημονεύματα Αγώνος Ε.Ο.Κ.Α. 1955-1959*, ό.π., σ. 258.

⁵⁰ Για τους λόγους δολοφονίας αριστερών Κυπρίων βλ. Πέτρος Παπαπολυβίου, «Τα πολιτικά γεγονότα στην Κύπρο και στην Ελλάδα την τελευταία περίοδο του Απελευθερωτικού Αγώνα της ΕΟΚΑ (1958-1959)», στον τόμο *Διαλέξεις Ακαδημίας Ιστορικών Σπουδών, 2014-2015 και 2015-2016*, Λευκωσία 2020, σ. 308.

Ο Σερ Χιου Φουτ, στην προσπάθειά του να προωθήσει αλλά και να πετύχει το σχέδιό του, απέστειλε επιστολή προς τον Γεώργιο Γρίβα - Διγενή, ζητώντας του μια μυστική συνάντηση. Ο Γρίβας - Διγενής του απάντησε αρνητικά και θεώρησε ότι επρόκειτο για μια απόπειρα ώστε να «κερδίσει χρόνο για το σχέδιό του».⁵¹ Την ίδια περίπου χρονική περίοδο, ο επικεφαλής της Αγγλικανικής Εκκλησίας, Αρχιεπίσκοπος Φίσερ, απέστειλε πρόσκληση στον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο, ως εκπρόσωπο της ανεξάρτητης Εκκλησίας της Κύπρου, για να παραστεί σε Διεθνή Σύνοδο που θα πραγματοποιείτο στην έδρα της Αγγλικανικής Εκκλησίας. Μετά από πιέσεις του Συντηρητικού Κόμματος και τη θέση ότι αν μετέβαινε στο Λονδίνο έπρεπε να συλληφθεί και να παραπεμφθεί σε δίκη «για τα εγκλήματα που διέπραξε η ΕΟΚΑ», η πρόσκληση ανακλήθηκε από τον Αρχιεπίσκοπο Φίσερ.⁵²

Το καλοκαίρι υπήρξε για την Κύπρο «πολύ θερμό». Τον Ιούνιο του 1958, με το πρόσχημα της τοποθέτησης βόμβας στο Γραφείο Τύπου του Τουρκικού Προξενείου στη Λευκωσία, Τούρκοι ξεχύθηκαν στους δρόμους, κατέστρεψαν ελληνικά καταστήματα και τρομοκράτησαν Έλληνες.⁵³ Οι βρετανικές δυνάμεις απέτυχαν να προστατεύσουν τους κατοίκους. Ένα δεύτερο γεγονός, ήταν η σφαγή ανυπεράσπιστων κατοίκων του χωριού Κοντεμένος κοντά στο τουρκικό χωριό Κιόνελι⁵⁴, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, αναγκάζοντας τον Σερ Χιου Φουτ να διατάξει δικαστική έρευνα για τα γεγονότα.

Η Ελλάδα αντιδρώντας στις βιαιότητες των Τούρκων στο νησί, δήλωσε την πρόθεσή της να προσφύγει στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, ενώ στις 15 Ιουνίου 1958, ως αντίδραση στις τουρκικές βιαιότητες, ανακάλεσε το ελληνικό απόσπασμα από τη βάση του ΝΑΤΟ στη Σμύρνη.

Στις 19 Ιουνίου 1958, ο πρωθυπουργός Μακμίλαν, παρουσίασε στη Βουλή των Κοινοτήτων, το συνεταιρικό σχέδιο⁵⁵ λύσης του Κυπριακού. Ο συνεταιρισμός θα

⁵¹ Γ. Γ. Διγενής, *Απομνημονεύματα Αγώνος Ε.Ο.Κ.Α. 1955-1959*, ό.π., σ. 426.

⁵² Ρ. Χόλλαντ, *Η Βρετανία και ο Κυπριακός αγώνας, 1954- 1959*, ό.π., σσ. 435-436.

⁵³ Στο ίδιο, σ. 439.

⁵⁴ Οι δυνάμεις ασφαλείας είχαν συλλάβει περίπου 30 Ελληνοκύπριους με την κατηγορία ότι ήταν οπλισμένοι. Αντί να απελευθερώσουν αμέσως τους συλληφθέντες όταν ανακάλυψαν ότι δεν συντρέχει λόγος ανησυχίας, τους οδήγησαν μακρύτερα από το χωριό τους και κοντά στο τουρκικό χωριό Κιόνελι και τους διέταξαν να επιστρέψουν πεζοί στο χώρο κατοικίας τους. Οι Τούρκοι που παραδοκούσαν με όπλα σκότωσαν οκτώ και τραυμάτισαν τους υπόλοιπους. Στο ίδιο, σσ. 444-445.

⁵⁵ Το συνεταιρικό αυτό σχέδιο πήρε την ονομασία «Σχέδιο Μακμίλαν» από τον πρωθυπουργό της Μ. Βρετανίας. Αναλυτικά για το σχέδιο βλ. Νίκος Χριστοδουλίδης, *Τα σχέδια λύσης του Κυπριακού (1948-1978)*, Αθήνα 2009, σσ. 120-137.

ολοκληρωνόταν με το διορισμό ενός αντιπροσώπου της ελληνικής κυβέρνησης και ενός της τουρκικής κυβέρνησης, οι οποίοι θα συνεργάζονταν στενά με τον Κυβερνήτη του νησιού. Ο Μακμίλαν δήλωσε ότι αν οι κυβερνήσεις Ελλάδας και Τουρκίας αποδέχονταν το σχέδιό του, η Μ. Βρετανία μετά την πάροδο επτά χρόνων, θα προχωρούσε σε ένα μόνιμο διακανονισμό, στον οποίο θα διαμοιραζόταν η κυριαρχία του νησιού ανάμεσα στους Έλληνες και Τούρκους, ενώ η Μ. Βρετανία θα κρατούσε κάποιες βάσεις για να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.⁵⁶ Το πνεύμα του σχεδίου Μακμίλαν ήταν η εξαγγελία και η υλοποίησή του, ανεξαρτήτως οποιασδήποτε αντίδρασης. Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος, ο οποίος ενημερώθηκε μέσω επιστολής του Σερ Χιου Φουτ για το σχέδιο, συγκάλεσε στην Αθήνα Εθναρχικό Συμβούλιο, το οποίο απέρριψε το σχέδιο Μακμίλαν. Σε επιστολή του προς τον Σερ Χιου Φουτ αναφέρεται στην *«ιδέα του «συνεταιρισμού», επί της οποίας βασίζεται το σχέδιο, επιβάλλουσα κατ' ουσίαν τριπλήν κυριαρχίαν επί της Κύπρου, είναι απολύτως απαράδεκτος, καθότι αντιστρατεύεται το βασικόν και αναφαίρετον δικαίωμα του Κυπριακού λαού προς αυτοδιάθεσιν. Αι κυριώτεροι διατάξεις του εξαγγελθέντος σχεδίου διασπούν την ενότητα και καθιερώνουν συνταγματικώς τον διχασμόν του Κυπριακού λαού, οδηγούσαι εις αναποφεύκτους προστριβάς και αντιθέσεις και δημιουργούσαι ούτω εστίαν μόνιμου αναταραχής και απειλής της ειρήνης εις ολόκληρον την περιοχήν»*.⁵⁷ Το σχέδιο απέρριψε επίσης η Ελλάδα, χαρακτηρίζοντας το ως απαράδεκτο, καθώς προέβαλλε τη διοικητική διχοτόμηση του νησιού. Η Τουρκία από την άλλη, ενώ απέρριψε αρχικά το σχέδιο, στη συνέχεια συμμορφώθηκε και βοήθησε τη Μ. Βρετανία για να το εφαρμόσει στο νησί.

Το καλοκαίρι του 1958, υπήρξε έντονο και θερμό και για τα γειτονικά κράτη της Κύπρου, και οι πολιτικές εξελίξεις στο ευρύτερο γεωγραφικό περιβάλλον, την επηρέασαν. Ήδη από τον Φεβρουάριο, ιδρύθηκε η Ηνωμένη Αραβική Δημοκρατία, δηλαδή η ένωση Αιγύπτου και Συρίας. Στις 14 Ιουλίου, ο ιρανικός στρατός στασίασε εναντίον του καθεστώτος που υποστηριζόταν από τη Μ. Βρετανία. Τα μέλη της βασιλικής οικογένειας δολοφονήθηκαν και η επικράτηση της σοσιαλιστικής επανάστασης οδήγησε το Ιράκ εκτός του Συμφώνου της Βαγδάτης.⁵⁸ Στις 15 Ιουλίου, Αμερικάνοι πεζοναύτες αποβιβάστηκαν στον Λίβανο, ενώ παράλληλα βρετανικά στρατεύματα στην Ιορδανία. Ο ρόλος της Κύπρου ως βάσης στην Ανατολική

⁵⁶ Νίκος Κρανιδιώτης, *Δύσκολα χρόνια, Κύπρος 1950 -1960*, εκδόσεις «Εστία», Αθήνα 1981, σ. 321.

⁵⁷ Στο ίδιο, σ. 323.

⁵⁸ Ρ. Χόλλαντ, *Η Βρετανία και ο Κυπριακός αγώνας, 1954- 1959, ό.π.*, σσ. 462-463.

Μεσόγειο, ξαφνικά αναβαθμίστηκε ακόμη περισσότερο, ενώ το γεγονός ότι οι δυνάμεις των Αγγλοαμερικανών συντονίστηκαν και αλληλοβοηθήθηκαν στην περιοχή, είχε ως αποτέλεσμα να αναπτυχθεί ένα κλίμα στενότερης συνεργασίας, ανάμεσα στις δύο χώρες για τα θέματα της Μέσης Ανατολής.

Τον Αύγουστο του 1958 η ΕΟΚΑ προκήρυξε άλλη μια εκχειρία, λόγω των πολιτικών εξελίξεων στο Κυπριακό. Την ίδια περίοδο ο πρωθυπουργός Μακμίλαν επισκέφθηκε με τον Σερ Χιου Φουτ την Αθήνα, με σκοπό να πείσει την ελληνική κυβέρνηση να αποδεχθεί το σχέδιό του. Ο Έλληνας πρωθυπουργός τόνισε ότι οι συνταγματικές πρόνοιες του σχεδίου έπρεπε να αντιμετωπίζουν τους Κύπριους ως σύνολο και όχι ως χωριστές οντότητες, καθώς κάτι τέτοιο θα οδηγούσε σε διαμελισμό του νησιού και ότι το σχέδιο δεν έπρεπε να προδικάζει το πολιτικό μέλλον του νησιού.⁵⁹ Ο Μακμίλαν αν και επέμενε στις απόψεις του, υποσχέθηκε ότι θα τροποποιούσε κάποια σημεία. Κατά την παρουσία τους στην Αθήνα ο Σερ Χιου Φουτ είχε συνάντηση με τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο προσπαθώντας να τον πείσει να αποκηρύξει τη βία ή χρησιμοποιώντας την επιρροή του να την τερματίσει.⁶⁰ Ακολούθησε επίσκεψη στην Άγκυρα, όπου ο Μακμίλαν εξασφάλισε την πλήρη υποστήριξή της. Επισκέφθηκε την Κύπρο, για να εμπυχώσει τον βρετανικό στρατό και ακολούθως στο Λονδίνο προέβη σε κάποιες αλλαγές στο σχέδιό του προσέχοντας πάντα να μην ανατρέψει τις προσδοκίες των Τούρκων. Το σχέδιο παρουσιάστηκε στη Βουλή των Κοινοτήτων από τον πρωθυπουργό Μακμίλαν ενώ παράλληλα ανακοίνωσε ότι το σχέδιο θα τεθεί σε εφαρμογή από την 1^η Οκτωβρίου 1958. Για άλλη μια φορά ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος και η Ελλάδα απέρριψαν το σχέδιο ενώ η Τουρκία το αποδέχτηκε. Έτσι στο νησί ξεκίνησε η διαδικασία προετοιμασίας για τη μονομερή εφαρμογή του. Παράλληλα, στην Κύπρο, στις 2 Σεπτεμβρίου του 1958, τα βρετανικά στρατεύματα περικύκλωσαν και σκότωσαν μετά από πολύωρη μάχη, με φρικτό τρόπο μια ομάδα μαχητών της ΕΟΚΑ στο χωριό Λιοπέτρι, στη «μάχη του Αχυρώνα».

Η ελληνική κυβέρνηση προσπαθώντας να ματαιώσει την εφαρμογή του σχεδίου Μακμίλαν στην Κύπρο, απευθύνθηκε στο Γενικό Γραμματέα του ΝΑΤΟ, με την ελπίδα ότι θα σταματούσε την εφαρμογή του σχεδίου. Ο Πωλ – Ανρί Σπάακ στα τέλη του Σεπτεμβρίου, εισηγήθηκε τη σύγκληση Διάσκεψης υπό την αιγίδα του ΝΑΤΟ, με τη συμμετοχή της Ελλάδας, Τουρκίας, Μ. Βρετανίας και των εκπροσώπων των δύο

⁵⁹ Ν. Κρανιδιώτης, *Δύσκολα χρόνια, Κύπρος 1950 -1960, ό.π., σ. 332.*

⁶⁰ Στο ίδιο, σσ. 333-334.

κοινοτήτων.⁶¹ Η προσπάθειά του ναυάγησε, καθώς ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος και η ελληνική κυβέρνηση, διαφωνούσαν με τις προτάσεις του Σπάακ, σχετικά με ποιες ουδέτερες χώρες έπρεπε να προσκληθούν για να λάβουν μέρος στη Διάσκεψη.⁶² Ένας δεύτερος λόγος που η Διάσκεψη δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ, ήταν η επίσκεψη της αντιπροέδρου του Βρετανικού Εργατικού Κόμματος, Μπάρμπαρα Κασλ στην Αθήνα.

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος σε συνέντευξή του, στις 22 Σεπτεμβρίου 1958, που παραχώρησε στην Μπάρμπαρα Κασλ, δήλωνε ότι δεν αποκλείει την ανεξαρτησία της Κύπρου με εγγύηση του ΟΗΕ.⁶³ Η πρόταση κατατέθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου επίσημα στη βρετανική κυβέρνηση μέσω του πρέσβη της στην Αθήνα, Σερ Ρότζερ Άλλεν. Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος με τη συνέντευξή του έδωσε μια νέα κατεύθυνση στο Κυπριακό, εγκαταλείποντας την αυτοδιάθεση και αναζητώντας μια λύση ανεξαρτησίας.

Στην Κύπρο, ένας νέος κύκλος αίματος ανοίγει από την 1^η Οκτωβρίου⁶⁴, καθώς η ΕΟΚΑ κινητοποιείται με ένοπλη και λαϊκή δράση. Οι επιθέσεις της ΕΟΚΑ μέσα από δολιοφθορές, ενέδρες, επιθέσεις εναντίον στρατιωτών και τοποθέτηση ναρκών, είχαν σαν αποτέλεσμα να χάσουν τη ζωή τους δέκα Βρετανοί στρατιώτες. Η βρετανική διοίκηση μετά από μεγάλες απώλειες σε ανθρώπινο δυναμικό, χαρακτήρισε την περίοδο αυτή ως «Μαύρος Οκτώβρης».⁶⁵ Ο θάνατος του Κυριάκου Μάτση, τομεάρχη στη περιοχή της Κερύνειας στις 19 Νοεμβρίου 1958, υπήρξε σημαντική απώλεια για την ΕΟΚΑ. Ο Μάτσης περικυκλωμένος από μεγάλο αριθμό Βρετανών στρατιωτών, στο κρησφύγετό του, στο χωριό Δίκωμο, αρνήθηκε να παραδοθεί και βρήκε τραγικό θάνατο.

Η διπλωματική πρωτοβουλία για διεθνοποίηση του Κυπριακού, οδήγησε τον αρχηγό της ΕΟΚΑ, Γρίβα - Διγενή να σταματήσει τη δράση στο νησί και με προκήρυξή του, στις 22 Νοεμβρίου 1958, σημείωσε ότι η δράση της οργάνωσης θα περιοριζόταν σε

⁶¹ Βλ. Ν. Κρανιδιώτης, *Δύσκολα χρόνια, Κύπρος 1950 -1960, ό.π.*, σσ. 340-341.

⁶² Για την πρωτοβουλία του Πωλ – Ανρί Σπάακ, βλ. Ρ. Χόλλαντ, *Η Βρετανία και ο Κυπριακός αγώνας 1954-1959*, σσ. 491,493, 500-501, Ν. Κρανιδιώτης, *Δύσκολα χρόνια, Κύπρος 1950 -1960, ό.π.*, σσ. 340-341 και Ε. Αβέρωφ -Τοσίτσας, *Ιστορία Χαμένων Ευκαιριών (Κυπριακό, 1950-1963)*, τ. Β΄, σσ.70-74.

⁶³ Βλ. Ν. Κρανιδιώτης, *στο ίδιο*, σ. 342.

⁶⁴ Η 1^η Οκτωβρίου ήταν η μέρα εφαρμογής του Σχεδίου Μακμίλαν. Οι Έλληνες της Κύπρου σε ένδειξη διαμαρτυρίας κήρυξαν εικοσιτετράωρη παναπεργία στην Κύπρο. Η ενέργεια αυτή αποκαλύπτει τη θέλησή τους για συνέχιση του αγώνα. Βλ. Ρ. Χόλλαντ, *Η Βρετανία και ο Κυπριακός αγώνας, 1954- 1959, ό.π.*, σ. 496. και Γ. Γρίβας, *Απομνημονεύματα, Αγώνος ΕΟΚΑ 1955-1959, ό.π.*, σ.311.

⁶⁵ Ρ. Χόλλαντ, *Η Βρετανία και ο Κυπριακός αγώνας, 1954- 1959, ό.π.*, σ. 503.

αντίποινα σε περίπτωση βρετανικών επιθέσεων.⁶⁶ Η συζήτηση για το Κυπριακό μεταφέρεται τόσο στον ΟΗΕ στις 25 Νοεμβρίου 1958 όσο και στην Πολιτική του Επιτροπή. Η Ελληνική αντιπροσωπεία κατήγγειλε το σχέδιο Μακμίλαν και παρουσίασε το Ελληνικό σχέδιο που προνοούσε ανεξαρτησία. Η Γενική Συνέλευση, ενέκρινε το ουδέτερο σχέδιο που πρότεινε το Μεξικό, το οποίο προνοούσε ότι «θα καταβληθούν από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη συνεχείς προσπάθειες για την επίτευξη μιας ειρηνικής, δημοκρατικής και δίκαιης λύσης, σύμφωνα με τον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών».⁶⁷ Οι δύο υπουργοί Εξωτερικών της Τουρκίας και Ελλάδας αντίστοιχα, συναντήθηκαν στις 6 Δεκεμβρίου 1958, όπου για πρώτη φορά ανεπίσημα, αναφέρθηκαν στην αποδοχή μιας λύσης δεσμευμένης ανεξαρτησίας.⁶⁸

Η προσέγγιση των δύο χωρών, Ελλάδα και Τουρκία, σε διπλωματικό επίπεδο, συνεχίστηκε και οδήγησε στην πρώτη ελληνοτουρκική συμφωνία για την επίλυση του Κυπριακού στη Ζυρίχη. Στις 17 – 19 Φεβρουαρίου 1959, στο Λονδίνο όλοι οι εμπλεκόμενοι για το ζήτημα του Κυπριακού, συναντήθηκαν και υπέγραψαν από κοινού την επικύρωση της ανεξαρτησίας του νησιού.

Πολιτική κατάσταση στην Ελλάδα κατά το έτος 1958

Η ελληνική κυβέρνηση στις αρχές του 1958, ήταν η κυβέρνηση που προήλθε από τις εκλογές του 1956, με τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, αρχηγό του κόμματος της ΕΡΕ και πρωθυπουργό της χώρας.

Στις 10 Φεβρουαρίου, ο υπουργός Εξωτερικών της Μ. Βρετανίας Σέλγουιν Λούντ και ο Κυβερνήτης της Κύπρου Σερ Χιου Φουτ, έφθασαν στην Αθήνα για να συζητήσουν το Σχέδιο Φουτ. Κατά τη διάρκεια των συζητήσεων, ο υπουργός Εξωτερικών της Μ. Βρετανίας, αφού αναφέρθηκε στην κατάσταση που επικρατούσε στο νησί, στην επίσκεψή του στην Άγκυρα και στην επιμονή των Τούρκων για διχοτόμηση, συζήτησε το ενδεχόμενο πολέμου μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, εξαιτίας της Κύπρου.⁶⁹ Η ελληνική κυβέρνηση εξέφρασε την αντίθεσή της στις αγγλικές προτάσεις.

⁶⁶ Γ. Γ. Διγενής, *Απομνημονεύματα Αγώνος Ε.Ο.Κ.Α. 1955-1959*, ό.π., σ. 335.

⁶⁷ Βλ. Ν. Κρανιδιώτης, *Δύσκολα χρόνια, Κύπρος 1950 -1960*, ό.π., σ. 356.

⁶⁸ Ε. Αβέρωφ -Τοσίτσας, *Ιστορία Χαμένων Ευκαιριών (Κυπριακό, 1950-1963)*, ό.π., σσ. 139-145.

⁶⁹ Δημήτρης Μπίτσιος, *Κρίσιμες Ώρες*, β' έκδοση, εκδόσεις Εστία, σσ. 68-71.

Την ίδια χρονική περίοδο, η αντιπολίτευση βρισκόταν σε έντονη αντιπαράθεση με την κυβέρνηση Καραμανλή για τη στάση που τηρούσε ως προς το Κυπριακό, αλλά και για τη γραμμή που ακολουθούσε σε θέματα εξωτερικής και εσωτερικής πολιτικής της χώρας. Η πολιτική κρίση εκδηλώθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 1958, με αφορμή τον νέο εκλογικό νόμο «ενισχυμένης αναλογικής» που εισηγήθηκε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής σε συνεννόηση με τον συναρχηγό του κόμματος των Φιλελευθέρων, Γεώργιο Παπανδρέου.⁷⁰ Τα πράγματα εκτροχιάστηκαν όταν οι υπουργοί της κυβέρνησης, Παναγής Παπαληγούρας, υπουργός Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεώργιος Ράλλης, υπουργός Δημόσιων Έργων, μαζί με άλλους δώδεκα βουλευτές της ΕΡΕ, κατέθεσαν δήλωση στο προεδρείο της Βουλής, με την οποία αναιρούσαν την εμπιστοσύνη τους προς την κυβέρνηση Καραμανλή.⁷¹ Ο Παναγής Παπαληγούρας παρουσιάζοντας τους λόγους που τον οδήγησαν σε παραίτηση, εξέφρασε τη δυσαρέσκειά του «προς τον γενικότερον τρόπον ασκήσεως της εξουσίας υπό του κ. Καραμανλή, του οποίου πρόσθετος εκδήλωσις υπήρξε η εν πλήρει άγνοια του Υπουργικού Συμβουλίου απόφασις περί εισαγωγής της ενισχυμένης αναλογικής».⁷² Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής υπέβαλε την παραίτηση της κυβέρνησής του, ζήτησε τη διάλυση της Βουλής από τον βασιλιά και την άμεση διενέργεια εκλογών.

Στις 5 Μαρτίου 1958, διορίστηκε υπηρεσιακή κυβέρνηση με Πρωθυπουργό τον Κωνσταντίνο Γεωργακόπουλο, πρόεδρο του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και Υπουργό Εξωτερικών τον Μιχαήλ Πεσμαζόγλου, για να οδηγήσει τη χώρα σε εκλογές οι οποίες καθορίστηκαν 2 μήνες αργότερα, στις 11 Μαΐου 1958. Όλα αυτά συμβαίνουν σε μια δύσκολη περίοδο για το Κυπριακό, καθώς η Μ. Βρετανία είχε ήδη δραστηριοποιηθεί πολιτικά γύρω από το θέμα. Η υπηρεσιακή κυβέρνηση ενημέρωσε άμεσα το Λονδίνο ότι ήταν εξουσιοδοτημένη να εξετάσει όλες τις προτάσεις που έφταναν κοντά της, λόγω των εξελίξεων στο Κυπριακό και ταυτόχρονα να προετοιμάσει την κατάσταση για τον οποιονδήποτε πολιτικό σχηματισμό που θα προέκυπτε μετά τις 11 Μαΐου και θα αποτελούσε τη διάδοχό της. Παράλληλα, η υπηρεσιακή κυβέρνηση του Κωνσταντίνου Γεωργακόπουλου, φρόντισε να έρθει σε

⁷⁰ Πέτρος Παπαπολυβίου, «Τα πολιτικά γεγονότα στην Κύπρο και στην Ελλάδα την τελευταία περίοδο του Απελευθερωτικού Αγώνα της ΕΟΚΑ (1958-1959)», στον τόμο *Διαλέξεις Ακαδημίας Ιστορικών Σπουδών, 2014-2015 και 2015-2016*, Λευκωσία 2020, σ. 298.

⁷¹ Βλ. Ν. Κρανιδιώτης, *Δύσκολα χρόνια, Κύπρος 1950 -1960, ό.π.*, σ. 313.

⁷² Βλ. Π. Παπαπολυβίου, «Τα πολιτικά γεγονότα», *ό.π.*, σ. 298.

επαφή και να ενημερώσει τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο, υποσχόμενη ότι θα συνεργαστεί μαζί του στενά.⁷³

Το εκλογικό αποτέλεσμα, στις 11 Μαΐου 1958, έδωσε τη νίκη στο κόμμα της ΕΡΕ όπου ο Κωνσταντίνος Καραμανλής επανεκλέγεται Πρωθυπουργός της χώρας. Το κόμμα των Φιλελευθέρων εξασφάλισε την τρίτη θέση στη Βουλή, που ισοδυναμούσε με δεινή πολιτική ήττα, ενώ ο Λουκής Ακρίτας, που είχε υποβάλει υποψηφιότητα με αυτό το κόμμα, δεν πέτυχε να εκλεγεί. Δεύτερο κόμμα και ως κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης, αναδείχθηκε η ΕΔΑ, με αρχηγό τον Γιάννη Πασαλίδη. Η επανασυσπείρωση της Αριστεράς⁷⁴ την ανέδειξε ως το μεγαλύτερο κόμμα της αντιπολίτευσης. Η άνοδος της Αριστεράς θα οδηγήσει στην ενεργό εμπλοκή των ΗΠΑ στην ελληνική πολιτική ζωή, λόγω του φόβου τους για την εκλογική της ισχύ σε περίοδο έντονου Ψυχρού πολέμου και θα περιπλέξει επίσης τις αποφάσεις για το Κυπριακό.

Η Ελλάδα ενημερώθηκε για το σχέδιο Μακμίλαν στις 10 Ιουνίου, ένα μήνα μετά τις εκλογές, με επιστολή του ίδιου του Πρωθυπουργού της Μ. Βρετανίας, ο οποίος ζητά από τον Πρωθυπουργό Κωνσταντίνο Καραμανλή να αποδεχθεί το σχέδιό του, αναλύοντας τους κινδύνους που караδοκούσαν για την Κύπρο και για την ανατολική πτέρυγα του ΝΑΤΟ. Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής με επιστολή του απορρίπτει το σχέδιο, χαρακτηρίζοντάς το απαράδεκτο, αφού θα οδηγούσε στη διχοτόμηση του νησιού. Το συνεταιρικό σχέδιο της Μ. Βρετανίας οδηγούσε στην παρουσία εκπροσώπου της Τουρκίας και ουσιαστικά στην εκχώρηση νομικών δικαιωμάτων στην Άγκυρα.⁷⁵

Την ίδια περίοδο στην Κύπρο, εξελίσσονται τα γεγονότα του Ιουνίου του 1958, που προκλήθηκαν από την έκρηξη βόμβας έξω από το Γραφείο Τύπου του Γενικού Προξενείου, για την οποία κατηγορήθηκαν οι Έλληνες της Κύπρου, ενώ αποτελούσε χονδροειδή τουρκική προβοκάτσια. Ακολούθησαν ομαδικές επιθέσεις Τούρκων εναντίον των περιουσιών Ελλήνων και το αποκορύφωμα, τα γεγονότα κοντά στο χωριό Κιόνελλι. Η ελληνική κυβέρνηση προέβη σε διαμαρτυρίες προς τη βρετανική

⁷³ Δ. Μπίτσιος, *Κρίσιμες Ώρες*, ό.π., σσ. 73-74.

⁷⁴ Για τους λόγους που οδήγησαν στα μεγάλα ποσοστά της Αριστεράς το 1958, βλ. Π. Παπαπολυβίου, «Τα πολιτικά γεγονότα» ό.π., σσ. 300-301.

⁷⁵ Απαντητική επιστολή του Κωνσταντίνου Καραμανλή προς τον Πρωθυπουργό της Μ. Βρετανίας Μακμίλαν, 21 Ιουνίου 1958, βλ. Ν. Κρανιδιώτης, *Δύσκολα χρόνια, Κύπρος 1950 -1960*, ό.π., σσ. 323-327.

κυβέρνηση, στον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ, στο Συμβούλιο Ασφαλείας και στην αμερικανική κυβέρνηση. Στις 14 Ιουνίου, με πρωθυπουργική απόφαση και χωρίς καμία προειδοποίηση, τα ελληνικά στρατεύματα που έδρευαν στο Στρατηγείο του ΝΑΤΟ στη Σμύρνη, πήραν εντολή να αποχωρήσουν.⁷⁶

Στην κρίσιμη αυτή στιγμή, κλήθηκαν στην Αθήνα οι διπλωματικοί εκπρόσωποι από τα καίρια κέντρα του εξωτερικού, για να εκφράσουν τις απόψεις τους γύρω από το Κυπριακό.⁷⁷ Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής συγκάλεσε συσκέψεις, για να καθοριστεί η πορεία που θα ακολουθούσαν για το Κυπριακό. Η απόφαση ήταν να ζητηθεί από τον Γενικό Γραμματέα του ΝΑΤΟ, Πωλ - Ανρί Σπάακ, να αναλάβει πρωτοβουλία για το Κυπριακό, με την ελπίδα ότι θα αναβαλλόταν η εφαρμογή του σχεδίου Μακμίλαν.

Στις αρχές Αυγούστου του 1958, ο Πρωθυπουργός Μακμίλαν επισκέφθηκε την Αθήνα μαζί με τον Κυβερνήτη της Κύπρου, Σερ Χιου Φουτ, για να συζητήσουν με την ελληνική κυβέρνηση το σχέδιό του. Οι διαφωνίες ήταν αρκετές αλλά, αποδείχθηκε ότι ο σκοπός του ήταν η επιβολή του σχεδίου που συνδέθηκε με το όνομά του, τερματίζοντας έτσι την κυπριακή κρίση. Ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας επέδειξε τα διαιρετικά στοιχεία του σχεδίου, που στο μέλλον θα οδηγούσαν στη διχοτόμηση.⁷⁸

Η κυβέρνηση Καραμανλή απευθύνθηκε στον Γενικό Γραμματέα του ΝΑΤΟ, ο οποίος κινητοποιήθηκε αμέσως και έφτασε στην Αθήνα για να βοηθήσει. Σε πολύωρες συσκέψεις που είχε με τον Πρωθυπουργό Καραμανλή συζητήθηκαν διάφοροι τρόποι ματαίωσης του σχεδίου. Ο Σπάακ πρότεινε τη σύγκληση Διάσκεψης, υπό την αιγίδα του ΝΑΤΟ όπου θα παρουσίαζε τη δική του πρόταση για την Κύπρο. Η Διάσκεψη δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ καθώς ακολούθησε η πρόταση του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου για ανεξαρτησία.⁷⁹

Η ελληνική κυβέρνηση ξεκίνησε την προετοιμασία για να καταθέσει προσφυγή για το Κυπριακό στην προσεχή συνέλευση του ΟΗΕ, τον Σεπτέμβριο του 1958. Η συζήτηση για το Κυπριακό στην Πολιτική Επιτροπή άρχισε στις 25 Νοεμβρίου 1958. Η απόφαση ήταν παρότρυνση προς όλες τις εμπλεκόμενες χώρες να συνεχίσουν την προσπάθεια επίλυσης του ζητήματος, σύμφωνα με τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ.

⁷⁶ Βλ. Ε. Αβέρωφ -Τοσίτσας, *Ιστορία Χαμένων Ευκαιριών (Κυπριακό, 1950-1963)*, ό.π., σσ. 36-41.

⁷⁷ Έφθασαν στην Αθήνα οι πρέσβεις Γ. Μελάς από την Ουάσιγκτον, ο Γ. Σεφεριάδης από το Λονδίνο, ο Γ. Πεσματζόγλου από την Άγκυρα, ο μόνιμος αντιπρόσωπος της Ελλάδας στον ΟΗΕ, Χ. Ξανθόπουλος – Παλαμάς. Βλ. Δ. Μπίτσιος, *Κρίσιμες Ώρες*, ό.π., σ. 79.

⁷⁸ Δ. Μπίτσιος, *Κρίσιμες Ώρες*, ό.π., σσ. 81-83.

⁷⁹ Ε. Αβέρωφ -Τοσίτσας, *Ιστορία Χαμένων Ευκαιριών (Κυπριακό, 1950-1963)*, ό.π., σσ. 70-74.

Στον διάδρομο του ΟΗΕ οι υπουργοί Εξωτερικών της Ελλάδας και Τουρκίας, συνειδητοποίησαν ότι ήταν η στιγμή οι δύο χώρες να επιλύσουν μόνες τους το ζήτημα της Κύπρου.⁸⁰ Στην πρώτη άτυπη συνάντηση που έγινε στη Νέα Υόρκη τέθηκε ως λύση η δεσμευμένη ανεξαρτησία. Ο Ευάγγελος Αβέρωφ, συνέχισε τις διπλωματικές επαφές με τον Τούρκο ομόλογό του, Φατίν Ζορλού, οι οποίες κατέληξαν στο κείμενο των συμφωνιών Ζυρίχης – Λονδίνου και στην ανεξάρτητη Κυπριακή Δημοκρατία.

Πολιτικά άρθρα του Λουκή Ακρίτα στην εφημερίδα *Ελευθερία* το 1958

Ο Λουκής Ακρίτας, απορροφημένος από το Κυπριακό και τον αγώνα των συμπατριωτών του, δίνει τη δική του μάχη και συμβάλλει στον απελευθερωτικό αγώνα με την πένα του και την αρθρογραφία του σε μια δύσκολη χρονική περίοδο για το Κυπριακό. Η πολιτική του ιδιότητα αλλά και ο δημοσιογραφικός του λόγος, τον βοήθησαν να αναμειχθεί και να προβάλλει το ιδιαίτερο πρόβλημα της πατρίδας του. Μέσα από τα άρθρα του ωθεί την αφύπνιση του εθνικού κέντρου για το Κυπριακό, καθώς το 1958 είναι ένα δύσκολο έτος στο εσωτερικό μέτωπο, επειδή διεξάγεται ο αγώνας για αυτοδιάθεση αλλά και στο διεθνές σκηνικό. Για αυτό το λόγο αναζητά διέξοδο και την βρίσκει στην κεντρικά εφημερίδα *Ελευθερία* των Αθηνών.⁸¹

Στις 19 Ιανουαρίου 1958, η εφημερίδα *Ελευθερία* εγκαινίασε, όπως αναφέρει ο συντάκτης της σε προμετωπίδα, την «τακτική συνεργασία»⁸² της, με τον Λουκή Ακρίτα. Ο Ακρίτας, όπως αναφέρει ο συντάκτης της εφημερίδας, θα εξέταζε και θα σχολίαζε τις εξελίξεις γύρω από το Κυπριακό, χωρίς περιορισμούς και με πλήρη ανεξαρτησία της γνώμης του, ως Κύπριος, αλλά και ως ιδιαίτερος γνώστης του θέματος, καθώς αποτελούσε μέλος του Εθναρχικού Συμβουλίου στην Αθήνα. Η εφημερίδα τονίζει ότι παρέχει τις στήλες της με αίσθημα απόλυτης εμπιστοσύνης προς το πρόσωπο του Λουκή Ακρίτα, σε περίπτωση, όμως, που έχει διαφορετική άποψη από

⁸⁰ Βλ. Ε. Αβέρωφ -Τοσίτσας, *Ιστορία Χαμένων Ευκαιριών (Κυπριακό, 1950-1963)*, ό.π., σσ. 137-136, 139-145.

⁸¹ Η *Ελευθερία* υπήρξε μεγάλη αθηναϊκή εφημερίδα του χώρου του Κέντρου στη μεταπολεμική περίοδο, με σημαντικό πολιτικό ρόλο στις δεκαετίες 1950 και 1960. Είχε διευθυντή και εκδότη τον Πάνο Κόκκα και συνεργάζονταν σε αυτήν εκλεκτοί δημοσιογράφοι και διανοούμενοι, όπως οι Ιωάννης Κακριδής, Φώτης Κόντογλου, Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος, Μάριος Πλωρίτης κ.ά.. Πρωτοκυκλοφόρησε τις μέρες της απελευθέρωσης, τον Οκτώβριο του 1944 και η στάση της υπέρ της «Αποστασίας» και του Κων. Μητσοτάκη το 1965 την σημάδεψε. Μετά την επιβολή της δικτατορίας του 1967 ανέστειλε οριστικά την έκδοσή της. Για την εφημερίδα βλ. Ηλίας Νικολακόπουλος, «*Ελευθερία*», στο Λουκία Δρούλια – Γιούλα Κουτσοπανάγου (επιμ.), *Εγκυκλοπαίδεια του Ελληνικού Τύπου 1784-1974*, Αθήνα 2008, τόμ. Β', σσ. 95-97.

⁸² Λουκής Ακρίτας, «*Η πίστωση του Χιου Φοντ έχει πλέον εξαντληθεί*», εφ. *Ελευθερία*, 19-1-1958, σ.1.

αυτήν που εκφράζει ο Ακρίτας, διατηρεί το δικαίωμα να την εκφράσει. Φιλοξένησε έτσι, ένα μεγάλο αριθμό άρθρων του για το Κυπριακό, στην πιο κρίσιμη ίσως στιγμή για την Κύπρο, εκείνη την περίοδο.

Ο Ακρίτας ήταν μέλος του Εθναρχικού Συμβουλίου της Αθήνας⁸³, για αυτό προσυπογράφει πάντα τα άρθρα του, με την ιδιότητα του Εθναρχικού Συμβούλου, καθώς «ορίστηκε εθναρχικός σύμβουλος από τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο».⁸⁴ Τα άρθρα του δημοσιεύονταν πάντα κάθε Σάββατο και στην πρώτη σελίδα στην εφημερίδα *Ελευθερία* των Αθηνών. Μέσα σε ένα χρόνο, από τον Ιανουάριο του 1958 μέχρι τον Φεβρουάριο του 1959, δημοσιεύθηκαν 52 άρθρα του, είχε δηλαδή σχεδόν ανελλιπή εβδομαδιαία παρουσία. Μετά τις Συμφωνίες Ζυρίχης – Λονδίνου γράφει το τελευταίο, κύκνειο άρθρο του για να εκφράσει την αντίθεσή του προς τον τρόπο που ολοκληρώθηκε ο κυπριακός αγώνας και παραιτείται από Εθναρχικός Σύμβουλος.⁸⁵

Διεισδυτικός και αυθεντικός στον λόγο του, προσπάθησε να δώσει απαντήσεις σε πολλά θέματα και διλήμματα, να στηρίζει τις θέσεις του και να βρει νέους δρόμους, ώστε ο Ελληνισμός να βαδίζει με ασφάλεια. Ισορροπημένος, με βαθύ πνεύμα και πολιτική αντίληψη για όσα συνέβαιναν στον ευρύτερο κόσμο και όχι μόνο στον μικρόκοσμο Ελλάδας – Κύπρου, αναλύει τα γεγονότα και παίρνει θέση για τις εξελίξεις. Με το δημόσιο βήμα που του παρέχει η εφημερίδα, πετυχαίνει να θέσει τον κάθε Έλληνα στο επίκεντρο των εξελίξεων, να τον ενημερώσει για όσα συμβαίνουν στον πολιτικό ελλαδικό χώρο, τις εξελίξεις στο θέμα επίλυσης του Κυπριακού αλλά και του κυπριακού αγώνα και τέλος, να τον ωθήσει να διαμορφώσει πολιτική άποψη. Προβάλλει διεκδικήσεις που αναπόφευκτα θα τον οδηγούσαν σε αντιδράσεις, αλλά πολλές φορές προβλέπει εξελίξεις στον εσωτερικό και εξωτερικό πολιτικό στίβο.

⁸³ Ο Λουκής Ακρίτας εκλέχθηκε Εθναρχικός Σύμβουλος το 1957 και αποτελούσε μαζί με τους Ιωαννίδη Πολύκαρπο, Κολοकाσιδη Θεόδωρο, Κρανιδιώτη Νίκο, Λανίτη Νικόλαο, Λοϊζίδη Σάββα, Μαρκίδη Γεώργιο, Μυριάνθη Χριστόδουλο, Νικολαΐδη Μελή, Πανταζή Χρήστο, Παντελίδη Μενέλαο, Παπαθαγγέλου Παπάσταυρο, Παπαδόπουλο Χριστόδουλο, Ρωσσίδη Ζήνωνα και Τσαγγαρίδη Θεοφάνη το κλιμάκιο του Εθναρχικού Συμβουλίου στην Αθήνα. Βλ. Ανώνυμος, «*Ο στρατηγός Παντελίδης, Εθναρχικός Σύμβουλος*», εφ. *Ελευθερία* (Λευκωσία), 3-11-1957, σ. 1. Το 1956 δεν αποτελούσε μέλος του Εθναρχικού Συμβουλίου γιατί όταν ο Σάββας Λοϊζίδης που ήταν μέλος του Εθναρχικού Συμβουλίου υπέβαλε υποψηφιότητα για τις βουλευτικές εκλογές με το κόμμα της ΕΡΕ, ο Λουκής Ακρίτας «ετόνισεν ότι ο ίδιος δεν ηθέλησε να αποδεχθή το τιμητικόν τούτο αξίωμα, διότι η ενεργός ανάμιξις του εις τον δημόσιον βίον θα επηρέαζε την υπερκομματικήν εκπροσώπησιν του Κυπριακού αγώνος. Προσέθεσε ότι, οι Εθναρχικοί Σύμβουλοι πρέπει να παραμείνουν εκτός κομματικών υποθέσεων», Ευριπίδης Ακρίτας, «*Πώς δικαιολογεί ο κ. Λοϊζίδης την κάθοδόν του εις τας βουλευτικάς εκλογάς εις την Ελλάδα*», εφ. *Ο Φιλελεύθερος* (Λευκωσία), 1-2-1956, σ. 4.

⁸⁴ Τ. Χατζηδημητρίου, «Εκμυστηρεύσεις και εξομολογήσεις», *ό.π.*, σ. 11.

⁸⁵ Ανώνυμος, «*Κηδεύεται αύριον ο Λουκής Ακρίτας*», *ό.π.*, σ. 7.

Προασπίζεται το εθνικό κυπριακό ζήτημα και τους αγώνες του μπροστά στην απραξία της ελληνικής κυβέρνησης.

Παρουσιάζεται ως ένας αφοσιωμένος οραματιστής με πίστη και εμμονή σε μια Ελλάδα που θα αναδιπλωθεί, θα τολμήσει να επιβληθεί, θα ανδρώσει το ανάστημά της και θα διεκδικήσει τον χώρο της, στην ανατολική πλευρά της Μεσογείου. Παρουσιάζεται έντονα η προσδοκία και το όραμά του για την αναγέννηση του ελληνισμού.

Παθιασμένος αγωνιστής, γενναίος και τολμηρός μέσα από δυναμικούς και πύρινους λόγους, αρκετές φορές προβάλλει τις ιδέες του και παρόλο που γνωρίζει ότι μπορεί να θίξει την ελληνική κυβέρνηση, εντούτοις δεν μετριάξει τις απόψεις του. Υποστηρίζει ότι η Μ. Βρετανία και η Τουρκία προσπαθούν να περιορίσουν το ρόλο της Ελλάδας στην περιοχή για αυτό συνεργάζονται, ώστε να της αφαιρέσουν την Κύπρο από την προσδοκώμενη ενσωμάτωση στο ελληνικό βασίλειο, όπως ακριβώς συνέβη και με το Μικρασιατικό τόλμημα, όπου όλοι οι σύμμαχοι της Ελλάδας, φοβούμενοι από μια ενδεχόμενη επέκταση της επιρροής της στην Ανατολή, πανικοβλήθηκαν και την εγκατέλειψαν. Οι ριζοσπαστικές αυτές θέσεις του Λουκή Ακρίτα, προκαλούν και οδηγούν στην αντίδραση των συντηρητικών στοιχείων του ελλαδικού χώρου και αυτό φαίνεται στην αρθρογραφική απάντησή του προς τον υποψήφιο βουλευτή της ΕΡΕ, Παναγιώτη Πιπινέλη.⁸⁶

Ο ανιψιός του, Τάκης Χατζηδημητρίου, σε προσωπική μαρτυρία, αναφέρει ότι «στις αρχές του Δεκέμβρη του 1958, τον συνόδευσα σε μια συνάντησή του με τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο. Εκεί ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος μίλησε για έναν αριθμό υποχωρήσεων που θα ήταν έτοιμος να δεχθεί, για να υπάρξει συμφωνία στο Κυπριακό, όπως η αναλογία 70:30. Όταν τελείωσε η συνάντηση και βγήκαν στο δρόμο, ο Λουκής Ακρίτας είπε ότι, όπως αντιλαμβάνεται, το Κυπριακό κλείνει και μάλιστα γρήγορα»⁸⁷. Ο Λουκής Ακρίτας, παραμένει αφοσιωμένος στο σκοπό του κυπριακού αγώνα, απογοητεύεται αλλά στηρίζει τη νέα κατάσταση που δημιουργείται. Έτσι επιλέγει, έντιμα, να μην αρθρογραφήσει ξανά, μετά τις Συμφωνίες Ζυρίχης – Λονδίνου.

⁸⁶ Μια αρθρογραφική απάντηση του Λουκή Ακρίτα προς τον υποψήφιο βουλευτή της ΕΡΕ στις εκλογές του Μαΐου 1958, Παναγιώτη Πιπινέλη, καθώς ο συγκεκριμένος υποψήφιος ήταν υπέρ της εγκατάλειψης του αιτήματός για αυτοδιάθεση του κυπριακού λαού θεωρώντας ότι το αίτημα της Κύπρου «πρέπει ν' αναμείνει επί απροσδιόριστον χρονικόν διάστημα εις τον προθάλαμον μιας αποικιακής αυτοκυβερνήσεως». Βλ. Λ. Ακρίτας, «Παραμένει ακέραιον το θέμα Πιπινέλη», εφ. *Ελευθερία*, 23-4-1958, σ. 1.

⁸⁷ Τ. Χατζηδημητρίου, «Εκμυστηρεύσεις και εξομολογήσεις», *ό.π.*, σ. 12.

Άρθρα για την Κύπρο και το κυπριακό ζήτημα

Το πρώτο από τα άρθρα του, στις 19-1-1958, με τίτλο *Η πίστωση του Χιου Φουτ έχει πλέον εξαντληθεί*, συμπίπτει με την επιστροφή του Κυβερνήτη από το ταξίδι του στη Μ. Βρετανία. Ο Σερ Χιου Φουτ θα παρουσίαζε προς έγκριση από τη Βουλή τις ιδέες του για την Κύπρο. Ο Ακρίτας τονίζει στο άρθρο του ότι ο Κυβερνήτης έφτασε στο νησί χωρίς καμία μεταβολή της πολιτικής της Μ. Βρετανίας για το Κυπριακό. Αντίθετα κατέφθασε με την απογοητευτική δήλωση του πρωθυπουργού της Μ. Βρετανίας «ότι επί του κυπριακού δεν υπάρχει λύσις».⁸⁸ Το μόνο που πέτυχε να εξασφαλίσει κατά την παραμονή του στο Λονδίνο ήταν πιστοποιητικό καλής θέλησης από τους Τουρκοκύπριους, καθώς αποικιακοί κύκλοι του Λονδίνου συμπορεύονταν με την Άγκυρα. Από την άλλη πλευρά, οι Κύπριοι υποδέχθηκαν τον νέο Κυβερνήτη με χαρά γιατί πίστευαν ότι θα εφαρμοζόταν ένα σχέδιο σταδιακής αυτοκυβέρνησης που θα κατέληγε σε δημοψήφισμα.⁸⁹ Η ΕΟΚΑ «τείνει προς αυτόν φιλική χείρα»⁹⁰, για να χαιρετίσει την πρωτοβουλία του νέου Κυβερνήτη και ταυτόχρονα τον προειδοποιεί ότι αν ακολουθήσει την ίδια πορεία με τον προκάτοχό του, θα βρει μπροστά του τον κυπριακό λαό. Τον προτρέπει να παραιτηθεί αν θεωρεί τον εαυτό του έντιμο πολίτη, να μην υποκύψει στα αποικιακά σχέδια της Μ. Βρετανίας και αντιθέτως να διαμαρτυρηθεί για την αποικιακή κατοχή στο νησί και να τονίσει την ανάγκη για αυτοδιάθεση του νησιού.

Στα έξι άρθρα⁹¹, που ακολουθούν και συγκεκριμένα από την 1-2-1958 μέχρι 8-3-1958, εστιάζει στις συνομιλίες που ξεκίνησαν από την Άγκυρα και μέσα στο πλαίσιο της συνάντησης του Συμφώνου της Βαγδάτης από τον υπουργό Εξωτερικών της Αμερικής, Τζον Ντάλες. Οι αγγλοτουρκικές συνομιλίες για το Κυπριακό είχαν σκοπό να εξουδετερώσουν το αίτημα της αυτοδιάθεσης της Κύπρου. Οι Τούρκοι εκμεταλλευόμενοι την παρουσία του Τζον Ντάλες, παρακίνησαν τους Τούρκους της Κύπρου σε διαδηλώσεις και προκάλεσαν αναταραχές στο νησί, ώστε να στηρίξουν το επιχείρημά τους ότι οι Τούρκοι και οι Έλληνες της Κύπρου δεν μπορούν να συμβιώσουν ειρηνικά, παρουσιάζοντας τους Έλληνες της Κύπρου ως «φανατισμένον

⁸⁸ Λ. Ακρίτας, «*Η πίστωση του Χιου Φουτ έχει πλέον εξαντληθεί*», ό.π., σ. 1.

⁸⁹ Στο ίδιο, σ. 8.

⁹⁰ Στο ίδιο.

⁹¹ Τα έξι άρθρα είναι «*Το Τουρκικόν βέτο επί του Κυπριακού*», 1-2-58, «*Η μαχόμενη Κύπρος έναντι των Αράβων*», 12-2-58, «*Εσήμανεν και πάλιν η ώρα του Εθνάρχου*», 15-2-58, «*Χωρίς ψευδαίσθησιν έναντι της Αγγλίας*», 22-2-58, «*Εις τον δύσκολον δρόμον η Κύπρος*», 1-3-58, «*Ο φιλοτουρκισμός του Πενταγώνου*», 8-3-58.

όγλο»⁹², πετυχαίνοντας έτσι να τραβήξουν την προσοχή των Αμερικανών υπέρ των Τούρκων.

Αμέσως μετά ο Άγγλος υπουργός Εξωτερικών, Σέλγουιν Λούντ επισκέπτεται την Αθήνα και προτρέπει την ελληνική κυβέρνηση να αναζητήσει λύση για το Κυπριακό η οποία να μην θέτει σε κίνδυνο την ειρήνη και τη σταθερότητα στη Μέση Ανατολή μέσα από την «ήρεμη διπλωματία»⁹³, έναν όρο που εισήγαγαν οι ΗΠΑ για το Κυπριακό και αναφέρεται επικριτικά στις διμερείς συνομιλίες στην Αθήνα με τη μορφή μυστικών διαλόγων. Ο Ακρίτας, σχολιάζει ότι ο υπουργός Εξωτερικών της Μ. Βρετανίας ήταν ο άνθρωπος που ήταν παρών στην πρώτη προσφυγή της ελληνικής κυβέρνησης για το Κυπριακό στον ΟΗΕ, το 1954, ήταν αυτός που ασχολήθηκε με τα γεγονότα στο Σουέζ και τη διατήρηση της Κύπρου, ως αποικία και βάση εναντίον του αραβικού κόσμου και τώρα βρίσκεται στην Αθήνα και συζητά για την Κύπρο με «αγνές προθέσεις!»⁹⁴ Την ίδια στιγμή στην Κύπρο επιδιώκεται μέσα από βαριά μέτρα καταστολής να καμφθεί το ηθικό του κυπριακού λαού, ενώ στην Αθήνα η λύση επιδιώκεται μέσα από τη διπλωματική οδό και κυρίως στο πλαίσιο της νατοϊκής συμμαχία και του Συμφώνου της Βαγδάτης.

Η Ελλάδα πέφτει συνεχώς σε παγίδες λόγω της συμμαχικής καθοδήγησης και τις πιέσεις που δέχεται από τους Αμερικάνους και την ανατολική πτέρυγα του ΝΑΤΟ, που μπορούν να χαρακτηριστούν ως «εκβιασμός»⁹⁵ Η Μ. Βρετανία φαίνεται να νιώθει πιεσμένη από τις απαιτήσεις της Τουρκίας και οι Συντηρητικοί της Μ. Βρετανίας θέλουν να οδηγήσουν την Κύπρο στο πλαίσιο της Κοινοπολιτείας με ένα καθεστώς αυτοκυβέρνησης. Η Μ. Βρετανία βολιδοσκοπεί τις αντιδράσεις της Ελλάδας μπροστά σε ένα νέο σχέδιο και ιδιαίτερα στην παραχώρηση μιας στενής λωρίδας γης στην Τουρκία μαζί με την εγκατάσταση τουρκικού στρατού στο νησί, εξυπηρετώντας έτσι τον τουρκικό επεκτατισμό, κάτι που ο Λουκής Ακρίτας χαρακτηρίζει ως «εγκληματική πρότασιν»⁹⁶ που θα οδηγήσει σε νέες περιπέτειες το Κυπριακό.

Ο Ακρίτας αναφέρει ότι η ελληνική και τουρκική διπλωματία δεν αντιλήφθηκαν ότι οι Βρετανοί έψαχναν τρόπους ώστε να αποκλείσουν και να «εξουδετερώσουν αμοιβαίως την αυτοδιάθεσιν και την διχοτόμησιν, εις τρόπον ώστε να διασφαλίσουν την παραμονήν

⁹² Λ. Ακρίτας, «Το Τουρκικόν βέτο επί του Κυπριακού», εφ. *Ελευθερία*, 1-2-1958, σ. 1.

⁹³ Λ. Ακρίτας, «Εσήμανεν και πάλιν η ώρα του Εθνάρχου», εφ. *Ελευθερία*, 15-2-1958, σ. 1.

⁹⁴ Στο ίδιο.

⁹⁵ Στο ίδιο.

⁹⁶ Λ. Ακρίτας, «Χωρίς ψευδαίσθησιν έναντι της Αγγλίας», εφ. *Ελευθερία*, 22-2-58, σ. 1.

των εις την νήσον, όχι πλέον ως μισητοί κυρίαρχοι, αλλ' ως παράκλητοι δια να προστατεύουν τας δύο κοινότητας από την αλληλοεξόντωσιν!».⁹⁷

Ο Γεώργιος Γρίβας - Διγενής την ίδια περίοδο ανακοινώνει «παθητική αντίσταση»⁹⁸ στο νησί. Ο Ακρίτας θεωρεί ότι με αυτό τον τρόπο η Κύπρος απομακρύνεται από τη μυστική διπλωματία και θέτει τις ΗΠΑ και το κόμμα των Εργατικών στη Μ. Βρετανία μπροστά από τις ευθύνες τους καθώς η παθητική αντίσταση, όπως τονίζει, οδηγεί τον αγώνα σε μια νέα φάση, στην έλλειψη εμπιστοσύνης προς την ηγεσία των δυτικών και κυρίως προς τις ΗΠΑ καθώς οι Κύπριοι «ουδέποτε εφαντάζοντο την ολοκληρωτική σχεδόν μεταμόρφωσιν της αμερικανικής πολιτικής, την συμπαράστασιν της εις την οικοδόμησιν ενός νεοϊμπεριαλισμού επί των ερειπίων της αγγλικής και της οθωμανικής αυτοκρατορίας»⁹⁹. Εκφράζει παράλληλα την απογοήτευση των Κυπρίων προς τον ελληνικό παράγοντα, λόγω της αδυναμίας του να αναλάβει πρωτοβουλία για το Κυπριακό και τονίζει ότι ενοχλούνται όταν το εθνικό κέντρο εκφράζει ευχαριστίες στους Αμερικάνους, για διάφορα θέματα και καμία επίκριση όταν αυτοί ψήφισαν αποχή για το κυπριακό ζήτημα στον ΟΗΕ.

Τα επόμενα οκτώ άρθρα¹⁰⁰ με ημερομηνία 29-3-1958 μέχρι 17-5-1958, έχουν τον τόνο από τον προεκλογικό αγώνα, καθώς η Ελλάδα είχε μπει σε μια προεκλογική περίοδο βουλευτικών εκλογών. Στα άρθρα του τονίζει ότι το Κυπριακό δεν πρέπει να αποτελέσει σημείο αναφοράς στον προεκλογικό αυτό αγώνα, όμως οφείλει να βρίσκεται ψηλά στην ατζέντα. Θεωρεί ότι είναι καιρός για αλλαγή, για χάραξη μιας νέας ελληνικής πολιτικής, καθώς το Κυπριακό πρέπει να αποτελεί μονίμως αντικείμενο εντατικής εθνικής και πολιτικής διαφώτισης του ελληνικού λαού και να αντιμετωπιστεί ως μέγα θέμα του έθνους, καθώς είναι αδύνατο να παραμεριστεί από το προσκήνιο του αγώνα.

Η χώρα με υπηρεσιακή κυβέρνηση προετοιμαζόταν για τις βουλευτικές εκλογές, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στις 11 Μαΐου του 1958. Ο ίδιος ο Λουκής Ακρίτας έθεσε

⁹⁷ Λ. Ακρίτας, «Εσήμανεν και πάλιν η ώρα του Εθνάρχου», ό.π., σ. 5.

⁹⁸ Λ. Ακρίτας, «Εις τον δύσκολον δρόμον η Κύπρος», εφ. *Ελευθερία*, 1-3-58, σ. 1.

⁹⁹ Στο ίδιο.

¹⁰⁰ Τα άρθρα είναι «Ο εκλογικός αγών και το Κυπριακόν», 29-3-58, «Η εθνική προσφορά των Φιλελευθέρων», 5-4-58, «Η θετική συμβολή προς την Κύπρον», 12-4-58, «Καλείται η ηγεσία της ΕΡΕ ν' απαντήσει», 19-4-58, «Κέντρα εξωλαϊκά και εξωελληνικά», 26-4-58, «Η νέα συνωμοσία ενώπιον του λαού», 3-5-58, «Το σταυροδρόμι του Ελληνισμού», 10-5-58 και «Ενώπιον κινδύνων μετά τας εκλογάς», 17-5-58.

υποψηφιότητα με το κόμμα των Φιλελευθέρων, αλλά δεν κατάφερε να εκλεγεί βουλευτής, εξαιτίας των χαμηλών ποσοστών του Κέντρου. Η ΕΡΕ και ο Κωνσταντίνος Καραμανλής σχημάτισαν νέα κυβέρνηση. Στο πρώτο άρθρο μετά τις εκλογές, στις 17-5-1958, τονίζει ότι η αξία του ελληνικού παράγοντα υπονομεύεται στις διεθνείς σχέσεις σε βαθμό ανησυχητικό και αυτό προκύπτει από τους πανηγυρισμούς των αγγλικών και τουρκικών εφημερίδων, μετά τη νίκη της ΕΡΕ. Όλο αυτό ενισχύεται από τις εξαγγελίες της αγγλικής κυβέρνησης που επέλεξε την ίδια χρονική περίοδο, να αναγγείλει τις θέσεις της για το μέλλον του Κυπριακού, χωρίς προηγουμένως να ερωτηθεί ή να συζητηθεί με τους εκπροσώπους του κυπριακού λαού. Σύμφωνα με τον Ακρίτα, οι Άγγλοι πιστεύουν ότι η αντίσταση μειώθηκε λόγω της αποτυχίας της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής να υπερασπιστεί το αίτημα της αυτοδιάθεσης, για τον κυπριακό λαό. Γίνεται έτσι ξεκάθαρο ότι οι εχθροί του κυπριακού λαού θα προσπαθήσουν να εκμεταλλευθούν την ετυμηγορία του ελληνικού λαού, όπως αυτή εκφράστηκε στις εκλογές του Μαΐου, ο ίδιος όμως υπογραμμίζει ότι *«υπεράνω του τραγικού μεγαλείου του απελευθερωτικού αγώνος του Κυπριακού Λαού ίσταται ο Μακάριος και ο Διγενής – εις χείρας των ευρίσκεται η μόνη λύσις, η εφαρμογή της αυτοδιαθέσεως. Εκεί θ' αναζητήσουν την λύσιν οι Άγγλοι, εάν πράγματι την επιθυμούν. Ας μη κρούουν με τόσας ελπίδας τας πύλας των Αθηνών»*.¹⁰¹

Η ελληνική κυβέρνηση φαίνεται να μη γνώριζε ακριβώς το ολοκληρωμένο σχέδιο, παρά μόνο όσα είχαν συζητηθεί στην επίσκεψη του υπουργού Εξωτερικών, Σέλγουιν Λούντ στην Αθήνα¹⁰², η Άγκυρα όμως πανηγύριζε και έκανε δηλώσεις σχετικά με τον διαμελισμό του νησιού. Το ολοκληρωμένο αγγλικό σχέδιο, θα ανακοινωνόταν σύντομα και πριν την ελληνική προσφυγή στον ΟΗΕ. Με αυτή την κίνηση η Μ. Βρετανία θα μπορούσε να βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση, καθώς θα προσερχόταν στον οργανισμό με πρόταση και θα παρουσιαζόταν ως χώρα διαιτητής ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία. Σύμφωνα με τον Ακρίτα, τα σχέδια που παρουσίαζε κατά καιρούς στον ΟΗΕ, η Μ. Βρετανία ήταν παραλλαγές των προτάσεων του λόρδου Ράντκλιφ, καθώς ο μοναδικός σκοπός της ήταν να εντυπωσιάσει και να κερδίζει τις ψήφους των σχετικά αδιάφορων και ουδέτερων χωρών στον ΟΗΕ, πετυχαίνοντας πάντα να σαμποτάρει την ελληνική προσφυγή για το Κυπριακό.

¹⁰¹ Λ. Ακρίτας, *«Ενόπιον κινδύνων μετά τας εκλογάς»*, εφ. *Ελευθερία*, 17-5-58, σ. 1.

¹⁰² Η επίσκεψη πραγματοποιήθηκε στις 11-12 Φεβρουαρίου 1958. Βλ. Ρ. Χόλλαντ, *Η Βρετανία και ο Κυπριακός αγώνας, 1954- 1959, ό.π.*, σ. 408.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος αναλαμβάνει πρωτοβουλίες: «Αι ιστορικά πρωτοβουλία, τας οποίας αναλαμβάνει εντός των ημερών ο Εθνάρχης, θ' απομακρύνουν το Κυπριακόν από την «συμμαχικήν ευαισθησίαν» των Αθηνών και θα το μεταφέρουν εις τον ευρύτατον χώρον των διεθνών ζυμώσεων, όπου η Ελευθερία των λαών έχει τον πρώτιστον λόγον».¹⁰³ Η επίσκεψη του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου στην Ηνωμένη Αραβική Δημοκρατία, το καλοκαίρι του 1958, αποτέλεσε την αρχή της συνεργασίας, καθώς εκφράστηκε η συμπάθεια και η κατανόηση του αραβικού κόσμου και του κυπριακού Ελληνισμού. Η επίσκεψη έδωσε στον Ακρίτα την αφορμή για να υποστηρίξει για άλλη μια φορά ότι το Κυπριακό ως απελευθερωτικό κίνημα πρέπει να επανασυνδεθεί με τον φυσικό, γεωγραφικό χώρο της Μέσης Ανατολής, καθώς η Κύπρος αποτελεί νευραλγικό τμήμα και ταυτίζεται με τους βασανισμένους λαούς της Ανατολής, της Ασίας και της Αφρικής, εναντίον της αποικιοκρατίας. Το αίτημα της εφαρμογής της αυτοδιάθεσης, θεωρεί ότι θα τοποθετηθεί ψηλά με τέτοιου είδους επαφές και ενέργειες και θα προβληθεί ως το μόνο αίτημα της ελευθερίας, ζητώντας τη βοήθεια και ενεργό συμπαράσταση από όλα τα κράτη – μέλη του ΟΗΕ. Ο Ακρίτας επικροτεί τη διπλωματική αυτή προσπάθεια του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, καθώς τοποθετεί το Κυπριακό στην πραγματική του βάση και συμβαδίζει σε κοινή πορεία με τον αραβικό κόσμο. Όπως υποστηρίζει και ο ίδιος, το Κυπριακό έπρεπε να αντιμετωπισθεί εξ αρχής ως πρόβλημα της Μέσης Ανατολής και μέσα σε αυτό το πλαίσιο να καθοριστεί η πολιτική επίλυσή του, καθώς η χρόνια εμπλοκή του και το αδιέξοδο στο οποίο βρισκόταν απέδειξε ότι «η αποδέσμευσίς του από το γεωγραφικόν περιβάλλον του, δια να τοποθετηθή ως ενδοσυμμαχική διαφορά του δυτικού στρατοπέδου, υπήρξε το μεγαλύτερον σφάλμα εις τον αρχικόν χειρισμόν και την όλην εξέλιξίν του».¹⁰⁴ Η Ελλάδα από την άλλη, αποδείχθηκε ανίσχυρη να προστατεύσει τον αγώνα των Κυπρίων, μιας και τα πενιχρά αποτελέσματα που πέτυχε στον ΟΗΕ¹⁰⁵ εκμηδενίζονταν μέσα στο ΝΑΤΟ. Η Ελλάδα, τονίζει, δεν επέδειξε την ελάχιστη τόλμη ώστε να αποδεσμευτεί από τον ασφυκτικό κλοιό της βορειοατλαντικής συμμαχίας και τα σκοτεινά παρασκήνια της δυτικής διπλωματίας, αλλά ούτε και να εκτελέσει τα καθήκοντά της ως εντολοδόχος της κυπριακής ελευθερίας στη Μέση Ανατολή, όπου

¹⁰³ Λ. Ακρίτας, «Αι πρωτοβουλία του Μακαρίου», εφ. *Ελευθερία*, 24-5-58, σ. 1.

¹⁰⁴ Λ. Ακρίτας, «Ο δρόμος προς την Ελευθερίαν», εφ. *Ελευθερία*, 7-6-58, σ. 1.

¹⁰⁵ Το ελληνικό σχέδιο απέσπασε στη Γενική Συνέλευση του 1957 την πλειοψηφία (31 ψήφους υπέρ, 23 εναντίον και 24 αποχές), δεν πέτυχε όμως να εξασφαλίσει τα δύο τρίτα των ψήφων ώστε να αποκτήσει κύρος Ψηφίσματος. Βλ. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, «Εξελίξεις στο Κυπριακό το 1957», τόμ. ΙΣΤ, Εκδοτική Αθηνών, 2000, σ. 455.

δίδεται ο πολυμέτωπος αγώνας εναντίον της αγγλικής αποικιοκρατίας και του τουρκικού επεκτατισμού.¹⁰⁶

Σχέδιο Μακμίλαν

Στο πρώτο από τα τέσσερα άρθρα¹⁰⁷ του για το σχέδιο Μακμίλαν¹⁰⁸, στις 21-6-58, με τίτλο *Ο συνεταιρισμός της τυραννίας*, παρουσιάζει την εξαγγελία των αγγλικών σχεδίων για το Κυπριακό. Υποστηρίζει ότι η νέα αυτή συνωμοσία της αγγλικής αποικιοκρατίας έγινε σε συνεργασία με τον τουρκικό επεκτατισμό και τους Αμερικάνους. Με το πέρας της διάσκεψης του Συμφώνου της Βαγδάτης, κυκλοφορούσε η φήμη για παραχώρηση τουρκικής βάσης στο νησί, η οποία παρουσιάστηκε ως πρόταση στην Αθήνα κατά την επίσκεψη του Άγγλου υπουργού Εξωτερικών, Σέλγουιν Λούντ και από εκείνη τη στιγμή η υπόθεση της Κύπρου αφέθηκε στο χέριο της μυστικής διπλωματίας, με επίκεντρο τη διχοτόμηση του νησιού. Τα γεγονότα που συνέβησαν στο νησί, από την έκρηξη βόμβας στο Γραφείο Πληροφοριών του Τουρκικού Προξενείου μέχρι και τη σφαγή στο χωριό Κιόνελλι, αποτελούν το επιστέγασμα των προσπαθειών της Άγκυρας να αποδείξει ότι Έλληνες και Τούρκοι δεν μπορούν να ζήσουν μαζί.¹⁰⁹ Ενώ για τη Μ. Βρετανία αποτελούν απόδειξη της παρουσίας της στο νησί σε ρόλο ειρηνευτή. Το αποτέλεσμα όλων αυτών των γεγονότων ήταν οι ΗΠΑ στο Συμβούλιο του ΝΑΤΟ να εκφράσουν τη συμπάραστασή τους προς την αγγλική αποικιοκρατία, η οποία εξασφάλισε στήριξη για τη διαίωνιση του καθεστώτος στην Κύπρο.¹¹⁰

Το αγγλικό σχέδιο που άρχισε να συζητιέται από την αγγλική διπλωματία εισήγαγε στο νησί καθεστώς τριπλής συγκυριαρχίας, κάτι που ο Ακρίτας καταδικάζει και στο οποίο τάσσεται εναντίον γι' αυτό και δίνει ως τίτλο στο πρώτο άρθρο του με τίτλο, *Ο συνεταιρισμός της τυραννίας*. Το σχέδιο αναγνωρίζει ως κατακτητή της Κύπρου και την Τουρκία και αν η Ελλάδα ακολουθήσει τους δύο κατακτητές τότε θα υπάρξει νομιμοποίηση και κατοχύρωση του δουλικού καθεστώτος. Η όλη ιδέα του σχεδίου αποσκοπεί στη διάσπαση της ενότητας και της συνταγματικής νομιμοποίησης του

¹⁰⁶ Λ. Ακρίτας, «Ο δρόμος προς την Ελευθερίαν», ό.π., σ. 1.

¹⁰⁷ Τα τέσσερα άρθρα είναι τα εξής «Ο συνεταιρισμός της τυραννίας», 21-6-58, «Εις το κέντρον νέας δοκιμασίας», 23-8-58, «Με κάθε θυσίαν και όλα τα μέσα», 13-9-58, «Εις τα πρόθυρα της συμφοράς», 4-10-58.

¹⁰⁸ Λεπτομερής ανάλυση του σχεδίου Μακμίλαν υπάρχει στο βιβλίο Νίκος Χριστοδουλίδης, *Τα σχέδια Λύσης του Κυπριακού (1948-1978)*, σσ.120-137.

¹⁰⁹ Βλ. Π. Παπαπολυβίου, «Τα πολιτικά γεγονότα», ό.π., σσ. 308-309.

¹¹⁰ Λ. Ακρίτας, «Ο συνεταιρισμός της τυραννίας», εφ. *Ελευθερία*, 21-6-58, σ. 1.

διχασμού της Κύπρου καθώς «αι δύο κοινότητες με τας δύο χωριστάς βουλάς τας χωρίς κοινόν Νομοθετικόν Σώμα με την εντελώς χωριστήν σταδιοδρομίαν των καλούνται να παγιώσουν καθεστώς ουσιαστικής διχοτομήσεως, ως προπασκευήν ή ως μόνιμον απειλήν εδαφικού διαχωρισμού».¹¹¹ Η αγγλοτουρκική συνωμοσία εξελίσσεται σταδιακά καθώς η Τουρκία με εκβιασμούς και υποκρισία αρχικά αρνήθηκε να αποδεχθεί το σχέδιο, με σκοπό να εξαναγκάσει την Ελλάδα να εισέλθει στον συνεταιρισμό και τελικά η ίδια να ενταχθεί στην κοινοπραξία, έτσι αντί για αυτοδιάθεση στον ορίζοντα διαγράφεται η τουρκική τυραννία στο πλευρό της αγγλικής αποικιοκρατίας. Η κυπριακή ηγεσία σε συνέλευσή της υπό την καθοδήγηση του Εθνάρχη Μακαρίου καθόρισε με σταθερότητα, ρεαλισμό και μετριοπάθεια, σύμφωνα με τον Ακρίτα, τη στάση της απέναντι στη νέα αυτή φάση του Κυπριακού και στις νέες απειλές κατά της ελευθερίας και της ενότητας της Κύπρου. Τονίζει ότι η επιβολή συγκυριαρχίας με την Τουρκία δεν αποτελεί απλή μεταβατική φάση στην εξελικτική πορεία του Κυπριακού, αλλά καταδικάζει το νησί σε περιοχή που γρήγορα θα υπάρξει ανάφλεξη και αναταραχή. Σε επιστολή του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου προς τον κυβερνήτη Σερ Χιου Φουτ, το αγγλικό σχέδιο απορρίφθηκε, αφού δεν καθοριζόταν ο χρόνος άσκησης του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης, ενώ αργότερα η Εθναρχία τόνισε στους Άγγλους ότι «εν ουδεμία περπτώσει θα εδέχετο σχέδιον το οποίον θρυμματίζει την ενότητα της νήσου και αντιστρατεύεται κατά βάσιν το δικαίωμα αυτοδιαθέσεως του λαού της».¹¹²

Το αγγλικό σχέδιο μπορούσε να εφαρμοστεί μονομερώς, καθώς οι Τούρκοι έσπευσαν να προσφέρουν τη συνδρομή τους. Στην ελληνική κυβέρνηση και την κυπριακή ηγεσία, αρχικά κυριάρχησε η αντίληψη ότι αν η Μ. Βρετανία επέμενε στην εφαρμογή του αγγλικού σχεδίου, η καθολική άρνησή του από τον ελληνικό πληθυσμό και η άρνησή του να συνεργαστεί με οποιοδήποτε τρόπο στην εφαρμογή του, θα μπορούσε να το ανατρέψει· η αντίληψη όμως αυτή αποδείχθηκε αφελής και επικίνδυνη.¹¹³ Στο αγγλικό σχέδιο σύμφωνα με τον Ακρίτα υπήρχαν τρία στοιχεία, τα οποία μπορούσαν να τα χρησιμοποιήσουν και είχαν συμφέρον οι Τούρκοι να τα νομιμοποιήσουν. Το σχέδιο προνοούσε την ίδρυση χωριστών δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων. Η Τουρκία είχε το δικαίωμα να αποστείλει Τούρκο αντιπρόσωπο στο νησί, η παρουσία και μόνο Τούρκου αντιπροσώπου αναζωπύρωνε το ενδιαφέρον της Άγκυρας για το μέλλον της

¹¹¹ Λ. Ακρίτας, «Ο συνεταιρισμός της τυραννίας», ό.π., σ. 1.

¹¹² Λ. Ακρίτας, «Εις το κέντρον νέας δοκιμασίας», εφ. *Ελευθερία*, 23-8-58, σ. 5.

¹¹³ Στο ίδιο.

Κύπρου, ανεξαρτήτως από την παρουσία ή όχι Έλληνα αντιπροσώπου και τέλος, την προκήρυξη εκλογών για τη δημιουργία τουρκικής βουλής. Η δημιουργία τουρκικής βουλής στο νησί θα θεμελιώνει την πολιτική, διοικητική και ψυχολογική διχοτόμηση της Κύπρου.

Το σχέδιο, το οποίο παρουσιάζεται ως αποτέλεσμα συνομιλιών με την Αθήνα, αποσκοπεί στη δημιουργία τετελεσμένων γεγονότων σε βάρος του κυπριακού ελληνισμού, κατά τον Ακρίτα. Η αγγλοτουρκική εξαγγελία ότι την 1^η Οκτωβρίου επρόκειτο να εγκατασταθεί στο νησί ο Τούρκος αντιπρόσωπος της Άγκυρας συμβόλιζε τη «νομιμότητα» των δικαιωμάτων της Τουρκίας για το μέλλον του νησιού, καθώς προδιαγράφεται ένας σταθμός νέας δουλείας «το βαρύ ιστορικό πλήγμα, την επαναφοράν της τουρκοκρατίας εις την Νήσον».¹¹⁴ Επίσης, σύμφωνα με τον Ακρίτα θα ισοδυναμούσε με εισβολή προς κατάκτηση και κατοχή του κυπριακού εδάφους.¹¹⁵ Όλο αυτό συνιστά πολεμική ενέργεια εις βάρος της Ελλάδας, η οποία καλείται να την αντιστρατευθεί με τολμηρές πράξεις, καθώς η κυβέρνηση των Αθηνών χειρίστηκε το Κυπριακό «με μίαν πεισματικήν μονοπωλιακήν φιλαργυρίαν, ως εάν ήτο μόνιμος ιδιοκτήτης της ιστορίας του Ελληνισμού»¹¹⁶ επιπρόσθετα, λόγω της πολιτικής που ακολούθησε και της οργανικής αδυναμίας της να προστατεύσει την Κύπρο από την αδιάστακτη συνωμοσία των λεγόμενων συμμάχων της, οδήγησε τον τόπο σε αδιέξοδο, το χειρότερο στο οποίο περιήλθε ποτέ.

Η άφιξη όμως ενός Τούρκου αντιπροσώπου στην Κύπρο «προδιαγράφει μόνον δια την Κύπρον σκοτεινήν την προοπτικήν μιας απροσδιορίστου εκτάσεως περιπετειάς»¹¹⁷ και θα αποτελέσει το έναυσμα μιας νέας σκληρής και ατέλειωτης πάλης με όλα τα όπλα που μπορεί να χρησιμοποιήσει ένας προδομένος λαός. Ο Ακρίτας θεωρεί ότι θα ξεσπάσει στο νησί ένας ολοκληρωτικός πόλεμος εναντίον των Αγγλοτούρκων. Οι Έλληνες του νησιού, οι αναμφισβήτητοι κυρίαρχοι στο χώρο της ιστορικής διαδρομής, δεν θα έχουν να χάσουν τίποτα, εφόσον θα τους έχει επιβληθεί το χειρίστον.¹¹⁸ Η Κύπρος θα αναβλύζει από οργή και μίσος και αν η αντιστασιακή κίνηση ήταν σχετικά περιορισμένη στο νησί, γιατί πάντα καλλιεργούνταν η ελπίδα της εξεύρεσης λύσης, μετά την εγκαθίδρυση της διπλής δουλείας τα πράγματα στο νησί θα είναι δύσκολα,

¹¹⁴ Λ. Ακρίτας, «Εις τα πρόθυρα της συμφοράς», εφ. *Ελευθερία*, 4-10-58, σ. 1.

¹¹⁵ Λ. Ακρίτας, «Με κάθε θυσίαν και όλα τα μέσα», εφ. *Ελευθερία*, 13-9-58, σ. 5.

¹¹⁶ Στο ίδιο, σ. 1.

¹¹⁷ Λ. Ακρίτας, «Εις τα πρόθυρα της συμφοράς», *ό.π.*, σ. 1.

¹¹⁸ Λ. Ακρίτας, «Με κάθε θυσίαν και όλα τα μέσα», *ό.π.*, σ. 5.

καθώς κανείς δεν θα μπορέσει να τη συγκρατήσει. Ήδη οι επιχειρήσεις της ΕΟΚΑ ξανάρχισαν *«η ΕΟΚΑ, ριζωμένη εις την πίκραν και τον καημόν, εις την οργήν και το όνειρο 450 χιλιάδων προδομένου Λαού, επαναφέρει την αξίωσιν των Κυπρίων όπως κατακτήσουν την ελευθερίαν των εις τα παλαιά και απρόσβλητα βάρθρα της, όπου οι Λαοί οικοδομούν την ιστορίαν των με το αίμα των καλυτέρων παιδιών των»*.¹¹⁹

Η λύση του Κυπριακού πρέπει να προέρχεται από τους κόλπους του ΟΗΕ και να πραγματοποιείται με συμφωνίες διεθνείς και με ελεύθερα πλαίσια και αυτό θα γίνει μόνο αν η Ελλάδα δεν λαμβάνει υπόψη της τις συμμαχικές πιέσεις και αντιτάξει την υψηλή συνείδησή του χρέους της, της υπερηφάνειας της και της δημοκρατικής αποστολής της. Ο Εθνάρχης Μακάριος κατήγγειλε ήδη ενώπιον ολόκληρου του κόσμου την ανειλικρίνεια, αναξιοπιστία και ανεντιμότητα της συντηρητικής κυβέρνησης του Λονδίνου και είναι πλέον φυσικό το Κυπριακό να λυθεί στους κόλπους του ΟΗΕ *«και η λύσις θα εξασφαλισθή μόνο με διαρκή πάλην εις την Κύπρον και εις την Ελλάδα, εντός και εκτός του ΟΗΕ, εντός και εκτός του ΝΑΤΟ, με βοήθειαν εκ δυσμών και εξ ανατολών, με πείσμονα αγώνα εναντίον των υπολειμμάτων της αποικιοκρατίας και του αγγλοτουρκικού νεοϊμπεριαλισμού, χωρίς συμβιβασμούς, χωρίς μωράς ευαισθησίας και χωρίς σκοπιμότητας»*.¹²⁰ Νέοι σύμμαχοι θα αναζητηθούν, νέα ερείσματα και η παλαιά και ανέντιμος τακτική της συμμαχικής παρατάξεως θα εξουδετερωθεί, καθώς η αποπλάνηση με υποσχέσεις και με εκβιαστικές διαπραγματεύσεις έληξε. Η Κύπρος δεν έχει να χάσει τίποτα, απεναντίας έχει να κερδίσει πολλά εφόσον έχει δυναμώσει η ψυχή και το όραμα για ελευθερία.

Πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα του ΝΑΤΟ για το Κυπριακό

Σε τέσσερα άρθρα¹²¹ παρουσιάζει την πρωτοβουλία που ανέπτυξε ο Γενικός Γραμματέας του ΝΑΤΟ, Πωλ- Ανρί Σπάακ για το Κυπριακό, ώστε να αποφευχθεί η επιβολή διπλής δουλείας στο νησί. Η πρωτοβουλία και η προσπάθεια που κατέβαλε ο Πωλ - Ανρί Σπάακ, σύμφωνα με τον Ακρίτα, δεν ήταν για χάρη της Κύπρου, η οποία

¹¹⁹ Λ. Ακρίτας, *«Εις τα πρόθυρα της συμφοράς»*, ό.π., σ. 5.

¹²⁰ Λ. Ακρίτας, *«Εις το κέντρον νέας δοκιμασίας»*, ό.π., σ. 5.

¹²¹ Τα άρθρα είναι *«Ε.Ο.Κ.Α. ο βασικός στόχος του ΝΑΤΟ»*,18-10-58, *«Χωρίς παραμόρφωσιν της ανεξαρτησίας»*, 25-10-58, *«Νέοι εντολοδόχοι δια το Κυπριακόν»*,1-11-58, *«Προς ισχυρούς υποστηρικτάς»*, 8-11-58.

αποτελέσει το πειραματόζωο στο σύμπλεγμα των στρατιωτικών συμφερόντων αλλά για το γόητρο του ΝΑΤΟ.

Ο Πωλ- Ανρί Σπάακ πρότεινε τη σύγκληση διάσκεψης για την επίλυση του Κυπριακού, ώστε οι ενδιαφερόμενες χώρες να καθίσουν στο τραπέζι των συζητήσεων με τον ίδιο να επιτηρεί τη διαδικασία. Ο Ακρίτας θεωρεί ότι η όλη διαδικασία αποσκοπούσε στον ψυχολογικό τραυματισμό και στον αφοπλισμό της κυπριακής αντίστασης. «*As μην λησμονήται ότι η ΕΟΚΑ δεν διασύρει μόνον την αποικιοκρατίαν. Η ανάπτυξις της δράσεώς της καταδεικνύει την χρεωκοπίαν του ΝΑΤΟ, ως αμυντικής ασπίδος του ελεύθερου κόσμου και υπό την έννοιαν αυτήν, αντιστρατεύεται τα άμεσα συμφέροντα του δυτικού στρατοπέδου*».¹²² Οι συζητήσεις στο Μόνιμο Συμβούλιο του ΝΑΤΟ, θα έπλητταν το αίτημα της Κύπρου για ανεξαρτησία, όπως αυτό προβλήθηκε από τον Εθνάρχη Μακάριο, εφόσον εμπλέκεται στις στρατιωτικές και πολιτικές ανάγκες της συμμαχίας. Η μόνη ωφέλεια για το Κυπριακό από μια ενδεχόμενη διάσκεψη του ΝΑΤΟ, θα ήταν η απογύμνωση της αποικιοκρατίας και η αποκάλυψη της αγγλοτουρκικής συμφωνίας για τον διαμελισμό της Κύπρου και η προβολή του αιτήματος για ανεξαρτησία όχι μέσα στα πλαίσια του ΝΑΤΟ και της Βρετανικής Κοινοπολιτείας, αλλά μόνο με την ευθύνη και εγγύηση του ΟΗΕ.

Η διάσκεψη για το Κυπριακό στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας του Γενικού Γραμματέα Πωλ - Ανρί Σπάακ οδηγήθηκε σε ματαίωση. Η ελληνική κυβέρνηση υποστήριξε ότι δέχθηκε την πρόσκληση, γιατί είχε τη σύμφωνη γνώμη του Εθνάρχου, ο οποίος το αποδέχθη για να εξασφαλίσει δέσμευση ότι «το προσωρινόν καθεστώς εξετάσθη μόνο εν συναρτήσει προς το μόνιμον τοιούτον, οπότε κατ' ανάγκην θα επραγματοποιείτο συμφωνία δια την ανεξαρτησίαν της Κύπρου».¹²³ Όμως, ο Ακρίτας υποστηρίζει ότι το Κυπριακό πρέπει να απομακρυνθεί αμέσως από το ΝΑΤΟ και να προβληθεί στον ΟΗΕ «ως ένα αίτημα πραγματικής και αδεσμεύτου ανεξαρτησίας, χωρίς ταλαντεύσεις, υποχωρήσεις και παραμορφώσεις».¹²⁴ Βλέπει τη δήλωση του Μακαρίου για ανεξαρτησία «ως αναγκαίον μεταβατικών σταθμών προς την ολοκλήρωσιν της εθνικής της ελευθερίας»¹²⁵ και τονίζει ότι το καθεστώς της ανεξαρτησίας έχει ορισμένους περιορισμούς, όπως τη συγκατάθεση της κυπριακής ηγεσίας, καθώς μετά το στάδιο της ανεξαρτησίας θα αποκλειστεί η ένωση, όπως παράλληλα από την αγγλοτουρκική

¹²² Λ. Ακρίτας, «*Ε.Ο.Κ.Α. ο βασικός στόχος του ΝΑΤΟ*», εφ. *Ελευθερία*, 18-10-58, σ. 1.

¹²³ Λ. Ακρίτας, «*Χωρίς παραμόρφωσιν της ανεξαρτησίας*», εφ. *Ελευθερία*, 25-10-58, σ. 1.

¹²⁴ Στο ίδιο.

¹²⁵ Στο ίδιο.

πλευρά θα αποκλειστεί ο διαμελισμός. Αν όμως, μετά την παγίωσή της επιλεγθεί ως το μόνο καθεστώς του νησιού, αυτό θα πρέπει να προκύψει μετά από απόφαση του κυπριακού λαού. Ένα ανεξάρτητο κράτος θα αποτελέσει παράγοντα ειρήνης, ελευθερίας και πολιτισμού, μόνο εφόσον ο κυπριακός λαός εξασφαλίσει απόλυτη ισοτιμία δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Από την άλλη, μια περιορισμένη ανεξαρτησία, που θα εξασφαλίζει τα στρατηγικά συμφέροντα και τον επεκτατικό τυχодиωκτισμό των Αγγλοτούρκων σημαίνει συνέχιση της δουλείας. Για αυτό, σύμφωνα με τον Ακρίτα, το αίτημα της ανεξαρτησίας τραυματίστηκε ήδη, από την αποικιακή δραστηριότητα του ΝΑΤΟ.

Η πρόταση της Ελλάδας προς το Μόνιμο Συμβούλιο του ΝΑΤΟ ήταν η ανεξαρτησία της Κύπρου. Το νησί θα είχε ανεξαρτησία εντός των πλαισίων της Κοινοπολιτείας και ταυτόχρονα θα γινόταν μέλος του ΝΑΤΟ. Ο Ακρίτας είναι βέβαιος ότι η υποβληθείσα πρόταση¹²⁶ της ελληνικής πλευράς, στο ΝΑΤΟ «δεν αντιπροσωπεύει την γνώμη της εθνικής ηγεσίας της Κύπρου».¹²⁷ Τονίζει ότι κατ' επανάληψη έγινε προσπάθεια να εκμαιευθεί από τον Μακάριο μια ανάλογη πρόταση χωρίς όμως επιτυχία. Οι απαντήσεις του Εθνάρχη υπήρξαν πάντοτε σαφείς, ότι η παραμονή της Κύπρου εντός της Κοινοπολιτείας, εφόσον το νησί καταστεί ανεξάρτητο κράτος δεν αποκλείεται, μόνο αν το αποφασίσει ο κυπριακός λαός. Επίσης ο Εθνάρχης προειδοποιούσε ότι η χρησιμοποίηση του κυπριακού εδάφους από το ΝΑΤΟ εναπόκειται στην αποκλειστική αρμοδιότητα της ελεύθερης κυβέρνησης της Κύπρου, η οποία θα ενεργήσει με βάση την κυριαρχική γνώμη του πληθυσμού.

Ο Ακρίτας, καταλήγει ότι *«αι διαπραγματεύσεις του τελευταίου μηνός εις το ΝΑΤΟ απεδείχθησαν όχι μόνον άσκοποι, αλλά βλαπτικάί. Υποβοήθησαν την Αγγλία και την Τουρκίαν να εξουδετερώσουν την οξύτητα του πρώτου σταδίου της διχοτόμησης και από θέσεως ισχύος να αξιούν την επίσημον συμπάραστασιν της Ελλάδος, εις την περιπέτειαν της δουλείας»*.¹²⁸ Έτσι, η προσπάθεια του Σπάκ καταλήγει σε αποτυχία γιατί το αγγλοτουρκικό μέτωπο ήταν αδιάλλακτο προς τις μετριοπαθείς υποδείξεις του. Η

¹²⁶ Η ελληνική κυβέρνηση εξέδωσε ανακοινωθέν στο οποίο ανέφερε «οι Κύπριοι συμφωνούσης και της Ελλάδος, εδέχθησαν δια να διευκολύνουν την εξεύρεσιν μιας λογικής λύσεως, όπως η Κύπρος, μετά ωρισμένην περίοδο αυτοκυβέρνησεως, καταστή ανεξάρτητος χώρα εντός του πλαισίου της Βρετανικής Κοινοπολιτείας και αποτελέση μέλος του ΝΑΤΟ. Τοιουτοτρόπως, και εις τους Κυπρίους απεδίδετο το στοιχειώδες δικαίωμα της ελευθερίας, όπως ουδείς τους αμφισβητεί, αλλά και τα συμφέροντα και αι ανάγκαι των άλλων χωρών ωφελίμως συνεδνάζοντο...», Βλ. Α. Ακρίτας, «Νέοι εντολοδόχοι δια το Κυπριακόν», εφ. *Ελευθερία*, 1-11-58, σ. 1.

¹²⁷ Α. Ακρίτας, «Προς ισχυρούς υποστηρικτάς», εφ. *Ελευθερία*, 8-11-58, σ. 1.

¹²⁸ Α. Ακρίτας, «Νέοι εντολοδόχοι δια το Κυπριακόν», *ό.π.*, σ. 1.

στάση του μετώπου αυτού οδήγησε στην απόρριψη «των συμβιβαστικών επί του προσωρινού καθεστώτος της νήσου προτάσεων του κ. Σπίακ, ζητήσαντος την αναστολήν της εφαρμογής του σχεδίου διχοτομήσεως, την μεταβολήν του χαρακτήρος των δύο αντιπροσώπων παρά τω Κυβερνήτη και την ίδρυσιν ενιαίας Βουλής».¹²⁹ Η Μ. Βρετανία, αποδεικνύεται ότι δεν ήθελε να κάνει τροπολογίες στο σχέδιό της, αφού δεν ήταν πρόθυμη να παραβεί τη συμφωνία με την Τουρκία για τον διαμελισμό του νησιού.

Το Κυπριακό και ο ΟΗΕ

Ο Ακρίτας σε έξι άρθρα¹³⁰ του παρουσιάζει τα γεγονότα πριν και μετά τη Συνέλευση του ΟΗΕ, στην οποία συζητήθηκε το Κυπριακό. Λίγο πριν τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, όπως αναφέρει, στις 15-11-1958, η Ελλάδα βρισκόταν απροετοίμαστη και χωρίς να έχει χαράξει στρατηγική για το Κυπριακό, προκειμένου να αντιμετωπίσει τις διεθνείς εξελίξεις και την αγγλοτουρκική σκευωρία. Ο Ακρίτας τονίζει ότι η μεγάλη επιτυχία της Α΄ Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ κατά την προηγούμενη Σύνοδο, στην οποία ενεκρίθηκε κατά πλειοψηφία η εφαρμογή της αυτοδιάθεσης στην Κύπρο, εκείνη την στιγμή υπονομευόταν. Τονίζει ότι η σημαντική αυτή απόφαση για την ελευθερία της Κύπρου που λήφθηκε πριν από δέκα μήνες, κινδυνεύει να εγκαταλειφθεί χωρίς κανείς να την προβάλλει και να την αξιοποιήσει στο πεδίο των διεθνών σχέσεων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αποκαρδιώνει τους μόνιμους συμπαραστάτες του Κυπριακού στο διεθνή χώρο και κυρίως όλους αυτούς που ανήκουν στον Ανατολικό συνασπισμό, ενώ από την άλλη, οι ουδέτεροι επί του θέματος εγκαταλείφθηκαν στη συμφεροντολογική τους ταλάντευση. Σύμφωνα με τις πληροφορίες του Ακρίτα στο στρατόπεδο των «ουδέτερων χωρών» κατάφερε να προσεταιριστεί η Μ. Βρετανία, η οποία παρουσιάζει τη θέση ότι «εν τη επιθυμία της να προσφέρει εφικτήν και δίκαιαν λύσιν, φθάνει μέχρι του σημείου να εγκαταλείψη την απόλυτον κυριαρχίαν της και να προτείνη καθεστώς τριπλής συγκυριαρχίας επί της Κύπρου».¹³¹

Η υποχωρητικότητα της ελληνικής πλευράς που παρασιώπησε την αυτοδιάθεση ως πρωταρχικό αίτημα για λύση μέσα από τη μακρά διαδικασία των διμερών και τριμερών

¹²⁹ Λ. Ακρίτας, «Νέοι εντολοδόχοι δια το Κυπριακόν», ό.π., σ. 1.

¹³⁰ Τα άρθρα είναι «Απροπαρασκευοί ενώπιον του ΟΗΕ», 6-9-1958, «Αι άμεσοι ευθύναι ΟΗΕ και Αμερικής», 20-9-1958, «Οι δύο μεγάλοι και η Κύπρος», 15-11-58, «Εις τας παραμονάς της μεγάλης μάχης», 22-11-58, «Ο Επεκτατισμός μιας δικτατορίας», 29-11-58, «Το επιστέγασμα μιας χρεωκοπίας», 6-12-58.

¹³¹ Λ. Ακρίτας, «Απροπαρασκευοί ενώπιον του ΟΗΕ», εφ. Ελευθερία, 6-9-58, σ. 5.

διαπραγματεύσεων, οδηγεί την Ελλάδα απροετοίμαστη στη μάχη του ΟΗΕ και σχεδόν αφοπλισμένη και παγιδευμένη από την πρωτοβουλία της Μ. Βρετανίας. Η συντηρητική κυβέρνηση του Λονδίνου συνεχίζει τις επαφές της, πετυχαίνοντας να αποδιοργανώσει τελείως την υποτυπώδη προπαρασκευή της Ελλάδας εν όψει της μάχης του ΟΗΕ. Με υποσχέσεις προς την ελληνική πλευρά για βελτιώσεις του αγγλοτουρκικού σχεδίου κατά την παραμονή της συζήτησης του Κυπριακού στον ΟΗΕ, οι Βρετανοί τείνουν να εμφανιστούν ως «Αρχάγγελοι της Κυπριακής Ελευθερίας»¹³² και η Ελλάδα να κατηγορηθεί «ότι κωλυσιεργεί εις την γενναιόφρονα πρωτοβουλία της Μ. Βρετανίας ν' αποδώση την ελευθερίαν εις τον Κυπριακόν Λαόν!». ¹³³

Το σχέδιο της Μ. Βρετανίας θα τύχει αναγνώρισης και αποδοχής από τις περισσότερες χώρες του ΟΗΕ, αναζητώντας παράλληλα και τη στήριξη του από τις ΗΠΑ, εξαιτίας του φιλότουρκου Τζον Ντάλλες, υπουργού Εξωτερικών. Η στήριξη του σχεδίου από τις ΗΠΑ οδηγεί την ελευθερία των Κυπρίων σε δολοφονία μέσα στο δυτικό στρατόπεδο, αποδεικνύοντας έτσι ότι «οι εχθροί της κυπριακής ελευθερίας ευρίσκονται μόνον εις το δυτικόν στρατόπεδον – χωρίς τούτο να σημαίνει ότι η Δύσις, ως σύνολον, αντιμάχεται την αυτοδιάθεσιν της Κύπρου». ¹³⁴

Η Ελλάδα ως εντολοδόχος της Κύπρου, ανέλαβε την εγγραφή της προσφυγής στη 13^η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ. Αν και η εγγραφή έγινε σιωπηρά εκ μέρους της Ελλάδας, εντούτοις ήταν ιδιαίτερα σημαντική, καθώς καταδεικνύει ότι το Κυπριακό δεν ήταν μια ενδοσυμμαχική διαφορά που προκαλούσε προβλήματα στο εσωτερικό του δυτικού στρατοπέδου, αλλά παράμενε ένα διεθνές ζήτημα.

Η ελληνική πλευρά απέτυχε στο ρόλο του αποκλειστικού εντολοδόχου της κυπριακής ελευθερίας, μιας και δεν πέτυχε να στηρίξει τους Κύπριους στον ΟΗΕ. Η ελληνική αντιπροσωπεία δεν αντέκρουσε τον εκπρόσωπο της Μ. Βρετανίας και ιδιαίτερα τον Τούρκο αντιπρόσωπο που υπογράμμισε «τη νομιμότητα του δικαιώματος της χώρας του στην Κύπρο». ¹³⁵ Η Γενική Συνέλευση του Οργανισμού ενέκρινε το αγγλικό σχέδιο με 213 ψήφους των κρατών – μελών του ΟΗΕ και η Μ. Βρετανία επικαλείται νομική κάλυψη για να επιβάλει το σχέδιο της στην Κύπρο. Η εγκαθίδρυση, μονομερούς,

¹³² Λ. Ακρίτας, *«Απροπαρασκευοί ενώπιον του ΟΗΕ»*, ό.π., σ. 5.

¹³³ Στο ίδιο.

¹³⁴ Στο ίδιο.

¹³⁵ Λ. Ακρίτας, *«Αι άμεσοι ευθύναι ΟΗΕ και Αμερικής»*, εφ. *Ελευθερία*, 20-9-58, σ. 1.

καθεστώτος συγκυριαρχίας, σύμφωνα με το οποίο επιδιώκεται η εγκαθίδρυση καθεστώτος συγκυριαρχίας ως πρώτο στάδιο και μετά ο εδαφικός διαμελισμός του νησιού, αποτελεί για τον Ακρίτα ρητή παραβίαση από τη Μ. Βρετανία του άρθρου 27 της Συνθήκης της Λοζάνης, του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ και της θέλησης του 80% του κυπριακού λαού.¹³⁶ Η συζήτηση του Κυπριακού στην Α΄ Πολιτική Επιτροπή θεωρεί ότι πρέπει να επισπευσθεί, σε συνδυασμό με την παρουσία του ΟΗΕ στην Κύπρο για την διατήρηση της τάξης, της ειρήνης και της προστασίας του πληθυσμού.

Η προαγγελθείσα δήλωση του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, πριν την αναχώρησή του για τον ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη, διέλυσε τη σύγχυση που επικρατούσε, αναφορικά με τη παραμόρφωση του αιτήματος της ανεξαρτησίας της Κύπρου: *«η ανεξαρτησία της Κύπρου πρέπει ν' αποκατασταθή εις την αρχικήν, την απρόσβλητον μορφήν της. Ως οριστική ανεξαρτησία, με την ευθύνην και την εγγύησιν του ΟΗΕ. Και εις μίαν πλήρη και ουσιαστικήν ανεξαρτησίαν ο λαός δεν ημπορεί να εγκαταλείψη δια παντός το πρωταρχικόν του δικαίωμα ν' αποφασίση, εν καιρώ, περί του εθνικού του μέλλοντος. Εις ένα κόσμον, που συνεχώς μετασχηματίζεται και πραγματοποιεί ευρύτερας συνδέσεις και Ομοσπονδίας Κρατών, δεν είναι νοητόν κατ'εξαιρέσιν εις την Κύπρον να επιβληθή μονίμως εξηρημένον καθεστώσ, να υπάρξουν δεσμεύσεις, αι οποίαι, άλλωστε, ούτε προβλέπονται από τον Καταστατικόν Χάρτην του ΟΗΕ, ούτε και είναι δυνατόν να θεσπισθούν δι' αποφάσεως της Γενικής Συνελεύσεως».*¹³⁷ Το Κυπριακό με το αίτημα της ανεξαρτησίας παύει να είναι διεθνές θέμα, όπως επιδιώκουν οι Αγγλοτούρκοι και επαναφέρεται στην αρχική και μοναδική βάση ως αποικιακό ζήτημα, όπως ορθώς απέδειξε στην ομιλία του ενώπιον της Γενικής Συνελεύσεως του ΟΗΕ, ο Ινδός υπουργός Εξωτερικών, Κρίσνα Μένον. Το Κυπριακό σύμφωνα με τον Ακρίτα, ως αποικιακό θέμα ακολουθεί την εξελικτική του πορεία και φαίνεται ότι μέσα στο πλαίσιο του ΟΗΕ να φτάνει προς το τέρμα της ελευθερίας του. Κατά συνέπεια, το Κυπριακό συνδέεται άμεσα με τα προβλήματα που έθεσε στον ΟΗΕ το κίνημα του παναραβισμού, ο κόσμος της Ασίας και της Αφρικής στην πάλη της εκρίζωσης της αποικιοκρατίας και του ιμπεριαλισμού.¹³⁸

Το Κυπριακό συζητήθηκε στις 17-11-1958 στον ΟΗΕ, και σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρουσιάζει στο άρθρο του *Οι δύο μεγάλοι και η Κύπρος*, οι ΗΠΑ

¹³⁶ Λ. Ακρίτας, *«Αι άμεσοι ευθύνη ΟΗΕ και Αμερικής»*, ό.π., σ. 5.

¹³⁷ Λ. Ακρίτας, *«Προς ισχυρούς υποστηρικτάς»*, ό.π., σ. 1.

¹³⁸ Στο ίδιο.

αντιτάχθηκαν στην πρόταση για ανεξαρτησία της Κύπρου, ενώ η Σοβιετική Ένωση υιοθέτησε και υπερασπίστηκε την επίσημη ελληνική θέση για ανεξαρτησία και φάνηκε αποφασισμένη να επαναφέρει στον ΟΗΕ, το αίτημα της πλήρους και αδέσμευτου εφαρμογής της αυτοδιάθεσης.¹³⁹ Τη στάση αυτή συγχαίρει και υποστηρίζει ο Ακρίτας. Η αρνητική στάση των ΗΠΑ σε ό,τι αφορά τη γενική θέση της Ελλάδας στον δυτικό κόσμο και η σχεδόν εχθρική αντιμετώπιση του απελευθερωτικού κινήματος ενός ευρωπαϊκού λαού, καταδικασμένου στη γενοκτονία από ένα αποικιακό καθεστώς, συνιστά είτε ενοχή είτε πολιτική τύφλωση, σύμφωνα με τον Ακρίτα. Υποστηρίζει όμως, ότι τα εμπόδια μπορούν να υπερπηδηθούν, στην περίπτωση που το αίτημα για κυπριακή ανεξαρτησία κηδεμονευθεί και από άλλους ισχυρούς εντολοδόχους, όπως την Ινδία, την Αίγυπτο, από εκπροσώπους της Ασίας, της Αφρικής, της Ν. Αμερικής και όχι μόνο από την Ελλάδα, γιατί μόνο τότε οι δολοπλοκίες του αγγλοτουρκικού μετώπου θα αχρηστεύονται. Στην κεντρική ομιλία του Ευάγγελου Αβέρωφ προς την Πολιτική Επιτροπή του ΟΗΕ, η ελληνική πλευρά αποκάλυψε τα αγγλοτουρκικά σχέδια για διχοτόμηση του νησιού και παρουσίασε λεπτομερή έκθεση για τα εγκλήματα που διέπραττε η Μ. Βρετανία στο νησί. Οι Κύπριοι πίστευαν ότι ο ΟΗΕ θα αντιλαμβανόταν το μέγεθος των ευθυνών του προς το νησί και θα το οδηγούσε σύμφωνα με τον Καταστατικό Χάρτη προς την πλήρη και ουσιαστική ανεξαρτησία. Ενώ, οι όποιες διαπραγματεύσεις θα πραγματοποιούνται στο μέλλον, θα τελούσαν υπό την ευθύνη και την εγγύησή του και θα υπήρχαν οι προϋποθέσεις «οριστικής και δίκαιης λύσεως του Κυπριακού ως θέματος ελευθερίας ενός λαού, τελούντος υπό τον αποικιακόν ζυγόν».¹⁴⁰

Η επιδίωξη όμως της Μ. Βρετανίας, όπως τόνισε ο Πρωθυπουργός της, ήταν η έγκριση του σχεδίου της διχοτόμησης. Με αυτό τον τρόπο, θα εξασφάλιζε από τον ΟΗΕ την προώθηση των νεοϊμπεριαλιστικών βλέψεων, ενώ παράλληλα θα έπαιρνε άφεση των εγκλημάτων που διέπραξε στην Κύπρο εις βάρος του κυπριακού λαού. Ο Ακρίτας, θεωρεί ότι αν η Μ. Βρετανία συνέχιζε να επιμένει στον ΟΗΕ για την εφαρμογή του αγγλικού σχεδίου, θα εξευτελιζόταν, καθώς το σχέδιό της προσέκρουε στην αντίληψη περί εδαφικής ακεραιότητας και εθνικής ανεξαρτησίας παντός κράτους - μέλους του ΟΗΕ. Μια τέτοια εκδοχή θα ήταν προς το συμφέρον της κυπριακής υπόθεσης, αν η Μ. Βρετανία έριχνε το βάρος της στην προάσπιση του σχεδίου διχοτόμησης. Όμως το

¹³⁹ Λ. Ακρίτας, «Οι δύο μεγάλοι και η Κύπρος», εφ. *Ελευθερία*, 15-11-58, σ. 1.

¹⁴⁰ Λ. Ακρίτας, «Εις τας παραμονάς της μεγάλης μάχης», εφ. *Ελευθερία*, 22-11-58, σ. 5.

πιθανότερο, σύμφωνα με τον Ακρίτα, θα ήταν να στραφεί προς δύο μικρότερους στόχους και επιδιώξεις πάνω στους οποίους οικοδόμησε την πολιτική της προς την Κύπρο: πρώτα θα επιδίωκε την καταδίκη του απελευθερωτικού αγώνα των Κυπρίων, με τον ισχυρισμό ότι η δράση της ΕΟΚΑ παρεμπόδιζε τις «ανιδιοτελείς προσπάθειές της»¹⁴¹, όπως εφαρμόσει την προσωρινή λύση. Η καταδίκη της ΕΟΚΑ θα εξασφάλιζε στη Μ. Βρετανία τη δικαιολογία της για τα κακουργήματα «του μισθοφορικού στρατού της τουρκικής επικουρικής αστυνομίας και των δήθεν ιδιωτών πραιτωριανών της τυραννίας»¹⁴² στην Κύπρο. Και τέλος, την έγκριση της πρότασης για έναρξη διαπραγματεύσεων μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών, με τριμερή διάσκεψη, την οποία θεωρούσε και την πιο επικίνδυνη, καθώς κάποια κράτη θα την στήριζαν θεωρώντας ότι οι διαπραγματεύσεις θα γίνονταν σε ένα λογικό και ειρηνικό πλαίσιο και ότι θα εξετάζονταν όλες οι πιθανές λύσεις, συμπεριλαμβανομένης και της ανεξαρτησίας, ενώ η Μ. Βρετανία θα συνέχιζε να πλήττει τον Ελληνισμό και τον κόσμο της Κύπρου.¹⁴³

Όταν όμως, ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας, Φατίν Ζορλού, ως εκπρόσωπος της επεκτατικής πολιτικής της Τουρκίας, η οποία επεκτείνεται από τα Βαλκάνια μέχρι το Πακιστάν και τον Περσικό κόλπο, πήρε το λόγο στην Α΄ Πολιτική Επιτροπή του ΟΗΕ, με αζεπέραστο θράσος, διεκδίκησε την Κύπρο, την οποία θεωρεί «ως η μόνη απόδειξις, η οποία θα κρίνη ή όχι την νομιμοφροσύνην του κόσμου της Δύσεως έναντι της... περιφρονημένης Τουρκίας».¹⁴⁴ Το κύριο επιχείρημα του Ζορλού ήταν ότι μια ελεύθερη Κύπρος, θα ολοκλήρωνε τον αποκλεισμό της Τουρκίας και αυτό θα εμπόδιζε την έξοδό της προς τη Μεσόγειο για αυτό, μέσα από μια συγκαλυμμένη απειλή πολέμου ζήτησε από την Ελλάδα να αναγνωρίσει το Αιγαίο ως τουρκική λίμνη με την Κύπρο αιώνια δούλη¹⁴⁵. Η ομιλία του υπουργού Εξωτερικών της Τουρκίας, ξάφνιασε την ελληνική πλευρά κατά τον Ακρίτα, η οποία μέχρι εκείνη τη στιγμή δεν σκέφτηκε να αντιμετωπίσει τον τουρκικό επεκτατισμό με τρόπο υπεύθυνο, αλλά, μετά την ομιλία συνειδητοποίησε τον κίνδυνο και τον κατήγγειλε στον ΟΗΕ. Η Ελλάδα, θεωρεί ο Ακρίτας, δεν πρέπει να σταματήσει σε μια καταγγελία, αλλά με σαφή και συγκεκριμένη

¹⁴¹ Λ. Ακρίτας, «Εις τας παραμονάς της μεγάλης μάχης», ό.π., σ. 5.

¹⁴² Στο ίδιο, σ. 1.

¹⁴³ Στο ίδιο, σ. 5.

¹⁴⁴ Λ. Ακρίτας, «Ο Επεκτατισμός μιας δικτατορίας», εφ. *Ελευθερία*, 29-11-58, σ. 1.

¹⁴⁵ Στο ίδιο.

πολιτική, να στραφεί εναντίον του τουρκικού επεκτατισμού όπως διατυπώθηκε στο βήμα του ΟΗΕ.

Η αποτυχία στην Α΄ Πολιτική Επιτροπή του ΟΗΕ, κατά την άποψή του, οφείλεται στον υποχωρητικό πανικό που κατέλαβε την Ελλάδα. Αντικειμενικός σκοπός του αγώνα υπήρξε «η ανεξαρτησία, ένας συμβιβασμός επί του αιτήματος της αυτοδιάθεσεως»¹⁴⁶ ενώ η ελληνική αντιπροσωπεία διαδήλωνε τη συγκατάθεσή της για μια ακαθόριστη αυτοδιάθεση, έτοιμη να δεχθεί να συμβιβασθεί με τον συμβιβασμό. Στο τέλος, όμως, επικράτησαν οι αγγλοτουρκικές απόψεις, όπως διατυπώθηκαν στο περσικό σχέδιο αποφάσεως¹⁴⁷. Η απόφαση στήριζε τη σύσταση για Τριμερή διάσκεψη, ώστε να συζητηθεί το Κυπριακό με αναγνώριση της Τουρκίας ως ενδιαφερόμενης δύναμης και χωρίς αποκλεισμό της διχοτόμησης ως μιας από τις τελικές λύσεις του ζητήματος. Το άδοξο τέλος στον ΟΗΕ και η αντιφατική πολιτική με τις υποχωρήσεις της Ελλάδας φαίνεται «ότι ετραυμάτισαν τον ενθουσιασμόν των φίλων μας και εδημιούργησαν αμφιβολίας ως προς την πίστιν και την εμμονήν των εντολοδόχων της κυπριακής ελευθερίας, ενώ αντιθέτως συνετέλεσαν εις την αποθράσυνσιν των εχθρών μας».¹⁴⁸

Στα τελευταία τρία άρθρα¹⁴⁹ που έγραψε το Δεκέμβριο του 1958, ο Ακρίτας παρουσιάζει τον απόηχο της αποτυχημένης προσφυγής στον ΟΗΕ στην Ελλάδα. Υποστηρίζει ότι η ελληνική ηγεσία δεν είχε τόλμη. Σε τριήμερη συζήτηση που πραγματοποιήθηκε στη Βουλή των Ελλήνων για το εν λόγω θέμα, το μόνο που διαπιστώθηκε ήταν η «γενική σύγχυσις που επικρατεί εις τον τομέα των εξωτερικών σχέσεων, αλλά ενεφάνισεν εις ανησυχητικό βαθμόν την ασύλληπτον μακαριότητα του ελληνικού παράγοντα».¹⁵⁰ Κανένας ομιλητής, δεν τόλμησε να παρουσιάσει τις πραγματικές διαστάσεις των ελληνοαμερικανικών σχέσεων και κανείς δεν τόλμησε να μιλήσει εναντίον των ΗΠΑ, οι οποίες την πιο κρίσιμη ώρα στέρησαν την ελευθερία των Κυπρίων στρεφόμενες εναντίον τους. Οι ομιλητές διατύπωσαν ένα χλιαρό παράπονο και προσπάθησαν να συγκαλύψουν την αμερικανική ενοχή, τονίζοντας ότι «ουδέποτε, από πλευράς της Ουάσιγκτον εξεδηλώθη ενίσχυσις προς το αίτημα της

¹⁴⁶ Λ. Ακρίτας, «Το επιστέγασμα μιας χρεωκοπίας», εφ. *Ελευθερία*, 6-12-58, σ. 1.

¹⁴⁷ Σύμφωνα με τον Λουκή Ακρίτα 31 κράτη ψήφισαν υπέρ του περσικού σχεδίου και 28 απείχαν, κάτι που εκλαμβάνεται ως αδιαφορία για το Κυπριακό. Βλ. στο ίδιο.

¹⁴⁸ Λ. Ακρίτας, «Το επιστέγασμα μιας χρεωκοπίας», ό.π., σ. 5.

¹⁴⁹ Τα τελευταία άρθρα του Λουκή Ακρίτα είναι «Όταν τα παθήματα δεν μας ωφελούν...», 13-12-1958, «Η συγκάλυψις των συνενόχων», 20-12-1958 και «Οι Κύπριοι ηγείται υπό απαγόρευσιν;», 27-12-1958.

¹⁵⁰ Λ. Ακρίτας, «Η συγκάλυψις των συνενόχων», εφ. *Ελευθερία*, 20-12-58, σ. 1.

αυτοδιαθέσεως της Κύπρου».¹⁵¹ Ο υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας, Ευάγγελος Αβέρωφ, παρουσίασε στη Βουλή τα τεκταινόμενα στον ΟΗΕ κατά τις τριήμερες συζητήσεις, τονίζοντας ότι η κυβέρνηση εξάγει τη στάση των ΗΠΑ και δεν τις τιμωρεί για την άτολμη στάση τους προς την Κύπρο. Υπήρξε κατά τον Λουκή Ακρίτα στον λόγο του μια έμμεση παραδοχή της αγγλικής τακτικής και η διαπίστωση ότι η Μ. Βρετανία δεν θέλει να συζητήσει το θέμα για μεταβατικό καθεστώς, αλλά για οριστικό καθεστώς στο νησί, μέσα από μυστικές συμφωνίες. Η Μ. Βρετανία θέλει να συνεχίσει να κατέχει το νησί με τον ρόλο του «επιδιαιτητού μιας οχληράς και επικίνδυνου ελληντουρκικής διαφοράς»¹⁵² και σε περίπτωση που η Ελλάδα αντιδράσει, να υπάρχει πάντα η απειλή της διχοτόμησης. Τέλος, η κυβέρνηση των Αθηνών εξήγγειλε μια τολμηρή επαφή ανάμεσα σε Ελλάδα και Τουρκία, για μια από κοινού προσπάθεια εξεύρεσης λύσης του Κυπριακού. Ενώ λίγο αργότερα, ο Ακρίτας, θα κατηγορήσει τον υπουργό Εξωτερικών ως τον εφευρέτη της διχοτόμησης¹⁵³, κάτι που ο Αβέρωφ θα αρνείται κατηγορηματικώς. Ο Ακρίτας υποστηρίζει επίσης, ότι από τη στιγμή που η Ελλάδα καθόρισε πορεία πλεύσης προς τη συνθηκολόγηση, ο Εθνάρχης Μακάριος είναι «υποχρεωμένος να κινηθή πέραν των ψευδαισθήσεων, των ψυχώσεων και της ευθυνολογίας και ανταποκρινόμενος εις το ύψος της ιστορικής του αποστολής, θα ευρεθή εις την αναπόδραστον ανάγκην να υπερφαλαγγίση ευαισθησίας απέναντι προσώπων και καταστάσεων».¹⁵⁴

Μακάριος

Με αφορμή τη δεύτερη επέτειο της αιχμαλωσίας του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου στις Σευχέλλες, ξέσπασε στην Αθήνα συλλαλητήριο διαμαρτυρίας. Σε άρθρο με τίτλο, *Ο Πυρφόρος της Ελευθερίας*, ο Ακρίτας τονίζει ότι ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος «προβαίνει το μακρύ δρόμο του μαρτυρίου και της δόξης, πυρφόρος της ελευθερίας και εξουσιαστής του εθνικού μέλλοντος της πατρίδας».¹⁵⁵ Ο κυπριακός λαός εκφράζει την πίστη και την αφοσίωσή του με συλλαλητήρια για την απελευθέρωσή στο «εκλεκτότερον τέκνον της Ιστορίας του».¹⁵⁶ Άνθρωπος πράος, ήρεμος γλυκός,

¹⁵¹ Λ. Ακρίτας, «*Η συγκάλυψις των συνενόχων*», ό.π., σ. 1.

¹⁵² Στο ίδιο, σ. 5.

¹⁵³ Βλ. τη σχετική καταγγελία, Λουκής Ακρίτας, «*Οι Κύπριοι ηγείται υπό απαγόρευσιν*», εφ. *Ελευθερία*, 27-12-58, σ. 1. και απάντηση, Ε. Αβέρωφ - Τσοτίτσας, *Ιστορία Χαμένων Ευκαιριών (Κυπριακό, 1950-1963)*.

¹⁵⁴ Λ. Ακρίτας, στο ίδιο.

¹⁵⁵ Λ. Ακρίτας, «*Ο Πυρφόρος της Ελευθερίας*», εφ. *Ελευθερία*, 15-3-58, σ. 1.

¹⁵⁶ Στο ίδιο.

φλογερός και αδάμαστος «όπως οι Απόστολοι, οραματιστής και δημιουργός όπως οι Προφήται, εν τούτοις ρεαλιστής και προσγειωμένος»¹⁵⁷, με μέτρο και αρετή μια «φιλική και ηγετική φυσιογνωμία, που εξεπήδησεν ως κρίνον του αγρού μέσα από τα σπλάχνα της Κύπρου»¹⁵⁸, κατά τον Ακρίτα τον Μάρτιο του 1958, είχε την ικανότητα να εμπνεύσει τον κυπριακό λαό ως εθνικός ηγέτης και να τον αφυπνίσει από τη μακρόχρονη δουλεία του. Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος μπορούσε να «αντιτάσσει εις την συσσωρευμένην δολιότητα της αγγλοκρατίας και των πρακτόρων της την ακαταμάχητον έλξιν της απλής και πηγαίας σκέψεώς του, όπου είναι αληθώς ανυπέρβλητος».¹⁵⁹

Μετά την άνοδό του στον αρχιεπισκοπικό θρόνο της Κύπρου και ενώ «παρέλαβε την Κύπρο διηρημένην και αντιφατικήν, ταξινομημένην εις τα αρχεία του αγγλικού υπουργείου Αποικιών»¹⁶⁰, ο ίδιος σε ελάχιστο χρονικό διάστημα πέτυχε να οργανώσει και να σπρώξει τον λαό προς τη δράση, για την υπεράσπιση της ελευθερίας και της πατρίδας. Το Κυπριακό υπό την ηγεσία του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου έφτασε «εις το στάδιον της ωριμότητάς του»¹⁶¹ καθώς υπερπήδησε «τον τεχνητόν διχασμόν της αποικιοκρατίας, τον κομμουνισμόν και αντικομμουνισμόν».¹⁶² Ανέλαβε την ευθύνη του απελευθερωτικού αγώνα και φρόντισε να επιστρατεύσει το σύνολο του κυπριακού λαού.

Πρωταγωνιστής της κυπριακής ενότητας ο Μακάριος πέτυχε, κατά τον Ακρίτα, «πέραν οιασδήποτε ιδεολογικής προκαταλήψεως ή κομματικής τοποθέτησεως, και επραγματοποιήθη εις αντίθεσιν μακράς ή συστηματικής επιδιώξεως της αγγλικής αποικιοκρατίας και των οργάνων της»¹⁶³, η ενότητα του λαού και κατάφερε να υποτάξει όλες τις δυνάμεις του τόπου στον σκοπό της ένωσης, αφήνοντας εκτός τις πολιτικές σκοπιμότητες. «Ο Μακάριος ως άγγελμα ελπίδας και αισιοδοξίας, ως μήνυμα χαράς και πίστεως»¹⁶⁴, κατάφερε με τον ισχυρό ρεαλισμό που τον διέκρινε να διαπιστώσει ότι με τους πατριωτικούς λόγους του στους άμβωνες των εκκλησιών, δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί η ενότητα ανάμεσα στις δύο εκ διαμέτρου αντίθετες ιδεολογίες που υπήρχαν στο νησί και «ετροφοδότει η διεθνής έντασις και η μεταπολεμική δραματική

¹⁵⁷ Λ. Ακρίτας, «Ο Πυρφόρος της Ελευθερίας», ό.π., σ. 1.

¹⁵⁸ Στο ίδιο.

¹⁵⁹ Στο ίδιο.

¹⁶⁰ Στο ίδιο.

¹⁶¹ Στο ίδιο.

¹⁶² Στο ίδιο.

¹⁶³ Λ. Ακρίτας, «Ο μόνιμος στόχος των Αγγλοτουρκικών», εφ. Ελευθερία, 1-6-58, σ. 1.

¹⁶⁴ Λ. Ακρίτας, «Ο Πυρφόρος της Ελευθερίας», ό.π., σ. 1.

μοίρα της Ελλάδος».¹⁶⁵ Αντίθετα, αντιλήφθηκε ότι η θεμελίωση της ενότητας ήταν μόνο στο πεδίο του αγώνα εναντίον του ξένου ζυγού έτσι «μόνο εις το χαράκωμα της αδιαλείπτου πολιτικής μάχης εναντίον της αποικιοκρατίας ή των οργάνων της η ενότης του Ελληνισμού της Κύπρου επραγματοποιείτο υπό την ηγεσίαν του ως αίτημα ιστορικής αναγκαιότητας».¹⁶⁶

Πέτυχε να ενώσει τον λαό με την ευθύτητά του, την θεία απλότητά του και το μεγαλείο των πράξεων του, κατάφερε να δώσει ελπίδα και κατάφερε να προσφέρει σκοπούς, κατεύθυνση και προσανατολισμό, αφού «ήνωσε εις κοινήν προσπάθειαν δια να αντιμετωπίσωμεν όχι μόνο το Κυπριακόν, αλλά και τα αντιζοότητες της πατρίδος και τας παλινδρομήσεις της τύχης της».¹⁶⁷ Πέτυχε να αποφευχθεί ο διχασμός στο νησί λόγω των καλοπροαίρετων συστάσεων και παραινέσεων της εθνικής ηγεσίας, καθώς έθεσε μπροστά στο λαό το μοναδικό ζήτημα: Ελευθερία ή δουλεία. Ο Ακρίτας τονίζει ότι οι λαοί δεν πειθαρχούν στις διαφορές τους, ούτε υποτάσσονται στις αντιθέσεις τους παρά μόνο όταν «σημαίνει το προσκλητήριο της Ιστορίας, όταν αρχίζει η μάχη, ο υπέρ πάντων αγών...».¹⁶⁸ Αυτή την ενότητα εναντίον της αποικιοκρατίας προστάτευε τώρα η ΕΟΚΑ, καθώς την πορεία του αγώνα κατευθύνει ο «υπέρτατος ηγέτης»¹⁶⁹, ο Γεώργιος Γρίβας - Διγενής. Ο Ακρίτας βλέπει στο πρόσωπο των δύο ηγετών την ενότητα του κυπριακού λαού και τονίζει ότι χωρίς αυτούς τους δύο ενωμένους караδοκούν κίνδυνοι. Οι δύο αυτοί ηγέτες αποτελούν τον μόνιμο στόχο των Αγγλοτούρκων: «η μοίρα της Κύπρου, με την ΕΟΚΑ όργανον της βαθύτερας ιστορικής της βουλήσεως, πρέπει να προστατευθή από κάθε άμεσον ή έμμεσον υπονόμευσιν, οπουδήποτε αυτή αποτολμάται, από δεξιούς ή αριστερούς εντός και εκτός Κύπρου – παντού όπου το πάθος δεν σκιάζει την ελευθερίαν».¹⁷⁰

Ο Μακάριος ήρεμος, ευθύς και ειλικρινής, ποτέ δεν αντιπολιτεύθηκε την κυβέρνηση της Ελλάδας, αλλά ούτε υπόσκαψε το κύρος της. Μιλούσε πάντοτε τη γλώσσα του αγωνιστή και του υπεύθυνου ενός λαού, χωρίς ποτέ να απομακρυνθεί ή να αποποιηθεί τις ευθύνες του ως χειριστής του Κυπριακού ζητήματος.

¹⁶⁵ Λ. Ακρίτας, «Ο μόνιμος στόχος των Αγγλοτούρκων», ό.π., σ. 1.

¹⁶⁶ Στο ίδιο.

¹⁶⁷ Λ. Ακρίτας, «Ο Πυρφόρος της Ελευθερίας», ό.π., σ. 1.

¹⁶⁸ Λ. Ακρίτας, «Ο μόνιμος στόχος των Αγγλοτούρκων», ό.π., σ. 1.

¹⁶⁹ Στο ίδιο.

¹⁷⁰ Στο ίδιο.

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος, σύμφωνα με τον Ακρίτα, τόλμησε και μετέτρεψε την Κύπρο σε μια μονομαχία όπου «ο σύγχρονος κόσμος δοκιμάζει την ποιότητα των αρχών του».¹⁷¹ Όταν τα πράγματα οδηγήθηκαν σε αδιέξοδο, ο Αρχιεπίσκοπος τόλμησε και ζήτησε τη διεθνή προβολή του ζητήματος της Κύπρου πετυχαίνοντας παράλληλα, να θωρακίσει την «Ελλάδα με το κύρος μιας αγωνιστικής φυσιογνωμίας εναντίον επιθέσεων φίλων και εχθρών, την έφευρεν εις το προσκήνιον του αγώνος της ελευθερίας, πρώτην εις το χαρακωμα της αυτοδιάθεσης των λαών, υπό την προϋπόθεσιν, βεβαίως, ότι η πολιτική ηγεσία της θ' ανταποκριθή προς την υψηλήν αυτήν επιταγήν».¹⁷² Η συνέχιση των διαπραγματεύσεων και το πώς θα διεξάγονται, τονίζει, εξαρτιούνται από «τον μοναδικόν ηγέτην της υποδούλου πατρίδος»¹⁷³ και την τύχη του.

Μετά την απελευθέρωσή του από τις Σεϋχέλλες, ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος δεν μπορεί να επιστρέψει στην Κύπρο «διότι συνιστά κίνδυνο διά την τάξιν και την ασφάλειαν μιας νήσου η οποία τον λατρεύει ως το εκλεκτότερον τέκνον της»¹⁷⁴ και γιατί υπέβαλαν βέτο οι Τούρκοι. Στο Λονδίνο δεν μπορεί να μεταβεί γιατί θα θιχτεί το γόητρο μιας αυτοκρατορίας, αλλά και γιατί υπέβαλαν βέτο οι Τούρκοι. Στην Αθήνα όμως δεν μπορεί να μεταβεί ο Κυβερνήτης της Κύπρου Σερ Χιου Φούτ, γιατί υπέβαλαν βέτο οι Τούρκοι, άρα ερήμην του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου η Μ. Βρετανία θα προσπαθήσει να προετοιμάσει τις συνθήκες που θα καθορίσουν όχι το μέλλον του νησιού αλλά το καθεστώς του.¹⁷⁵

Ο Εθνάρχης Μακάριος μετά την απελευθέρωσή του εγκαθίσταται στην Αθήνα και από εκεί παρακολουθεί τις πολιτικές εξελίξεις για το Κυπριακό και παρεμβαίνει με τη στάση του, ως ο μοναδικός εκλεγμένος ηγέτης των Ελλήνων της Κύπρου. Πολλές φορές καταδικάζει τις πράξεις της ελληνικής κυβέρνησης για τους χειρισμούς της, οι οποίοι οδήγησαν σε πλεονεκτική θέση τους αντιπάλους. Ο Ακρίτας αναφέρεται στις μυστικές συνομιλίες Αθηνών – Λονδίνου, που ξεκίνησαν μετά τη σύνοδο του Συμφώνου της Βαγδάτης στην Άγκυρα, συνομιλίες ερήμην του κυπριακού λαού και της ηγεσίας του, κάτι το οποίο κρίνει ως μεγάλο σφάλμα, καθώς η λύση δεν πρέπει να επιτευχθεί «ερήμην του Κυπριακού λαού και της Ηγεσίας του».¹⁷⁶ Με επανειλημμένες

¹⁷¹ Λ. Ακρίτας, «Ο Πυρφόρος της Ελευθερίας», ό.π., σ. 1.

¹⁷² Στο ίδιο.

¹⁷³ Στο ίδιο.

¹⁷⁴ Λ. Ακρίτας, «Η πίστωση του Χιου Φούτ έχει πλέον εξαντληθεί», ό.π., σ. 8.

¹⁷⁵ Στο ίδιο.

¹⁷⁶ Λ. Ακρίτας, «Ο εκλογικός αγών και το Κυπριακό», εφ. Ελευθερία, 29-3-58, σ. 1.

δηλώσεις και ενέργειές του προς την υπηρεσιακή ελληνική κυβέρνηση και τον υπηρεσιακό Πρωθυπουργό, ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος τόνιζε την ανάγκη για επαναφορά «των διαπραγματεύσεων εις την πραγματικήν βάση των, μεταξύ των αμέσως ενδιαφερομένων μερών».¹⁷⁷

Ο Ακρίτας παρουσιάζει ως τολμηρή και θαρραλέα την επίσκεψη του Μακαρίου στην Ηνωμένη Αραβική Δημοκρατία το καλοκαίρι του 1958. Θεωρεί ότι η πρωτοβουλία του Κύπριου Εθνάρχη οδηγείται σε μια διπλωματική επιτυχία, καθώς ο ίδιος αναλαμβάνει δράση ώστε να συμβαδίσει το Κυπριακό σε κοινή πορεία με τον αραβικό κόσμο. Τονίζει ότι η Ελλάδα αποδείχθηκε ανίσχυρη να προστατεύσει τον αγώνα των Κυπρίων και τα πενιχρά θετικά αποτελέσματα στον ΟΗΕ, εκμηδενίζονταν με τις παρεμβάσεις του ΝΑΤΟ. Η Ελλάδα για μια τριετία δεν επέδειξε την ελάχιστη τόλμη να αποδεσμευτεί από τον ασφυκτικό κλοιό της συμμαχίας και να εκτελέσει τα καθήκοντά της ως εντολοδόχος της κυπριακής ελευθερίας στη Μέση Ανατολή, όπου δίδεται πολυμέτωπος αγώνας εναντίον της αγγλικής αποικιοκρατίας και του τουρκικού επεκτατισμού. Η θαρραλέα αποκήρυξη του Συμφώνου της Βαγδάτης από τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο και η δήλωσή του ότι «η Κύπρος ουδέποτε θα χρησιμοποιηθή ως ορμητήριο του Ιμπεριαλισμού εναντίον του αραβικού κόσμου»¹⁷⁸, σε συνδυασμό με το ενδιαφέρον της Αραβικής Ηνωμένης Δημοκρατίας λόγω της άμεσης γειτνίασης των χωρών ενίσχυσε την αλληλοϋποστήριξη των δύο χωρών. Η Αραβική Ηνωμένη Δημοκρατία, επειδή ενδιαφέρεται για την δική της ασφάλεια καταρρίπτει το επιχείρημα του τουρκικού σωβινισμού και «καθιστούν το αίτημα της αυτοδιαθέσεως των Κυπρίων ταυτοχρόνως και αίτημα ανεξαρτησίας δια τους Άραβας και αίτημα ελευθερίας δια τους Ασιάτας και τους Αφρικανούς».¹⁷⁹ Το κυπριακό απελευθερωτικό κίνημα κατά τον Ακρίτα επανασυνδέεται με αυτή την κίνηση του Μακαρίου με το φυσικό γεωγραφικό χώρο της Μέσης Ανατολής, του οποίου η Κύπρος αποτελεί νευραλγικό τμήμα του. Η Κύπρος ταυτίζεται με τους βασανισμένους λαούς της Ανατολής, της Ασίας και της Αφρικής εναντίον της αποικιοκρατίας. Έτσι σε συνεργασία μαζί τους το αίτημα της εφαρμογής της αυτοδιάθεσης θα τοποθετηθεί ψηλά και θα προβληθεί ως το μόνο αίτημα της ελευθερίας, ζητώντας τη βοήθεια και ενεργό συμπαράσταση από όλα αυτά τα κράτη – μέλη στον ΟΗΕ.

¹⁷⁷ Λ. Ακρίτας, «Ο εκλογικός αγών και το Κυπριακό», ό.π., σ. 1.

¹⁷⁸ Λ. Ακρίτας, «Ο δρόμος προς την Ελευθερίαν», ό.π., σ. 5.

¹⁷⁹ Στο ίδιο.

Η επίσκεψη του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου στο Κάιρο, σύμφωνα με τον Ακρίτα, προσέφερε στον Ελληνισμό τη δυνατότητα να απελευθερώσει την Κύπρο από τα εμπόδια και τις παγίδες της Δύσης. Η Κύπρος οδηγείται, πλέον, σε ένα ευρύτερο χώρο όπου η πάλη για την ελευθερία δεν γνωρίζει σκοπιμότητες και συμβιβασμούς. Η πάλη των Κυπρίων είναι κοινή με αυτήν των Αράβων για την εκρίζωση της αποικιοκρατίας και του ιμπεριαλισμού από την περιοχή, έτσι, ο κοινός αυτός αγώνας οδηγεί στην ανάγκη να χαρακτηρίσει κοινή πολιτική και στρατηγική.

Άρθρα του 1959 και οι Συμφωνίες Ζυρίχης – Λονδίνου

Τα τελευταία έξι άρθρα¹⁸⁰ στην *Ελευθερία* τα γράφει τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο του 1959. Σε αυτά ασχολείται με τις απευθείας συνομιλίες Ελλάδας και Τουρκίας για τη λύση του Κυπριακού σε μια νέα βάση, στο πλαίσιο της ανεξαρτησίας.

Η αδυναμία της απόφασης του ΟΗΕ, «*ν' ανταποκριθεί εις τας αξιώσεις ενός θέματος ελευθερίας, παραλλήλως προς τα συμφέροντα της αποικιοκρατίας και τας στρατηγικές ανάγκας του ΝΑΤΟ, ενέπλεξαν το Κυπριακόν εις την διαδικασίαν μυστικών και ανεξέλεγκτων διαπραγματεύσεων*».¹⁸¹ Η αδυναμία της Ελλάδας να υπερασπιστεί τον κυπριακό ελληνισμό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι είναι ανυπεράσπιστος και τα πάντα στρέφονται εναντίον της ελευθερίας του. Θεωρεί ότι η Τουρκία δεν είχε άλλη επιλογή, καθώς βρέθηκε «*απομονωμένη, μετά την παταγώδη χρεωκοπία των γενικωτέρων προσανατολισμών της*»¹⁸² και αφού απέτυχε το Σύμφωνο της Βαγδάτης η πολιτική που ακολουθούσαν στην ευρύτερη περιοχή οι Συντηρητικοί της Μ. Βρετανίας, για αυτό προέβη σε αυτή τη στροφή. Ως εκ τούτου, τονίζει ότι οι διαπραγματεύσεις ξεκινούν από μια λανθασμένη αφετηρία που σκοπό έχει τη μονιμοποίηση της αγγλικής παρουσίας στο νησί καθώς η Μ. Βρετανία θα παραμείνει στο νησί με τη βάση που ήδη κατέχει στην Επισκοπή, την οποία και θα χρησιμοποιεί ως ορμητήριο εις βάρος των γειτονικών λαών.¹⁸³ Από την άλλη η ελληνική πλευρά διακατέχεται από μια «*εξωγκωμένην αισιοδοξίαν*»¹⁸⁴, λόγω της εγκατάλειψης της διχοτόμησης από την

¹⁸⁰ Τα έξι άρθρα του 1959 είναι «*Αι προϋποθέσεις μιας Συνεννοήσεως*», 3-1-1959, «*Το νέον δόλωμα των Αγγλοτούρκων*», 17-1-1959, «*Η διαστρέβλωσις της Ανεξαρτησίας*», 24-1-1959, «*Προς νέαν μορφήν της Διχοτομήσεως*», 31-1-1959, «*Αι βασικάί αρχαί μιας συμφωνίας*», 7-2-59 και «*Αντιμέτωποι της Ιστορίας*», 14-2-1959.

¹⁸¹ Λ. Ακρίτας, «*Το νέον δόλωμα των Αγγλοτούρκων*», εφ. *Ελευθερία*, 17-1-1959, σ. 1.

¹⁸² Λ. Ακρίτας, «*Αι προϋποθέσεις μιας Συνεννοήσεως*», εφ. *Ελευθερία*, 3-1-1959, σ. 4.

¹⁸³ Στο ίδιο.

¹⁸⁴ Λ. Ακρίτας, «*Το νέον δόλωμα των Αγγλοτούρκων*», ό.π., σ. 1.

Τουρκία και χωρίς να αντιλαμβάνεται ότι οι διεκδικήσεις για τη μειονότητα οδηγούν στον «εξανδραποδισμό του Κυπριακού Ελληνισμού εις μίαν υποανάπτυκτον μειονότητα»¹⁸⁵, η οποία θα αποτελέσει το νέο όπλο της αγγλοτουρκικής πολιτικής στο νησί. Το Κυπριακό εξ αρχής αποτελούσε πρόβλημα ελευθερίας της πλειοψηφίας του ελληνικού πληθυσμού της Κύπρου, ενώ με τις ελληνοτουρκικές διαπραγματεύσεις τείνει να εξελιχθεί ως πρόβλημα κατοχύρωσης και προστασίας των δικαιωμάτων και των προνομίων της τουρκικής μειονότητας.¹⁸⁶

Ο ίδιος εκφράζει τις ανησυχίες του, ότι οι ελληνοτουρκικές διαπραγματεύσεις θα οδηγήσουν σε νέα «σοβαρωτάτην παραμόρφωσιν του προβλήματος της Κυπριακής Ελευθερίας»¹⁸⁷, ενώ ο εκπρόσωπος της κυπριακής ηγεσίας Αρχιεπίσκοπος Μακάριος με δηλώσεις του εξέφρασε την επιθυμία, για μια λογική συνεννόηση χωρίς να ζημιώνει η ιστορική θέση του ελληνισμού στο νησί, εκφράζοντας την πικρία του για πολλούς παράγοντες.¹⁸⁸

Ο Ακρίτας θεωρεί παράξενο την κρίσιμη στιγμή των ελληνοτουρκικών διαπραγματεύσεων να παρουσιάζεται η βρετανική έκθεση Σάρριτζ¹⁸⁹, η οποία υπογραμμίζει «την αδίστακτον εγκληματικήν νοοτροπίαν της αγγλικής κυβερνήσεως εις βάρος της ενότητος της Κύπρου και της ειρηνεύσεως των κατοίκων της».¹⁹⁰ Η έκθεση αυτή υποστηρίζει το διαχωρισμό σε ελληνικό και τουρκικό μέρος στους μεγάλους δήμους της Κύπρου. Η συντηρητική κυβέρνηση της Μ. Βρετανίας χρησιμοποιώντας τα πορίσματα της έκθεσης έχει σκοπό να προκαλέσει διαιρετικό ρήγμα στους δήμους, ώστε να θεμελιωθεί καθεστώς μόνιμης εχθρότητας μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων και να αποφευχθεί η μελλοντική ενότητα του πληθυσμού.

Στο άρθρο *Αι βασικαί αρχαί μιας συμφωνίας*, αναφέρεται στη διάσκεψη των υπουργών Ελλάδας και Τουρκίας που έγινε στη Ζυρίχη και κατέληξε στην υπογραφή του πρώτου μέρους των Συμφωνιών. Ο Ακρίτας εκφράζει τις ανησυχίες του και τονίζει ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη κάποιες βασικές αρχές που δεν θα αλλοιώσουν τη φυσιογνωμία του Κυπριακού. Θεωρεί βασική την αρχή «πλήρους και αδεσμεύτου ανεξαρτησίας»¹⁹¹ και όχι μιας εγγυημένης, δηλαδή περιορισμένης ανεξαρτησίας, η οποία τείνει να

¹⁸⁵ Λ. Ακρίτας, «*Το νέον δόλωμα των Αγγλοτούρκων*», ό.π., σ. 1.

¹⁸⁶ Βλ. Λ. Ακρίτας, «*Η διαστρέβλωσις της Ανεξαρτησίας*», εφ. *Ελευθερία*, 24-1-1959, σ. 1.

¹⁸⁷ Στο ίδιο.

¹⁸⁸ Βλ. Λ. Ακρίτας, «*Το νέον δόλωμα των Αγγλοτούρκων*», ό.π., σ. 5.

¹⁸⁹ Λ. Ακρίτας, «*Προς νέαν μορφήν της Διχοτομήσεως*», εφ. *Ελευθερία*, 31-1-1959, σ. 1.

¹⁹⁰ Στο ίδιο.

¹⁹¹ Λ. Ακρίτας, «*Αι βασικαί αρχαί μιας συμφωνίας*», εφ. *Ελευθερία*, 7-2-59, σ. 1.

προσαρμοστεί στις αξιώσεις και τα συμφέροντα της μειονότητας, σε συνδυασμό με τα γενικότερα συμφέροντα της Τουρκίας στην περιοχή. Η παροχή αυξημένων δικαιωμάτων σε σχέση με την πληθυσμιακή τους αναλογία θα οδηγήσει αφενός σε στασιμότητα τον κυπριακό ελληνισμό και αφετέρου το κρατίδιο στον μαρασμό και την παρακμή. Συνεπώς, ην «καθεστωτική παγίωσις ενός καρκινώματος εις μίαν τόσον ευαίσθητον και εκρηκτικήν περιοχήν είναι μοιραίον να έχη και ευρύτερον αντίκτυπον».¹⁹² Τονίζει, επίσης, την απειλή της ξενοκρατίας καθώς η τεχνική διάσπαση του πληθυσμού θα εξυπηρετήσει μόνο τη Μ. Βρετανία, η οποία θα παραμείνει στο νησί «ως διαιτητής των εριζόντων Κυπρίων».¹⁹³ Από την άλλη, η συμφωνία για στρατιωτικές βάσεις επί του κυρίαρχου κυπριακού εδάφους χωρίς προηγουμένως να ζητήσουν τη συγκατάθεση των Κυπρίων, θα αποτελέσει θανάσιμο πλήγμα για την ανεξαρτησία του νησιού, με αυτό τον τρόπο η ανεξαρτησία δολοφονείται. Ήδη υπάρχει στην Κύπρο αγγλική βάση στο χωριό Επισκοπή της επαρχίας Λεμεσού και γίνεται λόγος για εγκατάσταση βάσης του ΝΑΤΟ σε χώρο μακριά από αυτό. Τονίζει ότι είναι αδύνατη μια τέτοια βάση στο νησί καθώς μια βάση διαμορφώνει οικονομικό και νομικό καθεστώς στη περιοχή της και ελέγχει τους εμπορικούς και θαλάσσιους δρόμους. Αυτό το είδος βάσης, θα μετατραπεί στο τέλος ορμητήριο εναντίον των γειτονικών λαών. Παράλληλα, η κηδεμόνευση της εξωτερικής πολιτικής της Κύπρου, με τις ΗΠΑ να υποδεικνύουν στην Κύπρο να μην αποκαταστήσει σχέσεις με χώρες του ανατολικού μπλοκ, μια άνευ προηγουμένου αστυνόμευση των εξωτερικών σχέσεων, υποβιβάζει το νεοσύστατο κράτος στο εξευτελιστικό επίπεδο της αποικίας.

Η διπλή υπογραφή των συμφωνιών τόσο από τον Πρωθυπουργό της Ελλάδας Καραμανλή, χωρίς προηγουμένως να ζητήσει την έγκριση της εθνικής αντιπροσωπείας όσο και από τον Εθνάρχη Μακάριο χωρίς να «συμβουλευθή τους αιρετούς και κατά τεκμήριον εκπροσώπους του κυπριακού λαού»¹⁹⁴ καθιστά αμφοτέρους υπόλογους στην Ιστορία. Ο Ακρίτας τονίζει ότι μετά από τέσσερα χρόνια επικής πάλης εναντίον της αποικιοκρατίας πραγματοποιήθηκε ένας «συμβιβασμός – όχι προσωρινός, αλλά μόνιμος».¹⁹⁵ Ενώ παράλληλα θεωρεί ότι η Κύπρος μεταβάλλεται, έτσι, σε

¹⁹² Λ. Ακρίτας, «Αι βασικαί αρχαί μιας συμφωνίας», *ό.π.*, σ. 1.

¹⁹³ Στο ίδιο.

¹⁹⁴ Λ. Ακρίτας, «Αντιμέτωποι της Ιστορίας», *εφ. Ελευθερία*, 14-2-1959, σ. 1.

¹⁹⁵ Στο ίδιο.

πειραματόζωο του διεθνοποιημένου ιμπεριαλισμού σε βάρος των κυριαρχικών δικαιωμάτων του πληθυσμού και της ειρήνης ολόκληρης της περιοχής.¹⁹⁶

Ελλάδα

Στα περισσότερα από τα άρθρα γίνεται αναφορά στην Ελλάδα και τον ρόλο που διαδραματίζει στο Κυπριακό, ως η εντολοδόχος χώρα της ελευθερίας της Κύπρου. Σε άρθρο του στις 25-1-1958 με τίτλο *Η Ελλάς είναι εντολοδόχος της Κυπριακής ελευθερίας*, ο Ακρίτας ασκεί κριτική για τη στασιμότητα που παρουσιάζει το Κυπριακό, καθώς θεωρεί ότι η ευθύνη δεν βαρύνει μόνο τη Μ. Βρετανία και την αδιαλλαξία της Άγκυρας, αλλά σημαντικό ρόλο και ευθύνη έχει και η «αδυναμία της Ελλάδος να επέμβει κατά τρόπον αποφασιστικόν, εις την σκηνήν του Κυπριακού δράματος».¹⁹⁷ Τονίζει ότι οι λόγοι της αδυναμίας της ελληνικής πολιτικής πρέπει να αναζητηθούν στο συσχετισμό της παγκόσμιας ισχύς, στη στρατηγική αξία του χώρου της και στη δύναμη του πληθυσμού της. Τα παγκόσμια συμφέροντα στην περιοχή καθιστούν την Ελλάδα «ελάσσονος σημασίας» για τους ξένους παράγοντες. Το Κυπριακό έχει βγει από την εμβρυική του μορφή και έπαψε να αποτελεί μια διαφορά ανάμεσα στις χώρες της Ελλάδας και της Μ. Βρετανίας.

Το Κυπριακό διεθνοποιήθηκε μέσω του ΟΗΕ, αν και ακολούθησε και νομιμοποίησε τη σκηνοθεσία της Τριμερούς, η Ελλάδα δεν εκμεταλλεύτηκε το κείμενο της πρόσκλησης που συνέδεε τη λύση του Κυπριακού με τα γεγονότα της Μέσης Ανατολής. Η Ελλάδα όφειλε να ζητήσει να παρευρεθούν τα γειτονικά για την Κύπρο αραβικά κράτη, Συρία, Λίβανος και Αίγυπτος. Με την παρουσία της, η Ελλάδα αποδέχθηκε το γεωγραφικό και πολιτικό αποκλεισμό της Κύπρου από τη Μέση Ανατολή και ως πρωταρχικό παράγοντα της ασφάλειας της Τουρκίας, όπως το επέβαλε η αγγλοτουρκική συμπαιγνία. Ακολούθησε η οργή των Κυπρίων και η έναρξη του αγώνα για να καταλάβουν στην Ελλάδα ότι η Μ. Βρετανία δεν ήταν πρόθυμη να συνεργαστεί και έπρεπε σύμφωνα με τον Ακρίτα, να γίνουν τα γεγονότα στο Σουέζ για να αντιληφθούν στην Ελλάδα ότι υπάρχει μοιραία σύνδεση της Κύπρου με τον αραβικό κόσμο. Η ίδρυση της Ηνωμένης Αραβικής Δημοκρατίας προσέφερε προοπτικές για τις σχέσεις της με την Ελλάδα αφού μέσω αυτής μπορούσε να

¹⁹⁶ Λ. Ακρίτας, «*Αντιμέτωποι της Ιστορίας*», ό.π., σ. 4.

¹⁹⁷ Λ. Ακρίτας, «*Η Ελλάς είναι εντολοδόχος της Κυπριακής ελευθερίας*», εφ. *Ελευθερία*, 25-1-1958, σ. 1.

σταθεροποιήσει τις φιλικές σχέσεις της με τον αραβικό κόσμο. Η συνένωση των Αράβων έπρεπε να οδηγήσει την Ελλάδα στην αναθεώρηση του γεωγραφικού και πολιτικού της ρόλου και όφειλε να συνειδητοποιήσει τη σημασία της Κύπρου. Σύμφωνα με τον Ακρίτα, η Κύπρος καθιστά την Ελλάδα όχι μόνο μια χώρα βαλκανική και μεσογειακή αλλά και μια χώρα της Μέσης Ανατολής· έτσι η Ελλάδα επιβαλλόταν να πάρει θέση απέναντι στο Σύμφωνο Βαγδάτης που προήγαγε τον δεσποτισμό της Μ. Βρετανίας και της Τουρκίας που επιζητούσαν μια Κύπρο υπόδουλη ή να ταυτιστεί με την ανεξαρτησία του Αραβικού κόσμου.¹⁹⁸

Η Ελλάδα φαίνεται, όπως αναφέρει ο Ακρίτας, απομακρύνθηκε έγκαιρα από τις παγίδες της Μ. Βρετανίας, αλλά έπεσε στα δίκτυα μιας άλλης μεγάλης δύναμης, των ΗΠΑ, έχοντας τη ψευδαίσθηση ότι οι ΗΠΑ θα επωμισθούν «το βάρος της διαιτησίας της κυπριακής διαφοράς».¹⁹⁹ Η ελληνική πολιτική αν και αναδιαμορφώθηκε δεν αποδείχθηκε πετυχημένη, γιατί προσβλήθηκε από «αμερικανοπληξίαν»²⁰⁰, από την οποία θα είναι «πολύ δύσκολον να συνέλθη».²⁰¹ Η παρουσία των ΗΠΑ στην περιοχή μετά τα γεγονότα του Σουέζ ενέπνευσε στην Αθήνα «πνοή αισιοδοξίας και ελπίδας»²⁰² για εκμηδένιση του ιμπεριαλισμού, αποκατάσταση πολιτικών και δημοκρατικών δικαιωμάτων στη Μέση Ανατολή και αχρήστευσε έτσι το επιχείρημα της Μ. Βρετανίας, της χρήση της Κύπρου ως στρατιωτικής βάσης και ορμητηρίου της στην περιοχή. Από την άλλη, η σωστή πολιτική της κυβέρνησης των Αθηνών προς την ΗΠΑ, θα μπορούσε να οδηγήσει στην απελευθέρωσή της Κύπρου. Οι προσδοκίες της Ελλάδας, όμως, την οδήγησαν στην ανοχή του Συμφώνου της Βαγδάτης, στην εθελοντική προσχώρησή της στο δόγμα Αϊζενχάουερ²⁰³ και στην ουδετεροποίησή της για τα θέματα του αραβικού κόσμου, με αντίκτυπο να τραυματίσουν το ενδιαφέρον του αραβικού κόσμου για την Κύπρο.

¹⁹⁸ Βλ. Λ. Ακρίτας, «*Η μαχόμενη Κύπρος έναντι των Αράβων*», εφ. *Ελευθερία*, 12-2-58, σ. 1.

¹⁹⁹ Λ. Ακρίτας, «*Η Ελλάς είναι εντολοδόχος της Κυπριακής ελευθερίας*», ό.π., σ. 1.

²⁰⁰ Λ. Ακρίτας, «*Η μαχόμενη Κύπρος έναντι των Αράβων*», ό.π., σ. 1.

²⁰¹ Στο ίδιο.

²⁰² Στο ίδιο, σ. 5.

²⁰³ Η Ελλάδα προσχώρησε στο δόγμα Αϊζενχάουερ παρά τις αντιδράσεις όλων των πολιτικών κομμάτων της αντιπολίτευσης τον Μάιο του 1957. Οι πολιτικοί αντίπαλοι του Καραμανλή το θεωρούσαν ως ένα δόγμα που διάσπαζε τον αραβικό κόσμο με τον οποίο η Ελλάδα όφειλε να αναπτύξει καλές διπλωματικές σχέσεις, ενώ κάποιο άλλοι κατηγορούσαν την κυβέρνηση ότι με το δόγμα η Ελλάδα θα ήταν υποχρεωμένη σε περίπτωση κρίσης να ακολουθήσει τις ΗΠΑ. Η Ελλάδα παρέμεινε όντως θεατής καθώς μετά την προσχώρησή της στο δόγμα δεν δέχτηκε καμία οικονομική βοήθεια από το ποσό των 120 εκατομμυρίων δολαρίων που δόθηκαν στα κράτη – μέλη του δόγματος από τις ΗΠΑ, οι οποίες συνέχισαν τη φιλοτουρκική πολιτική τους. Βλ. Γιάννης Δ. Σακκάς, *Η Ελλάδα, το Κυπριακό και ο Αραβικός κόσμος, 1947- 1974*, εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2012, σσ. 63-67.

Ο Ακρίτας επικροτεί, όμως, την Ελλάδα η οποία τόλμησε να διεθνοποιήσει το Κυπριακό στον ΟΗΕ και από τότε θεωρείται ο «ταραξίας της βορειοατλαντικής κοινότητας».²⁰⁴ Η διεθνοποίηση απεκάλυψε τις «σαθρές βάσεις»²⁰⁵ στις οποίες στηριζόταν ο λεγόμενος δυτικό κόσμος. Τονίζει ότι, την ίδια ώρα που δινόταν η μάχη της Κύπρου στον ΟΗΕ σε σύσκεψη του ΝΑΤΟ θίγονταν θέματα περί ελευθερίας και ασφάλειας του κόσμου και ψήφιζαν χώρες που καταψήφισαν την προηγούμενη το θέμα της Κύπρου στον ΟΗΕ.

Ο Ακρίτας θεωρεί ότι η αδυναμία της ελληνικής πολιτικής εντοπίζεται ακόμη και στην Ελληνική Βουλή, όταν συζητά κυρίως για παραχώρηση βάσεων στο ΝΑΤΟ επί ελληνικού εδάφους. Ο ίδιος υποστηρίζει ότι δεν έπρεπε να συζητιούνται στη Βουλή ως δύο διαφορετικά θέματα, το Κυπριακό και οι βάσεις, γιατί το ένα καθορίζει το άλλο. Η Ελλάδα είναι πνιγμένη μέσα στις υποχρεώσεις που ανέλαβε ως χώρα μέλος του ΝΑΤΟ και ταυτόχρονα περιορισμένη μέσα σε ένα εχθρικό περιβάλλον που δεν αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και τηρεί στάση αναμονής μπροστά στις επικείμενες εκλογές της Μ. Βρετανίας και στηρίζεται στην αλλαγή κυβέρνησης αλλά και στο κόμμα των Εργατικών.

Η Ελλάδα, σύμφωνα με τον Ακρίτας, πρέπει να ευθυγραμμίσει την πολιτική της και να εξαλείψει τις αντινομίες που δεν την βοηθούν να αναλάβει πρωτοβουλία για το Κυπριακό. Επιβάλλεται να αλλάξει πολιτική για το ζήτημα και να σταματήσει να θεωρεί το Κυπριακό ως ζήτημα που προκαλεί άγχος στην εσωτερική και εξωτερική της πολιτική και να το αντιμετωπίσει ως τη μεγαλύτερη ευκαιρία της, γιατί «ας μη λησμονούμεν ότι η μάχη της Κύπρου είναι κατ' ουσίαν μάχη δια την Ελλάδα».²⁰⁶

Στις αρχές του 1958 η χώρα μπήκε σε μια περίοδο πολιτικής αναστάτωσης, οι υπουργοί της κυβέρνησης Καραμανλή παραιτήθηκαν και ο ίδιος επέλεξε να οδηγήσει την χώρα σε εκλογές ώστε να έχει ανανεωμένη τη ψήφο του ελληνικού λαού. Η Ελλάδα για τους επόμενους τρεις μήνες βρίσκεται με υπηρεσιακή Κυβέρνηση και Πρωθυπουργό. Στις εκλογές που θα ακολουθήσουν ο ίδιος ο Λουκής Ακρίτας θα θέσει υποψηφιότητα για βουλευτής με το κόμμα των Φιλελευθέρων. Για αυτό και στα άρθρα του, τονίζει ότι το Κυπριακό δεν πρέπει να αποτελέσει σημείο αναφοράς στον προεκλογικό αγώνα της εποχής, όμως οφείλει να αποτελεί θέμα προς συζήτηση και θεωρεί ότι είναι καιρός για

²⁰⁴ Λ. Ακρίτας, «Η Ελλάς είναι εντολοδόχος της Κυπριακής ελευθερίας», ό.π., σ. 1.

²⁰⁵ Στο ίδιο.

²⁰⁶ Λ. Ακρίτας, «Ο εκλογικός αγών και το Κυπριακό», ό.π., σ. 1.

αλλαγή και χάραξη μιας νέας ελληνικής πολιτικής. Ο Ακρίτας ψέγει την ελληνική κυβέρνηση ότι την τελευταία τετραετία οι χειρισμοί της είχαν πολλές αδυναμίες και απέδειξε ότι η εξωτερική πολιτική της στηρίζεται σε αντιφάσεις που εξυπηρετούσαν τις ΗΠΑ, τους Συντηρητικούς του Λονδίνου και τους σωβινιστές της Άγκυρας και αυτό γιατί οι αποφάσεις δεν λαμβάνονταν από τη Βουλή των Ελλήνων. Έτσι, στα άρθρα του, τονίζει ότι η νέα κυβέρνηση οφείλει οπλισμένη με τα θετικά, να μετακινήσει την ανάπηρη σημερινή Ελλάδα σε νέες διεκδικήσεις και στην αποκατάσταση του πεπρωμένου της και του Κυπριακού²⁰⁷.

Το κόμμα των Φιλελευθέρων με διακήρυξή του τοποθετεί για πρώτη φορά, όπως αναφέρει, το Κυπριακό στο κέντρο της πολιτικής ζωής, με σαφή, ορθή και ανεξάρτητη πολιτική, η οποία ανυψώνει τον ελληνισμό και το Κυπριακό και γίνεται έτσι, το κυρίαρχο ζήτημα της χώρας.²⁰⁸ Σε αντίθεση με τη θέση που τηρεί το κόμμα της ΕΡΕ στα εξωτερικά ζητήματα της χώρας και ιδιαίτερα για το Κυπριακό, που φαίνεται να είναι ασαφής. Εξάλλου, και ο ίδιος ο Κωνσταντίνος Καραμανλής σε δηλώσεις του για το Κυπριακό κατά τη διάρκεια του προεκλογικού του αγώνα σύμφωνα με τον Ακρίτα: «περιορίσθη εις απαραδέκτους δια την νοημοσύνην του ελληνικού λαού γενικότητας».²⁰⁹ Τονίζει ότι οι Κύπριοι φοβούνται «ότι η Δεξιά παράταξις, επηρεαζόμενη από εξωπολιτικά και εξωελληνικά κέντρα, κινδυνεύει να διολισθήση προς τον κατήφορον του συμβιβασμού, διότι αδυνατούν πράγματι ν' αντιληφθούν την μικρά ή μεγάλην ανάγκην της ηγετικής προβολής ενός πολεμίου της εθνικής αγωνιστικής γραμμής. Και ο δικαιολογημένος αυτός φόβος είναι μοιραίον να προκαλή χάσμα μεταξύ Κύπρου και Ελλάδος – αυτό ακριβώς που αποτελεί την μοναδικήν σχεδόν επιδίωξιν της αγγλικής αποικιοκρατίας»²¹⁰.

Από την άλλη, η διακήρυξη των Φιλελευθέρων, τονίζει ότι η Ελλάδα πρέπει να διεκδικήσει μια ενεργή, υπερήφανη και ισότιμη συνεργασία στη βάση της αλληλεγγύης με τον δυτικό κόσμο. Η τοποθέτηση των Φιλελευθέρων ορθώνεται στο ύψος των περιστάσεων και υποστηρίζει το μαρτύριο του κυπριακού λαού, αντιστέκεται στη δουλοπρεπή στάση του παρελθόντος και υποστηρίζει ότι η Ελλάδα, ως εξαρτημένη των νατοϊκών δυνάμεων, δεν μπορούσε να εκπληρώσει το ρόλο της ως «εντολοδόχος της

²⁰⁷ Λ. Ακρίτας, «Ο εκλογικός αγών και το Κυπριακό», ό.π., σ. 1.

²⁰⁸ Βλ. Λ. Ακρίτας, «Η εθνική προσφορά των Φιλελευθέρων», εφ. *Ελευθερία*, 5-4-58, σ. 1.

²⁰⁹ Λ. Ακρίτας, «Η νέα συνωμοσία ενώπιον του λαού», εφ. *Ελευθερία*, 3-5-58, σ. 1.

²¹⁰ Στο ίδιο.

Κυπριακής ελευθερίας».²¹¹ Σύμφωνα με τον Ακρίτα, η απελευθέρωση της Κύπρου αποτελούσε «την υπερτάτην εθνικήν μας αξίωσιν».²¹² Εντούτοις, στην προβολή και στο χειρισμό του θέματος του Κυπριακού, το ελληνικό κράτος υστερούσε, καθώς υπήρχε η «αντίληψη ότι οσονδήποτε βασικής σημασίας και εάν είναι το Κυπριακόν, δεν είναι εν τούτοις και το μόνιμον, το αναλλοίωτον κέντρον της εθνικής μας πορείας».²¹³ Δυστυχώς, όμως, ο χειρισμός που έτυχε το Κυπριακό ήταν πάντοτε υπό τον συνδυασμό και των υποχωρήσεων της Ελλάδας στο πλαίσιο των δύο κόσμων. Οι δυτικοί δεν εμπιστεύονται την Ελλάδα, λόγω της ασταθούς πολιτικής της στο Κυπριακό και των συνεχών υποχωρήσεων της σε θέματα του ΝΑΤΟ. Από την άλλη, η Ελλάδα χρησιμοποιώντας πάντα το επιχείρημα ότι «προέχει η επιβίωσις της Ελλάδος δια να υπάρξη ελευθέρα Κύπρος προσέφερε το κατάλληλον πατριωτικόν πλαίσιον μιας διστακτικής, αναποφάσιστου και αντιφατικής πολιτικής επί του Κυπριακού»²¹⁴, γιατί ακριβώς, αν δεν υπήρχε ελεύθερη και οικονομικά ανεξάρτητη Ελλάδα, τότε με ποια χώρα θα επιτυγχανόταν η ένωση της Κύπρου. Η τολμηρή αυτή δήλωση των Φιλελευθέρων καλεί τις δυτικές χώρες να τοποθετηθούν και να αποδείξουν με ποιο τρόπο αντιλαμβάνονται τις υποχρεώσεις τους για την ελευθερία των λαών. Διακηρύσσεται επίσης, προς τη Δύση, ότι αναλόγως με την πρωτοβουλία που θα αναλάβει σχετικά με την επίλυση ή όχι του Κυπριακού, θα εξαρτηθεί η έκταση και το είδος των υποχρεώσεων, τις οποίες εκάστοτε καλείται να αναλάβει η Ελλάδα. Πραγματοποιείται έτσι μια αναπροσαρμογή και επανατοποθέτηση των σχέσεων της Ελλάδας με τον δυτικό κόσμο, με εθνικά κριτήρια, αποκλειστικά ελληνικά, και τερματίζεται η περίοδος υποχωρήσεων. Ενώ παράλληλα, τονίζεται ότι οι συζητήσεις πρέπει να γίνονται επί ίσοις όροις.²¹⁵

Η σημερινή εξαρτημένη θέση της Ελλάδας «εμπνέη αγωνίαν και φόβον μεταξύ του λαού μας, πικρίαν δε και απόγνωσιν μεταξύ των Κυπρίων»²¹⁶, οι οποίοι περιμένουν από το εθνικό κέντρο πρωτοβουλία και δράση. Σύμφωνα με τον Ακρίτα, μόνο ένα ισχυρό Κέντρο θα μπορέσει να γίνει υπολογίσιμο και να βγάλει την Ελλάδα και την

²¹¹ Λ. Ακρίτας, «Η εθνική προσφορά των Φιλελευθέρων», ό.π., σ. 1.

²¹² Στο ίδιο.

²¹³ Στο ίδιο.

²¹⁴ Στο ίδιο.

²¹⁵ Βλ. στο ίδιο, σσ. 1-5.

²¹⁶ Λ. Ακρίτας, «Η θετική συμβολή προς την Κύπρον», εφ. *Ελευθερία*, 12-4-58, σ. 1.

Κύπρο από τη δουλεία, τους πρώτους από τη νατοϊκή συμμαχία και τους δεύτερους από τον κλοιό της αποικιοκρατίας της Μ. Βρετανίας.

Ο Ακρίτας θεωρεί ότι η καθήλωση της Ελλάδας προέρχεται από τους Συμμάχους της στη βορειοατλαντική συμμαχία, οι οποίοι δεν της επέτρεψαν να πρωτοστατήσει στο βαλκανικό χώρο, να επιλύσει τα βαλκανικά προβλήματα στην περιοχή και να αναπτύξει συμμαχίες με αποτέλεσμα να εξανεμίζονται τα συμφέροντα της Ελλάδας στην περιοχή αυτή. Παραθέτει το παράδειγμα της Γιουγκοσλαβίας, η οποία εξελίχθηκε μέσω της βιομηχανίας της, αρχικά ως μια ισχυρή χώρα και στη συνέχεια ως η πιο ισχυρή χώρα των Βαλκανίων σε μια εδαφική περιοχή που έπρεπε να δραστηριοποιηθεί η Ελλάδα λόγω της ιστορίας της. Ακολούθως, η διπλωματική της δράση και οι σχέσεις με τον αραβικό κόσμο, με ειλικρινείς προθέσεις προχώρησε μέχρι τις Ινδίες, με αποτέλεσμα να κάνει την Ελλάδα να μοιάζει με τον φτωχό συγγενή, σε ένα χώρο που δικαιωματικά έπρεπε να ακμάζει και να πρωτοστατεί.²¹⁷ Απέναντι από την Ελλάδα, η Τουρκία, η οποία πέτυχε *«παρά το εσωτερικόν χάος της, κατώρθωσεν η Τουρκία, εκμεταλλενομένη την δήθεν αναντικατάστατον στρατηγικὴν ἀξίαν του γεωγραφικὸν χώρου της, να ἔχη τοποθετηθῆ εἰς τὴν συνείδησιν τῆς ηγεσίας τῶν συμμάχων»*.²¹⁸ Και αυτό το πέτυχε λόγω της ανικανότητας της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής να προβάλει την Ελλάδα, η οποία θυσιάστηκε μπροστά στον τουρκικό επεκτατισμό. Ανάμεσα σε αυτές τις δύο ισχυρές χώρες, η Ελλάδα, βασανίζεται με μια ασταθή εξωτερική πολιτική *«με ἄμεσον ἀντίκτυπὸν τῆς εἰς τὴν τύχην τῆς μαχομένης σκληρόν και ἄνισον ἀγώνα Κύπρου»*.²¹⁹ Η πιστή συμμόρφωσή της σε συστάσεις των ξένων και κυρίως των Αμερικάνων οδήγησε την Ελλάδα στην υποτέλεια. Για αυτό το γεγονός, η ευθύνη βαραινεί τους διοικούντες και την κυβέρνηση Καραμανλή, την οποία ο ελληνικός λαός μπορούσε να αλλάξει με την ψήφο του στις εκλογές του 1958.

Ο Ακρίτας στο άρθρο με τίτλο *Κέντρα εξωλαϊκά και εξωελληνικά*, υποστηρίζει ότι η εξωτερική πολιτική της Ελλάδας δεν καθορίζεται μόνο από το Υπουργείο Εξωτερικών και το Υπουργικό Συμβούλιο αλλά ότι υπάρχουν και άλλα κέντρα από τα οποία εκπορεύονται συστάσεις και εντολές. Η άποψή τους καθορίζει την εξωτερική πολιτική της Ελλάδας. Αντιλαμβάνεται ότι η ύπαρξη συμμαχιών με κάποιες χώρες εκπορεύει υποχρεώσεις και κάποιου είδους επηρεασμό, αλλά μια συμμαχία ανατρέπεται όταν από

²¹⁷ Λ. Ακρίτας, *«Η θετική συμβολή προς την Κύπρον»*, ό.π., σ. 1.

²¹⁸ Στο ίδιο.

²¹⁹ Στο ίδιο.

μία χώρα επιβάλλουν τον «περιορισμό της εθνικής της κυριαρχίας, την θυσία δηλαδή των εθνικών της συμφερόντων, δήθεν δια την προάσπισιν και την κατοχύρωσιν μιας κοινής υποθέσεως, εις την οποία άλλοι προσφέρουν ελάχιστα».²²⁰ Η Ελλάδα, τονίζει ότι βρίσκεται σε αυτή τη δυσάρεστη θέση εδώ και χρόνια ως μέλος του ΝΑΤΟ καθώς «η ηγεσία του κόσμου της Δεξιάς αντλεί από τα κέντρα αυτά την δύναμίν της ακριβώς διότι υποτάσσεται εις πάσαν σύστασιν και πάσαν εντολήν των»²²¹. Η ηγεσία της Ελλάδας φαίνεται ότι ξεχνά μια βασική αρχή της συμμαχίας, την αρχή της ισοτιμίας, ως μέλος της συμμαχίας. Δυστυχώς το αποτέλεσμα της υποδουλωτικής αυτής συμπεριφοράς είναι να κινδυνεύει το γόητρο της χώρας διεθνώς αλλά και η Κύπρος, εφόσον η Τουρκία εξελίσσεται στην περιοχή, περιορίζοντας και πλήττοντας το γόητρο της Ελλάδας, την αξιοπρέπεια του λαού της, μέχρι τον αποπνιγμό της.²²²

Στο άρθρο *Το σταυροδρόμι του ελληνισμού*, εστιάζει για άλλη μια φορά, ότι η Ελλάδα με τις κυβερνήσεις της Δεξιάς έχει υποταχθεί και η χώρα βρίσκεται ως εξαρτημένη δύναμη απέναντι στο ΝΑΤΟ και υπόδουλη της αμερικανικής ηγεσίας. Ενώ απέναντι στην Τουρκία, η θέση της Ελλάδας είναι μειονεκτική και έτσι «ο διαμελισμός της Κύπρου είναι το τίμημα που ζητεί ο τουρκικός επεκτατισμός, με την ανοχή, την κάλυψιν και την ενθάρρυνσιν της συμμαχικής στρατιωτικής ηγεσίας».²²³ Η μη συμμετοχή και εμπλοκή της Ελλάδας στον αραβικό κόσμο προκύπτουν από την αδυναμία της να αντιταχθεί στο Σύμφωνο της Βαγδάτης και στη συμμετοχή της στο δόγμα Αϊζενχάουερ, ενώ η εθνική υποτέλεια οδηγεί προς τη συνθηκολόγηση για το Κυπριακό.

Σε ένα από τα τελευταία του άρθρα που είναι αφιερωμένο εξ ολοκλήρου στην πολιτική κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα, στις 11-10-1958, με τίτλο *Υπάρχει ή όχι εθνική κρίση*, εξηγεί ότι η έμπνευσή του βασίζεται στον επίσημο ισχυρισμό της κυβέρνησης ότι η Ελλάδα δεν διέρχεται περίοδο εθνικής κρίσης. Ο Ακρίτας θεωρεί βασική ικανότητα της ηγεσίας ενός λαού να έχει αίσθηση των ιστορικών αναλογιών και να μπορεί να αξιολογεί τα εσωτερικά ή εξωτερικά γεγονότα με ακρίβεια, όπως επίσης να μπορεί να τα χρησιμοποιεί προς το συμφέρον της χώρας. Η πλαστογράφηση μιας οδυνηρής πραγματικότητας προκειμένου να αποπροσανατολίσουν τις ανησυχίες της κοινής γνώμης καλλιεργούν σκόπιμα την εθνική χάνωση.²²⁴

²²⁰ Λ. Ακρίτας, «Κέντρα εξωλαϊκά και εξωελληνικά», εφ. *Ελευθερία*, 26-4-58, σ. 1.

²²¹ Στο ίδιο.

²²² Στο ίδιο.

²²³ Λ. Ακρίτας, «Το σταυροδρόμι του ελληνισμού», εφ. *Ελευθερία*, 10-5-58, σ. 5.

²²⁴ Βλ. Λ. Ακρίτας, «Υπάρχει ή όχι εθνική κρίση;», εφ. *Ελευθερία*, 11-10-58, σ. 1.

Η διαπίστωση της αδυναμίας και της αναξιοτήτας της ελληνικής πολιτικής να ανταποκριθεί στο ρόλο της ως εντολοδόχου της κυπριακής ελευθερίας, οφείλεται στο γεγονός ότι η Ελλάδα εμμένει σε μια λανθασμένη και δεσμευμένη πολιτική για το Κυπριακό. Το Εθνικό κέντρο δεν ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες των Κυπρίων, για αυτό οι Κύπριοι αναζητούν νέες και σταθερές εντολοδόχες χώρες. Οι Κύπριοι απορημένοι παρακολουθούν τα γεγονότα, από τη διεκδίκηση πλήρους και αδέσμευτης αυτοδιάθεσης, όπου έφτασαν στο σχέδιο της διχοτόμησης, το οποίο τίθεται σε εφαρμογή με την εγκατάσταση «Τούρκου πασά εις την Κύπρον»²²⁵ κάτι το οποίο δημιουργεί ένα καινούριο τετελεσμένο γεγονός στην Κύπρο. Ενώ παράλληλα το κυπριακό δράμα κορυφώνεται *«με 1200 συλλαμβανομένους, 300 τραυματίες και πέρα των 10 νεκρών από την λυσσαλέαν επιδρομήν των μισθοφόρων της αποικιοκρατίας εις την Αμμόχωστον, εις μίαν και μόνην ημέραν»*.²²⁶ Την ίδια ώρα, «δεν ρυτιδώνει το αίσθημα των αμέσως υπευθύνων».²²⁷ Όπως συμπεραίνει ο Ακρίτας, «ασφαλώς η εθνική κρίσις είναι ανύπαρκτος»²²⁸ και το εθνικό κέντρο αδυνατεί να τους στηρίξει και να τους βοηθήσει.

Θεωρεί ότι βασικό όργανο της ελληνικής πολιτικής από το 1953 υπήρξε το NATO, στο πλαίσιο του οποίου η προσαρμογή της χώρας υπήρξε απόλυτα ειλικρινής. Η Ελλάδα όμως ποτέ δεν διαμαρτυρήθηκε όταν η Ατλαντική συμμαχία παραβίασε τις συμφωνίες, εξαπολύοντας στρατιωτικές και πολεμικές επιχειρήσεις εναντίον λαών που διεκδικούσαν την ελευθερία και ανεξαρτησία τους, επιδιώκοντας την εθνική τους χειραφέτηση. Έτσι, όταν το NATO ανέλαβε πρωτοβουλία για συζήτηση του Κυπριακού, επί της ουσίας δεν μπορούσε να βοηθήσει την περίπτωση της Κύπρου. Επειδή ο αγώνας των Κυπρίων στρεφόταν εναντίον της Μ. Βρετανίας και Τουρκίας, χώρες με μεγάλο έρεισμα για τη λειτουργία της Ατλαντικής συμμαχίας. Ο Ακρίτας αναφέρει ότι ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος έθεσε θέμα συμμετοχής του σε «οποιαδήποτε διάσκεψιν, συγκαλούμενη υπό την προεδρίαν του Γεν. Γραμματέως του NATO».²²⁹ Όμως το NATO φαίνεται να οδηγήθηκε σε αδιέξοδο όταν ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος ζήτησε *«καθ'ήν οιαδήποτε συζήτησις επί των διατάξεων*

²²⁵ Λ. Ακρίτας, «Υπάρχει ή όχι εθνική κρίσις;», ό.π., σ. 1.

²²⁶ Στο ίδιο.

²²⁷ Στο ίδιο.

²²⁸ Στο ίδιο, σ.1. Βλ. επίσης, Πέτρος Παπαπολυβίου, «Τα πολιτικά γεγονότα», ό.π., σσ. 308-309.

²²⁹ Λ. Ακρίτας, «Υπάρχει ή όχι εθνική κρίσις;», ό.π., σ. 1.

*μεταβατικού καθεστώτος είναι δυνατή μόνον εφ' όσον υπάρξει συμφωνία ως προς το μόνιμον καθεστώς υπό το οποίο θα κυβερνηθή μετά επταετίαν η Κύπρος».*²³⁰

Για την όλη στάση του ΝΑΤΟ, η ελληνική κυβέρνηση «συνεζήτησε το ενδεχόμενον της αποχωρήσεώς μας από το ΝΑΤΟ»²³¹ αποδεικνύοντας ότι η συμμαχία κατέστη άχρηστη για τα ελληνικά συμφέροντα, καθώς δύο χώρες, η Μ. Βρετανία και η Τουρκία αποδεικνύονται εχθρικές σε όλες τις δραστηριότητες εναντίον της Ελλάδας. Όπως φαίνεται η ανθελληνική εκστρατεία τους δεν στρέφεται μόνο εναντίον της Κύπρου, αλλά θέλει να πλήξει τον ελληνισμό, την πολιτική του δύναμη και την ακτινοβολία του στον ευρύτερο βαλκανικό χώρο. Με την επαναφορά του Τούρκου δυνάστη στην Κύπρο (με το Σχέδιο Μακμίλαν) αποκαλύπτεται η αγγλοτουρκική συμφωνία για διαμελισμό της Κύπρου, κάτι για το οποίο η ελληνική ηγεσία λόγω της καθήλωσής της στην λανθασμένη εξωτερική πολιτική, δεν μπόρεσε να ανατρέψει.

Υπάρχει όμως και η φιλία της Ελλάδας με τις ΗΠΑ, η οποία τελικά, αποδεικνύεται ότι δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες του ελληνισμού. Η Ουάσιγκτον έριξε το βάρος της ισχύος της στην Τουρκία με «την προώθησιν του τουρκικού παράγοντος ως χωροδεσπότη της περιοχής»²³², ενώ παράλληλα την προστατεύει και την εξοπλίζει ώστε να γίνει στρατιωτική δύναμη στην ευρύτερη περιοχή. Οι συνεχείς πιέσεις προς την Αθήνα έχουν τραυματίσει τον εθνικό αυθορμητισμό της Ελλάδας και ωθούν τον τόπο στην εξάρτηση και στον υπηρετικό ρόλο προς την ανερχόμενη Τουρκία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα για τον Ακρίτα είναι η ανεξήγητη ένταξη της χώρας στο δόγμα Αϊζενχάουερ, η κωλυσιεργία εκ μέρους των συμμάχων στην οικονομική ανασυγκρότηση της χώρας και η εμπόδιση της να αναζητήσει νέους συμμάχους και φίλους.

Η Ελλάδα και το Σχέδιο Μακμίλαν

Το μεταπολεμικό καθεστώς της Ελλάδας, σύμφωνα με τον Ακρίτα, αποδεικνύεται άτολμο, αντιφατικό και ανίσχυρο να υπερασπιστεί τη χώρα μπροστά στους δυτικούς συμμάχους, οι οποίοι κατάφεραν να το υποτάξουν, να το καθοδηγούν «ως πειθαρχικό εξάρτημά του δυτικού κόσμου».²³³ Η Ελλάδα κινδυνεύει να καταθέσει στον

²³⁰ Λ. Ακρίτας, «Υπάρχει ή όχι εθνική κρίσις;», ό.π., σ. 1.

²³¹ Στο ίδιο.

²³² Λ. Ακρίτας, «Υπάρχει ή όχι εθνική κρίσις;», ό.π., σ. 4.

²³³ Λ. Ακρίτας, «Έκαστος ενόπιον των ευθυνών του», εφ. *Ελευθερία*, 5-7-58, σ. 1.

πλασματικό μύθο της συμμαχικής αλληλεγγύης και «την ελευθέρωσιν του Κυπριακού λαού και αυτήν ακόμα την υπόστασίν της ως ανεξάρτητου κράτους».²³⁴

Η απογοήτευση προς το σχέδιο Μακμίλαν ήταν η πρώτη αντίδραση της Ελλάδας. Με αρνητική απαντητική επιστολή προς τον Πρωθυπουργό της Μ. Βρετανίας, η ελληνική πλευρά δεν αποδέχεται το σχέδιο Μακμίλαν. Μετά από τριήμερη συζήτηση του Κυπριακού στη Βουλή των Ελλήνων, η ελληνική κυβέρνηση δήλωσε ότι παραπλανήθηκε από τη Μ. Βρετανία κάνοντας αναφορά στις εξελίξεις για το Κυπριακό. Η χώρα για άλλη μια φορά κρίθηκε αδύναμη να αντιδράσει αποτελεσματικά και έγκαιρα μπροστά στη συμμαχική συνωμοσία στην οποία παρασκηνακά συμμετείχε και η Ουάσιγκτον. Με τη συνδρομή των Άγγλων Εργατικών εγκρίθηκε το διχοτομικό σχέδιο και η αξίωση της Μ. Βρετανίας να διαμοιραστεί το νησί με την Τουρκία, καθώς «εγκαθιστά τον θεόν του πολέμου εις την κυπριακήν σκηνήν».²³⁵ Σε περίπτωση που υποχωρήσουν οι Κύπριοι ή η Ελλάδα αυτό θα σήμαινε αναβολή του χρόνου ασκήσης του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης, πάντα σε σχέση με τα διεθνή γεγονότα.

Το καλοκαίρι του 1958 επικρατούσε στην Αθήνα η άποψη ότι το Κυπριακό έπρεπε να κλείσει, ενώ κάποιοι άλλοι για «πρώτη φορά, οι ελεύθεροι Έλληνες διακηρύσσουν προς τους Κυπρίους, ότι είναι άκαιρον να διεκδικούν το δικαίωμα της εθνικής των ελευθερίας»²³⁶ και «εθνικώς επιζήμια».²³⁷ Θλίβεται όταν διαπιστώνει ότι οι Έλληνες θεωρούν τους αδελφούς τους άξιους δουλείας και καταλογίζουν την ελληνική χρεωκοπία στους Κυπρίους, οι οποίοι δεν φέρουν κάποια ευθύνη για τη χάραξη της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής.²³⁸ Στο άρθρο *Προς συνωμότης προειδοποιήσεις*, σημειώνει ότι υπάρχουν εξωτερικές προσπάθειες για να καταπτοήσουν τον Ελληνικό λαό και να διασπάσουν την εθνική του ενότητα. Με απώτερο σκοπό να τεθεί η Κύπρος αντιμέτωπη με τους συμμάχους της Ελλάδας. Το ΝΑΤΟ μέσα από την καλλιέργεια του αντικομμουνιστικού κινδύνου και με επιχείρημα ότι η Ελλάδα μόνο μέσα στο ΝΑΤΟ μπορεί να επιβιώσει επιχειρεί να παρουσιάσει ότι η αυτοδιάθεση της Κύπρου αντιστρατεύεται τους σκοπούς και παρακωλύει τη λειτουργία του ΝΑΤΟ. Η στάση της νατοϊκής συμμαχίας τοποθετεί την Ελλάδα σε μειονεκτική θέση εντός του δυτικού στρατοπέδου, άποψη που συμερίζονται μόνο η Μ. Βρετανία και η Τουρκία,

²³⁴ Λ. Ακρίτας, «*Εκαστος ενόπιον των ευθυνών του*», ό.π., σ. 1.

²³⁵ Στο ίδιο, σ. 5.

²³⁶ Λ. Ακρίτας, «*Προς συνωμότης προειδοποιήσεις*», εφ. *Ελευθερία*, 12-7-58, σ. 1.

²³⁷ Στο ίδιο.

²³⁸ Λ. Ακρίτας, «*Προς συνωμότης προειδοποιήσεις*», ό.π., σ. 1.

αφήνοντας επίσης να κυκλοφορούν φήμες και «απειλαί περί εξώσεως της Ελλάδος από του ΝΑΤΟ».²³⁹

Στις αρχές του Αυγούστου του 1958, ο ίδιος ο Πρωθυπουργός της Μ. Βρετανίας επισκέπτεται την Αθήνα. Στόχος της επίσκεψής του είναι να άρει τις αντιδράσεις της ελληνικής κυβέρνησης και να εξασφαλίσει τη συγκατάθεσή της για την εφαρμογή του σχεδίου του. Αν και υποσχέθηκε αλλαγές και τροποποιήσεις σε σημεία που του υπέδειξε η ελληνική πλευρά ότι ήταν πρόθυμη να αποδεχθεί και να υποχωρήσει, εντούτοις, μόλις η Τουρκία αντέδρασε, το σχέδιο παρέμεινε στην αρχική του μορφή. Η ακαμψία αυτή τη φορά και η επιμονή της ελληνικής πλευρά θα αναγκάσει τη Μ. Βρετανία να προχωρήσει σε ορισμένες τροποποιήσεις για να εξασφαλίσει την έγκριση του σχεδίου από την ελληνική πλευρά. Για άλλη μια φορά η ελληνική κυβέρνηση θα απορρίψει το σχέδιο, εκφράζοντας παράλληλα την δυσαρέσκειά της γιατί δεν λήφθηκαν υπόψη οι εισηγήσεις της.

Από την άλλη πλευρά, οι Τούρκοι αποδέχονται το Σχέδιο και μέσω του σχεδίου Μακμίλαν εμφανίζονται ως συνέταιροι της αποικιοκρατίας και ως επίδοξοι συγκυρίαρχοι της Κύπρου. Αυτό, θεωρεί ο Ακρίτας, υπήρξε η μοιραία κατάληξη μιας πολιτικής βασισμένης στα συμφέροντα των ξένων και η οποία ασκήθηκε με απόλυτη ευθύνη από την κυβέρνηση των Αθηνών. Θεωρεί ότι η κυβέρνηση των Αθηνών χειρίστηκε το Κυπριακό «με μίαν πεισματικήν μονοπωλιακήν φιλαργυρίαν, ως εάν ήτο μόνιμος ιδιοκτήτης της ιστορίας του Ελληνισμού».²⁴⁰ Λόγω της πολιτικής αυτής, η ελληνική ηγεσία, υπήρξε αδύναμη να προστατευτεί από την αδιάστακτη συνωμοσία των λεγόμενων συμμάχων της. Η χώρα βρέθηκε σε αδιέξοδο, καθώς ακολούθησε η αγγλοτουρκική εξαγγελία ότι την 1η Οκτωβρίου 1958 θα εγκαθίστατο στο νησί ο Τούρκος αντιπρόσωπος της Άγκυρας ξεκινώντας για το νησί ένα σταθμό νέας δουλειάς που οριοθετεί «το βαρύ ιστορικό πλήγμα, την επαναφοράν της τουρκοκρατίας εις την Νήσον».²⁴¹ Η εγκατάσταση του Τούρκου αντιπροσώπου στη Λευκωσία «προδιαγράφει μόνον δια την Κύπρον σκοτεινήν την προοπτικήν μιας απροσδιορίστου εκτάσεως περιπέτειας».²⁴² Με αυτό το τρόπο η Τουρκία νομιμοποιεί τα δικαιώματά της προς το νησί, γεγονός που ισοδυναμούσε με εισβολή της προς κατάκτηση και κατοχή του κυπριακού εδάφους. Όλα αυτά συνιστούσαν πολεμική ενέργεια εις βάρος της

²³⁹ Λ. Ακρίτας, «Προς συνωμότης προειδοποιήσις», ό.π., σ. 5.

²⁴⁰ Λ. Ακρίτας, «Με κάθε θυσίαν και όλα τα μέσα», ό.π., σ. 1.

²⁴¹ Λ. Ακρίτας, «Εις τα πρόθυρα της συμφοράς», ό.π., σ. 1.

²⁴² Στο ίδιο.

Ελλάδας, η οποία καλείται να υπερασπιστεί όχι μόνο με λόγια αλλά και τολμηρές πράξεις την ελευθερία του κυπριακού λαού. Η ίδια όμως ακολούθησε πιστά τα συμμαχικά της καθήκοντα σε σημείο συνεργασίας στον ενταφιασμό της κυπριακής ελευθερίας. Η Ελλάδα παρέμενε παγιδευμένη στο δυτικό στρατόπεδο χωρίς καμία συμπαράσταση την οποία και εδικαιούτο από τους υποτιθέμενους συνεταιίρους της. Η παγίδευσή και η εγκατάλειψή της διευκολύνει τον ανθελληνισμό και το σχέδιο διχοτόμησης της Κύπρου δημιουργώντας «τετελεσμένα γεγονότα με μια σειρά πολεμικών προκλήσεων».²⁴³

Μεγάλη Βρετανία

Αν και υπάρχει έγκριση από την Πολιτική Επιτροπή του ΟΗΕ αναφορικά με το δικαίωμα των Κυπρίων για αυτοδιάθεση, η Μ. Βρετανία αρνείται να το εκτελέσει και να το εφαρμόσει και φροντίζοντας να παρουσιάζει τον εαυτό της «ως διαιτητήν εις μίαν ελληνοτουρκικήν διαφοράν».²⁴⁴ Το Λονδίνο κατάφερε να αποκομίσει πολιτικά και διεθνή οφέλη προβάλλοντας τον εαυτό του «ως ανιδιοτελή και μετριοπαθή διαιτητήν εις μια ενοχλητικήν διαφοράν Ελλάδος και Τουρκίας».²⁴⁵ Η Μ. Βρετανία διαπραγματεύεται το κυπριακό ζήτημα με «παρασκηνιακήν δραστηριότητα διπλωματικών και πολιτικών παραγόντων»²⁴⁶ χωρίς καμία ενημέρωση του κυπριακού λαού και της ηγεσίας του. Ενώ, παράλληλα, προσπαθεί να κάμψει την αγωνιστική ορμή των Κυπρίων με εξοντωτικά μέτρα. Η Μ. Βρετανία αναζητά τρόπους για να επιβάλει στο νησί ένα εξαρτημένο καθεστώς μέσα από τη μυστική διπλωματία στο πλαίσιο της Ατλαντικής Συμμαχίας και του Συμφώνου της Βαγδάτης.

Η εκχώρηση τουρκικής στρατιωτικής βάσης στο κυπριακό έδαφος, αποτελεί τη νέα πρόταση της αγγλικής πολιτικής. Είναι φανερό ότι η παραχώρηση μιας τέτοιας βάσης εξυπηρετεί τη Μ. Βρετανία, καθώς θα απαλλαγεί από το βάρος της συντήρησης μιας μεγάλης αγγλικής φρουράς στο νησί και θα της προσφέρει άλλοθι σε περίπτωση συγκρούσεων μεταξύ τουρκικών στρατευμάτων και του ελληνικού στοιχείου στο νησί²⁴⁷. Η συντηρητική κυβέρνηση της Μ. Βρετανίας, από τις αρχές του 1958, διαθέτει

²⁴³ Λ. Ακρίτας, «Εις τα πρόθυρα της συμφοράς», ό.π., σ. 1.

²⁴⁴ Λ. Ακρίτας, «Εσήμανε και πάλιν η ώρα του Εθνάρχου», ό.π., σ. 1.

²⁴⁵ Λ. Ακρίτας, «Ο εκλογικός αγών και το Κυπριακόν», ό.π., σ. 1.

²⁴⁶ Λ. Ακρίτας, «Εσήμανε και πάλιν η ώρα του Εθνάρχου», ό.π., σ. 1.

²⁴⁷ Στο ίδιο.

35.000 βρετανικό στρατό στην Κύπρο, οργανώνοντας παράλληλα στην περιοχή της Επισκοπής στρατιωτική βάση.

Ενώ την πρώτη ανακωχή η ΕΟΚΑ την έκανε μετά από αίτημα του Μπέβαν²⁴⁸ και την τορπίλισε ο Στρατάρχης Χάρτιγκ, τώρα το ίδιο το Εργατικό κόμμα σαμποτάρει την ανακωχή, καθώς οι δηλώσεις του πρώτου εκείνη την περίοδο, κατά τον Ακρίτα, φαίνεται να ταυτίζονται με τη στάση των Συντηρητικών. Ο Μπέβαν υποστηρίζει την τακτική των τριμερών διαπραγματεύσεων με παραμερισμό του κυπριακού λαού και τάσσεται υπέρ ενός μακροχρόνιου καθεστώτος αυτοκυβέρνησης για να προαχθούν οι σχέσεις Ελλήνων και Τούρκων με αναβολή δημοψηφίσματος και αυτοκυβέρνησης μέσω του Σερ Χιου Φουτ, προς τον οποίον διαδηλώνει την αμέριστη συμπαράστασή του.

Στο παρελθόν το κόμμα των Εργατικών ασκούσε κριτική στον αγγλικό ιμπεριαλισμό και οι Κύπριοι το εμπιστεύονταν. Ο Μπέβαν, μέλος της ηγεσίας του Εργατικού κόμματος πίστευε εις «μίαν δυναμικήν και εμπνευσμένην έκφρασιν του κοινού πόθου προς την δημιουργίαν ενός νέου κόσμου, μακράν της ανάγκης και της ένδειας, του φόβου και τυραννίας».²⁴⁹ Ο Κάλλαχαν εκπρόσωπος του Εργατικού κόμματος σε ομιλία του στη Βουλή των Κοινοτήτων ανέφερε ότι «η αυτοδιάθεσις δεν θα καταστή δυνατόν να χορηγηθή εις την Κύπρον, παρά με την θέλησιν όλων των κατοίκων της. Δεν είναι δυνατόν να επιβληθή δια της βίας»²⁵⁰, έτσι διαφαίνεται ότι, χωρίς τη συγκατάθεση της Τουρκίας, οι Εργατικοί αρνούνται να βοηθήσουν τον κυπριακό αγώνα. Ταυτίζονται έτσι με τους Συντηρητικούς και θυμίζουν το «Ουδέποτε» του Χόπκινσον. Σύμφωνα με τον Ακρίτα, αποδεικνύεται ότι το Εργατικό κόμμα και ο ηγέτης του δεν ήταν πραγματικοί πολέμοι της αποικιοκρατίας και φανερόνεται η απογοήτευση των Κυπρίων, οι οποίοι πίστευαν σε αυτό. Οι Κύπριοι εμπιστεύτηκαν το κόμμα των Εργατικών και αυτοί με τις τελευταίες δηλώσεις τους φαίνεται να συνταυτίζονται με τους Συντηρητικούς και να εξαπατούν έτσι τους Κύπριους. Τα δύο μεγάλα αγγλικά κόμματα διαμόρφωσαν μια κοινή περίπου πολιτική για το Κυπριακό που συνοψίζεται στην παραμονή της Βρετανίας στην Κύπρο, με οποιονδήποτε τρόπο, στο πλαίσιο της Κοινοπολιτείας.²⁵¹ Η αλλαγή της πολιτικής των Εργατικών, σύμφωνα με τον Ακρίτα, έχει να κάνει με τις παραχωρήσεις και τις αξιώσεις της Τουρκίας μπροστά στον φόβο

²⁴⁸ Μέλος της ηγεσίας του Εργατικού κόμματος της Μ. Βρετανίας.

²⁴⁹ Λ. Ακρίτας, «Αι βόμβαι της ΕΟΚΑ και οι Εργατικοί», εφ. *Ελευθερία*, 23-3-58, σ. 1.

²⁵⁰ Λ. Ακρίτας, «Αγγλικόν μέτωπον έναντι της Κύπρου», εφ. *Ελευθερία*, 28-6-58, σ. 1.

²⁵¹ Βλ. Λ. Ακρίτας, «Χωρίς ψευδαίσθησιν έναντι της Αγγλίας», *ό.π.*, σ. 1.

του αραβικού εθνικισμού: «*Το κεφάλαιον του απελευθερωτικού αγώνος εις την Κύπρον έκλεισε και έπρεπε κατ' ακολουθίαν να υπάρξη παραχώρησις προς τας αξιώσεις της Τουρκίας*»²⁵², ενώ φαίνεται ότι και οι Εργατικοί πολιτικοί τρομοκρατήθηκαν από το «ηφαίστειον του Αραβικού εθνικισμού δια να αναζητήσουν ερείσματα εις την Άγκυρα».²⁵³

Η Μ. Βρετανία στην προσπάθειά της να παραμείνει στην περιοχή, εμπλέκει στους στόχους της και την Τουρκία αναπτύσσοντας έτσι ένα κοινό μέτωπο εις βάρος του κυπριακού απελευθερωτικού αγώνα. Στην προσπάθειά της να ικανοποιήσει τον αδηφάγο σύμμαχό της, αντιλαμβάνεται ότι οποιαδήποτε λύση προταθεί ως επίλυση του Κυπριακού, πρέπει να συμπεριλαμβάνει την Τουρκία και να έχει την έγκρισή της. Με αυτό τον τρόπο πετυχαίνει να επαναφέρει την τουρκική παρουσία στο νησί και την εγκατάσταση «νέων κατακτητών».²⁵⁴

«Η συνωμοσία της αγγλικής αποικιοκρατίας και του τουρκικού επεκτατισμού»²⁵⁵ βρίσκουν την απόλυτη έκφρασή τους με την παρουσίαση του αγγλικού σχεδίου Μακμίλαν για το μέλλον της Κύπρου. Το αγγλικό σχέδιο εισάγει στο νησί το καθεστώς της τριπλής συγκυριαρχίας, την οποία και έχει σκοπό να μονιμοποιήσει. Το σχέδιο εισήγαγε επίσης, την αρχή της διχοτόμησης εφόσον οι δύο κοινότητες θα είχαν διαφορετικές Βουλές, χωρίς κοινό Νομοθετικό Σώμα. Μετά την απόρριψή του από την ελληνική κυβέρνηση και την κυπριακή Εθναρχία ακολούθησε η προκλητική εξαγγελία από την κυβέρνηση της Μ. Βρετανίας ότι από την 1^η Οκτωβρίου θα εγκατασταθεί στο νησί Τούρκος αντιπρόσωπος και το σχέδιο θα τεθεί σε ισχύ χωρίς την έγκριση της Ελλάδας. Με το σχέδιο Μακμίλαν η Μ. Βρετανία παρουσιάζει στον διεθνή χώρο και στον ΟΗΕ, καλή θέληση εκ μέρους της και φτάνει στο σημείο να εγκαταλείψει την απόλυτη κυριαρχία της στο νησί και να «προτείνει καθεστώς τριπλής συγκυριαρχίας».²⁵⁶

Όταν η ελληνική κυβέρνηση αποτάθηκε στον Γενικό Γραμματέα του ΝΑΤΟ και ζήτησε αναστολή της εφαρμογής του αγγλικού σχεδίου στην Κύπρο, η Μ. Βρετανία αντέδρασε και αντιμετώπισε με περιφρόνηση τις εισηγήσεις του Σπάακ.

²⁵² Λ. Ακρίτας, «*Αι βόμβαι της ΕΟΚΑ και οι Εργατικοί*», ό.π., σ. 1.

²⁵³ Στο ίδιο.

²⁵⁴ Λ. Ακρίτας, «*Έκαστος ενόπιον των ευθυνών του*», ό.π., σ. 5.

²⁵⁵ Λ. Ακρίτας, «*Ο συνεταιρισμός της τυραννίας*», ό.π., σ. 1.

²⁵⁶ Λ. Ακρίτας, «*Απροπαράσκευοι ενόπιον του ΟΗΕ*», ό.π., σ. 5.

Τουρκία

Στα άρθρα του Ακρίτα υπάρχουν διάσπαρτα στοιχεία που αναφέρονται στην Τουρκία, η οποία αναπτύσσεται σε μια υπερδύναμη της περιοχής. Η Τουρκία εκμεταλλεζόμενη τη γεωγραφική της θέση, την οποία προβάλλει προς τους εταίρους της, πετυχαίνει τα ανάλογα ανταλλάγματα. Οι ηγέτες του ΝΑΤΟ υποκύπτουν στις εντολές του Αλί Αντνάν Ερτεκί Μεντερές, καθώς απειλεί ότι σε περίπτωση που αρνηθούν να ικανοποιήσουν τις αξιώσεις του θα οδηγηθεί προς την ουδετερότητα. Ο παράλληλος φόβος της διείσδυσης της ΕΣΣΔ στη Μεσόγειο οδηγεί τις νατοϊκές χώρες να υποκύπτουν στις απαιτήσεις της Τουρκίας.²⁵⁷ Ο Ακρίτας τονίζει επίσης, ότι η κομμουνιστική φοβία των δυτικών οδηγεί στην ικανοποίηση των τουρκικών απαιτήσεων, γιατί προσφέρει βάσεις για πιθανή εκτόξευση αμερικανικών πυραύλων εναντίον της ΕΣΣΔ, με αντάλλαγμα στρατιωτική και οικονομική ενίσχυση από τις ΗΠΑ.

Η ένταξη της Τουρκίας στο Σύμφωνο της Βαγδάτης της δίνει δύναμη, εφόσον ηγείται του συμφώνου στην περιοχή. Ο Αλί Αντνάν Ερτεκί Μεντερές αποκαλύπτει τα νεοϊμπεριαλιστικά σχέδιά του και το «νέον αυτοκρατορικό όνειρο»²⁵⁸, την ανασύσταση της παλαιότερης δύναμης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στη Μ. Ανατολή και στη Μεσόγειο. Η Τουρκία πρόκειται να γίνει σύντομα μια πανίσχυρη στρατιωτικά χώρα, οικονομικά ευδαιμονούσα και δεσπόζουσα στο χώρο από τη Βαλκανική χερσόνησο μέχρι την Ανατολική Μεσόγειο και τον Περσικό κόλπο. Ο τουρκικός ιμπεριαλισμός που στηρίζεται στο Σύμφωνο της Βαγδάτης, προστατεύεται από το Πεντάγωνο και το ΝΑΤΟ, εξυπηρετώντας έτσι τον τουρκικό μεγαλοϊδεατισμό με στόχο την καθήλωση της Ελλάδας ως μιας εξαρτημένης δύναμης από άποψη στρατιωτική και οικονομική, ώστε να μην είναι σε θέση να αντισταθεί στην αυτοκρατορική πορεία της Τουρκίας.

Η Τουρκία προσπαθεί να εξασφαλίσει την κυριαρχία της στον πλουσιότερο χώρο της Μέσης Ανατολής, όμως κατά τον Ακρίτα αυτό είναι κατορθωτό μόνο με τη διάσπαση του αραβικού κόσμου και τη διατήρηση φεουδαρχικών καθεστώτων. Με την οικονομική και στρατιωτική βοήθεια των συμμάχων της, η Τουρκία απέκτησε ισχυρό

²⁵⁷ Λ. Ακρίτας, «Το Τουρκικό βέτο επί του Κυπριακού», ό.π., σσ. 1-5.

²⁵⁸ Στο ίδιο.

στόλο στο Αιγαίο. Βασικό όργανο της τουρκικής πολιτικής είναι το Σύμφωνο της Βαγδάτης, ενώ μόνιμη και προσφιλής τακτική της Τουρκίας, οι εκβιασμοί και οι απειλές για προέλαση του τουρκικού στρατού σε περιοχές όπως η Συρία και ο Λίβανος, αλλά και τα αιματηρά γεγονότα του 1958, στην Κύπρο.²⁵⁹ Η Τουρκία φαίνεται ότι μέσα στο ΝΑΤΟ δεν σταδιοδρομεί ως ειρηνόφιλο και νομοταγές κράτος, αλλά ως δικτατορικό καθεστώς με σημαία την αδιαλλαξία.²⁶⁰

Με τη φιλοπόλεμη τακτική της επιζητά τη διχοτόμηση της Κύπρου. Η αγγλική πολιτική στην Κύπρο είναι αυτή που τροφοδοτεί και διαιωνίζει την αναταραχή την οποία εκμεταλλεύεται η Τουρκία. Έτσι η διεκδίκηση αποστολής στρατευμάτων του ΟΗΕ στη Κύπρο *«δια να προστατεύσουν τον πληθυσμό από την αποικιοκρατία και τα αδίστακτα όργανά της, εν συνδυασμό με μίαν ευρύτεραν κινητοποίησην του ελεύθερου κόσμου προς ταχύτερον τερματισμόν του μαρτυρίου του κυπριακού λαού, συνιστούν πράγματι την απαρχήν μίας ορθής και ρεαλιστικής αντιμετώπισεως της καταστάσεως»*.²⁶¹

Σύντομα το όραμα του Μεντερές θα γίνει πραγματικότητα και αυτό θα επιτευχθεί, σύμφωνα με τον Ακρίτα, χρησιμοποιώντας τη θέση της Τουρκίας στο Σύμφωνο της Βαγδάτης και πετυχαίνοντας τη διάσπαση του αραβικού κόσμου. Ασκεί πιέσεις προς τη Συρία μέσω του Συμφώνου της Βαγδάτης, εμποδίζει την σύνδεση της Ελλάδας με τον αραβικό κόσμο και τον χώρο της Μέσης Ανατολής, αλλά κυρίως παρεμποδίζει τη δημιουργία μιας ελεύθερης Κύπρου, για αυτό επιδιώκει την άμεση διχοτόμηση του νησιού.²⁶²

Η Τουρκία και το Σχέδιο Μακμίλαν

Η συζήτηση στη Βουλή των Κοινοτήτων για το Κυπριακό, απέδειξε ότι η Συντηρητική κυβέρνηση με Πρωθυπουργό τον Μακμίλαν έθετε για την Κύπρο το εξής δίλημμα: ή τουρκική συγκυριαρχία και διάσπαση της γεωγραφικής ενότητας μέσα από τον συνταγματικό διχασμό του νησιού ή τον εδαφικό διαμελισμό με αγγλική και τουρκική στρατιωτική βάση.

²⁵⁹ Για τις επιθέσεις των Τούρκων της Κύπρου εναντίον μελών της Ελληνικής κοινότητας τον Ιούνιο του 1958 και τα γεγονότα έξω από το τουρκικό χωριό Κιόνελλι, όπου οι Τούρκοι караδοκούσαν και σκότωσαν με όπλα άοπλους Έλληνες. βλ. Ρ. Χόλλαντ, *Η Βρετανία και ο Κυπριακός αγώνας 1954-1959*, ό.π., σσ. 439, 444-445.

²⁶⁰ Λ. Ακρίτας, *«Αντιμέτωποι του σοβινισμού»*, εφ. *Ελευθερία*, 14-6-58, σ. 5.

²⁶¹ Στο ίδιο.

²⁶² Λ. Ακρίτας, *«Το Τουρκικόν βέτο επί του Κυπριακού»*, ό.π., σσ. 1-5.

Μετά την πρώτη απόρριψη του σχεδίου Μακμίλαν, η Άγκυρα εξήγγειλε την απόφασή της να συνεργαστεί στην εφαρμογή του σχεδίου διχοτόμησης της Κύπρου, με τη δικαιολογία ότι αυτό βρίσκεται σε αρμονία με την αξίωσή της περί εδαφικού διαμελισμού του νησιού, μέσω της οποίας θεμελιώνεται το προπαρασκευαστικό στάδιο της πολιτικής και διοικητικής διχοτόμησης. Η Τουρκία αποδέχθηκε την αποστολή στο νησί Τούρκου αντιπροσώπου, στο πρόσωπο του οποίου επισημοποιούνταν και νομιμοποιούνταν το τουρκικό ενδιαφέρον για το νησί. Στην ουσία όμως, κατά τον Ακρίτα, αυτό συμπληρώνει την αγγλοτουρκική συμπαιγνία εναντίον του κυπριακού λαού: «η συγκατάκτησις της Κύπρου υπό των Τούρκων, τον δρόμον εισβολής των οποίων οι Άγγλοι δυνάσται στρώνουν πλέον με δάφνας».²⁶³ Η εκχώρηση του δικαιώματος της συγκυριαρχίας αποτελεί το τίμημα που εισπράττει η υποτιθέμενη στρατιωτική ισχύς της Άγκυρας, η οποία ενισχύθηκε από τον ελεύθερο κόσμο.

Η Ελλάδα οφείλει να αντιμετωπίσει τον τουρκικό επεκτατισμό εντοπίζοντας τα σημεία που είναι ανίσχυρος και προκλητικός και να τον αντιμετωπίσει στο διεθνές προσκήνιο πέρα από τις συμμαχικές υποχρεώσεις, δεσμεύσεις και υποχωρήσεις, στον χώρο όπου οι διεθνείς ταραξίες απομονώνονται και τιμωρούνται.²⁶⁴

ΗΠΑ

Οι ΗΠΑ από το 1947 παραχωρούν οικονομική ενίσχυση στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα η τελευταία ως μια εξαρτημένη χώρα από τις ΗΠΑ να μην μπορεί να αντιδράσει και να παρακολουθεί τις προσπάθειες τους να προωθήσουν την Τουρκία ως μια μεγάλη δύναμη στην περιοχή. Οι Αμερικανοί και οι Βρετανοί «υψώνουν την Άγκυρα ως αφέντην και δεσπότην εις την περιοχήν μας»²⁶⁵, βοηθούν την Άγκυρα να αποκτήσει τριπλάσιο στόλο από την Ελλάδα, με αποτέλεσμα την ανατροπή του ισοζυγίου ανάμεσα στην Ελλάδα και Τουρκία, κάτι που έχει αντίκτυπο και στο Κυπριακό. Ο Ακρίτας τονίζει ότι «ο σημερινός φιλοτουρκισμός τους αποτελεί δείγμα φόβου προς τον πολεμικόν κομμουνισμόν και εν πάση περιπτώσει επικίνδυνον εκτροπήν από την παραδεδεγμένην δημοκρατικήν τροχιάν των».²⁶⁶

²⁶³ Λ. Ακρίτας, «Αντιμέτωποι με το έγκλημα», ό.π., σ. 1.

²⁶⁴ Λ. Ακρίτας, «Αντιμέτωποι του σοβινισμού», ό.π., σ. 5.

²⁶⁵ Λ. Ακρίτας, «Ο φιλοτουρκισμός του Πενταγώνου», εφ. *Ελευθερία*, 8-3-58, σ. 1.

²⁶⁶ Στο ίδιο.

Η άφιξη, όμως, στην Αθήνα νέου Αμερικανού πρεσβευτή, του Τζέιμς Ρίντλντεμπεργκ, τον Δεκέμβριο του 1957, φέρνει αισιοδοξία στον ελληνικό λαό. Σύμφωνα με τον Ακρίτα, σε άρθρο του λίγες βδομάδες αργότερα, υποστήριζε ότι η διαφανόμενη αλλαγή της αμερικανικής πολιτικής οφειλόταν στο ότι οι Αμερικανοί αντελήφθησαν τη σημασία της Ελλάδας στην περιοχή. Μάλιστα θεωρεί ότι αυτό θα σήμαινε και αλλαγή στην πολιτική τους στο Κυπριακό.

Υποστηρίζει επίσης, ότι αμερικανικοί κύκλοι στο παρελθόν «αναθέρμαναν με πολλούς τρόπους την αξίωσιν των Κυπρίων και προ πάντος με την κατηγορηματική υπόσχεσίν των, ότι εις πάσαν περίπτωσιν προμαχούν της αυτοδιαθέσεως των λαών»²⁶⁷ και πράγματι τήρησαν ουδετερότητα. Όταν η Μ. Βρετανία όρθωνε το ανάστημά της στη Μέση Ανατολή φαίνεται ότι αρχικά «ήταν η φιλοκυπριακή στάση των Ην. Πολιτειών μια αντιβρετανική αιχμή»²⁶⁸ που συγκρατήθηκε, καθώς οι ΗΠΑ τηρούσαν ουδετερότητα στην Ανατολική πλευρά της Μεσογείου.

Με το ενδιαφέρον τους όμως, και την είσοδό τους στα θέματα και τα προβλήματά της Μέσης Ανατολής άλλαξαν τη στάση τους και έπαθαν «παραμόρφωσιν της δημοκρατικής των φυσιογνωμίας»²⁶⁹, με αποτέλεσμα να συμμετέχουν πλέον αδιάκριτα στην κυπριακή σκευωρία υποστηρίζοντας ένα ιμπεριαλιστικό και αποικιοκρατικό καθεστώς. Παρουσιάζει, ως τομή για την αλλαγή της στάσης των ΗΠΑ, την εκδίωξη της Μ. Βρετανίας από τη διώρυγα του Σουέζ. Το Πεντάγωνο άρχισε να αντιμετωπίζει το Κυπριακό ως ένα από τα πολλά ουδέτερα προβλήματα που σύμφωνα με αυτούς «είτε ισοπεδώνονται, είτε εξαφανίζονται με μια απλήν ημερήσιαν διαταγή».²⁷⁰ Η νέα «έμμονος προσήλωσις του Πενταγώνου εις την αναγκαιότητα του στρατηγικού χώρου της Τουρκίας»²⁷¹, το οδηγεί να αντικρίξει με εχθρότητα τον αραβικό εθνικισμό. Ο Ακρίτας θεωρεί ότι τα υπολείμματα του ιμπεριαλισμού στην Ανατολική Μεσόγειο, εμποδίζουν την αμερικανική πολιτική να επιλύσει το Κυπριακό σε σωστές βάσεις. Αν όμως απομακρυνθεί από τον στενό κλοιό που έχει δημιουργήσει και προχωρήσει σε μια ορθολογική και τολμηρή πολιτική στην περιοχή, η οποία να στηρίζεται στην ειρήνη

²⁶⁷ Λ. Ακρίτας, «Ο φιλοτουρκισμός του Πενταγώνου», ό.π., σ. 1.

²⁶⁸ Στο ίδιο.

²⁶⁹ Στο ίδιο.

²⁷⁰ Στο ίδιο.

²⁷¹ Λ. Ακρίτας, «Η εθνική προσφορά των Φιλελευθέρων», ό.π., σ.5.

και τη δημοκρατία θα μπορέσει να αποδώσει και την ελευθερία στον αγωνιζόμενο λαό της Κύπρου.²⁷²

Η Ελλάδα δεν ανακινούσε το Κυπριακό, καθώς υπήρχαν αμερικανικοί κύκλοι που την αποθάρρυναν. Ο Ακρίτας καταγράφει την προσωπική του μαρτυρία από το 1951, όταν ο Αμερικανός πρεσβευτής στην Αθήνα Πιουριφόνι του ζήτησε να μην ανακινήσει το Κυπριακό στον ΟΗΕ, αλλά να το αφήσει στο «ψυγείο».²⁷³ Μετά την πρώτη συζήτηση του Κυπριακού, το 1951 οι ΗΠΑ προσέφυγαν στην πολιτική της ουδετερότητας απέναντι στο Κυπριακό, όμως το Στাইτ Ντηπάρτμεντ ακολουθούσε κατά καιρούς διαφορετικές γραμμές καθώς «εις το Λονδίνο εξεδηλούτο κατανόησις της αποικιοκρατίας»²⁷⁴ ενώ «εις τας Αθήνας διετυπούτο αισθηματική αποτίμησις του προβλήματος ώστε και μέχρι του πρωθυπουργού να θεμελιωθή η αισιοδοξία ως προς την ευημερίαν της αμερικανικής επιδράσεως».²⁷⁵ Από την άλλη, «εις την Άγκυραν διεκηρύσσεται η ευθυγράμμισις προς τας επεκτατικάς της αξιώσεις»²⁷⁶ στην οποία ο Αμερικανός πρεσβευτής δήλωνε ξεκάθαρα ότι δεν τηρούν ουδετερότητα αλλά είναι υπέρ των Τούρκων.

Κάποιες φορές διατύπωναν και απόψεις ότι θα συνδράμουν ή θα βοηθήσουν στον αγώνα των Κυπρίων την κατάλληλη ώρα, έτσι η Ελλάδα υπολόγιζε τις συστάσεις αλλά και τις αντιδράσεις των ΗΠΑ. Επιπλέον, η Ελλάδα έδειχνε υποταγή στις εντολές της χωρίς να κρίνει και να αντισταθμίσει τα γεγονότα και τις πράξεις της. Το αποτέλεσμα ήταν η δουλικότητα της ελληνικής πολιτικής προς την αμερικανική πολιτική φτάνοντας, το 1958, στα πρόθυρα της συνθηκολόγησης.

Οι ΗΠΑ υποχρεώθηκαν να προσαρμοστούν στις ανάγκες της αγγλικής αποικιοκρατίας και του τουρκικού επεκτατισμού. Έτσι βρέθηκαν αντιμέτωπες με «το πλέον θαυμαστόν απελευθερωτικόν κίνημα των ημερών μας»²⁷⁷, που «αποτελεί μέγιστον όπλον εις βάρος της»²⁷⁸ αν φυσικά η κυβέρνηση των Αθηνών μπορούσε να το αξιοποιήσει στη διεθνή σκηνή, ώστε να απόβαινε προς όφελος της κυπριακής ελευθερίας.

²⁷² Βλ. Λ. Ακρίτας, «Η εθνική προσφορά των Φιλελευθέρων», ό.π., σ. 5.

²⁷³ Λ. Ακρίτας, «Η συγκάλυψις των συνενόχων», ό.π., σ. 1.

²⁷⁴ Στο ίδιο, σ. 5.

²⁷⁵ Στο ίδιο.

²⁷⁶ Στο ίδιο.

²⁷⁷ Στο ίδιο.

²⁷⁸ Στο ίδιο.

Από την άλλη, η Ελλάδα έχει καθήκον να εργαστεί με τόλμη ώστε να επηρεάσει την αμερικανική πολιτική και να προσπαθήσει να αποδεσμευτεί από «τας πολλαπλές διεισδύσεις και επιδράσεις, που της παραλύουν κάθε αυτόβουλον ενέργειαν και κάθε ορθήν πρωτοβουλίαν».²⁷⁹ Χρειαζόταν αυτή η αποδέσμευση ώστε να αναλάβει πρωτοβουλίες στην περιοχή και να προωθήσει το Κυπριακό, αλλιώς θα πάθαινε ασφυξία. Η Ελλάδα πρέπει να κρατηθεί κυρίαρχος στην περιοχή που ιστορικά της ανήκει, ανεξάρτητα από τις πιέσεις και «σήμερον προέχει να παρεμποδισθή η τουρκική επικυριαρχία εις την περιοχὴν μας».²⁸⁰

ΗΠΑ και η στάση τους στον ΟΗΕ

Στο άρθρο *Οι δύο μεγάλοι και η Κύπρος*, ο Ακρίτας παρουσιάζει τις υποθέσεις του γύρω από το Κυπριακό που ετοιμαζόταν να συζητηθεί στις 17 Νοεμβρίου 1958 στον ΟΗΕ. Θεωρεί ότι οι ΗΠΑ θα αντιταχθούν στην πρόταση για ανεξαρτησία της Κύπρου, ενώ η Σοβιετική Ένωση θα την υιοθετήσει και θα βοηθήσει την επίσημη ελληνική θέση. Η ΕΣΣΔ φαίνεται αποφασισμένη να επαναφέρει στον ΟΗΕ το αίτημα της πλήρους και αδέσμευτης εφαρμογής της αυτοδιάθεσης. Η «εχθρικήτητα της Αμερικής»²⁸¹ αποκαλύπτεται μετά από διαβουλεύσεις της διπλωματίας της με τους αγγλικούς κύκλους, καθώς υπήρξε συνάντηση στο Λονδίνο με συντηρητικούς βουλευτές, τον Λόρδο Λάμπτον και με τον Έλληνα πρέσβη²⁸². Όπως γράφει ο Ακρίτας, οι ΗΠΑ αρνούνται ακόμη και την εγγυημένη ανεξαρτησία. Έτσι, ο μεγάλος σύμμαχος και η χώρα – ηγέτης των Δυτικών αποδέχεται τη διαιώνιση ενός παλαιού καθεστώτος που εμπεριέχει την απειλή της διχοτόμησης, ενώ ο μεγαλύτερος αντίπαλός του εμφανίζεται με αγωνιστικότητα να παλεύει για την ένωση της Κύπρου με τον «αναιμικόν κορμόν της Ελλάδος».²⁸³ Η αρνητική στάση των ΗΠΑ σε ότι αφορά την γενική θέση της Ελλάδας στον δυτικό κόσμο συνυπάρχει με την εχθρική αντιμετώπιση του απελευθερωτικού κινήματος ενός ευρωπαϊκού λαού, καταδικασμένου στη γενοκτονία από ένα κτηνώδες αποικιακό καθεστώς.²⁸⁴ Το γεγονός ότι οι ΗΠΑ αποφεύγουν να παρέμβουν υπέρ της Κύπρου, ενώ αντιθέτως ενθαρρύνουν την αγγλοτουρκική

²⁷⁹ Λ. Ακρίτας, *«Ο φιλοτουρκισμός του Πενταγώνου»*, ό.π., σ. 1.

²⁸⁰ Στο ίδιο.

²⁸¹ Λ. Ακρίτας, *«Οι δύο μεγάλοι και η Κύπρος»*, ό.π., σ.1.

²⁸² Στο ίδιο.

²⁸³ Στο ίδιο.

²⁸⁴ Λ. Ακρίτας, *«Οι δύο μεγάλοι και η Κύπρος»*, ό.π., σ.1.

σύμπραξη, η οποία έριξε την Κύπρο σε «φρικιαστικήν κόλασιν»²⁸⁵, χαρακτηρίζει τον βαθμό της ενοχής της ανώτατης πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας του Δυτικού κόσμου, όπου η Ελλάδα υποτίθεται ότι είναι ενταγμένη.

Στην αμερικανική ενίσχυση οφείλεται η αποθράσυνση της αγγλικής αποικιοκρατίας, όπως διαπιστώθηκε από το σχέδιο αποφάσεων το οποίο κατατέθηκε από την αγγλική αντιπροσωπεία προς έγκριση στην Α΄ Πολιτική Επιτροπή της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Οι ΗΠΑ «την κρίσιμον ώραν έρριψαν εξ ολοκλήρου το βάρος των εναντίον της Κυπριακής ελευθερίας».²⁸⁶ Η στάση τους πλέον αποκαλύπτει ότι έχουν ευθυγραμμιστεί με την αποικιοκρατία και το αγγλικό σχέδιο λύσης του Κυπριακού.

Συμπεράσματα

Άξονες στους οποίους κινούνται τα άρθρα του Λουκή Ακρίτα, αποτέλεσαν κυρίως το Κυπριακό, η Ελληνική εξωτερική πολιτική και η σχέση της με τις εξελίξεις στο κυπριακό ζήτημα, καθώς και η πολιτική των άμεσα ενδιαφερόμενων χωρών, της Μ. Βρετανίας, της Τουρκίας και των ΗΠΑ. Οι ανησυχίες και αναζητήσεις του παρουσιάζονται έντονα στα άρθρα του αφού τα πολιτικά μηνύματα των άρθρων του είναι τόσο βαθιά και αποτελούν απόρροια μιας σκέψης γεμάτης προβληματισμούς για το μέλλον τόσο της ιδιαίτερής του πατρίδας, όσο και του ευρύτερου Ελληνισμού.

Η αρθρογραφία του Λουκή Ακρίτα συμπίπτει με την επιστροφή του Σερ Χιου Φουτ στην Κύπρο από το Λονδίνο. Η επιστροφή του προκάλεσε αντιδράσεις στο νησί, καθώς ο ίδιος είχε φροντίσει πριν μεταβεί στο Λονδίνο, για να λάβει μέρος στη συνεδρία του Υπουργικού Συμβουλίου, με εξαγγελίες του παρουσίαζε την Κύπρο ως τη γη της Επαγγελίας. Υποσχέθηκε, επίσης, ότι με την επιστροφή του θα μπορούσε να παρουσιάσει το πλαίσιο λύσης του Κυπριακού²⁸⁷, αλλά φαίνεται ότι απογοήτευσε τους Κύπριους για αυτό ξέσπασαν ταραχές και εκδηλώσεις όχι μόνο από Ελληνικής πλευράς, αλλά και από Τουρκικής, μετά την αποτυχία να εξασφαλίσει έγκριση από τη Μ. Βρετανία για πλαίσιο λύσης.

Η αποτυχία του Σερ Χιου Φουτ θα οδηγήσει τις συζητήσεις για την επίλυση του Κυπριακού στην Άγκυρα. Ο ίδιος μαζί με τον Υπουργό Εξωτερικών Σέλγουιν Λόντ

²⁸⁵ Λ. Ακρίτας, «Οι δύο μεγάλοι και η Κύπρος», ό.π., σ.1.

²⁸⁶ Λ. Ακρίτας, «Η συγκάλυψις των συνενόχων», ό.π., σ.1.

²⁸⁷ Βλ. Ρ. Χόλλαντ, *Η Βρετανία και ο Κυπριακός αγώνας 1954-1959*, ό.π., σ. 398.

μέσα στο πλαίσιο του συνεδρίου για το Σύμφωνο της Βαγδάτης θα παρουσιάσουν για πρώτη φορά στο πλαίσιο συζήτησης την παραχώρηση έκτασης γης στην Τουρκία με τη μορφή στρατιωτικής βάσης.²⁸⁸ Τη θέση αυτή φαίνεται να μην εγκατέλειψε ποτέ η Άγκυρα και την εισήγαγε στα μελλοντικά της σχέδια, πράγμα που θα πετύχει να εξασφαλίσει μόνη της, το 1974 με την εισβολή στο νησί και την κατοχή του τριάντα έξι τοις εκατό των εδαφών της Κυπριακής Δημοκρατίας, μέχρι σήμερα.

Η βασική θέση του Ακρίτα για το Κυπριακό, την οποία διατυπώνει από τα πρώτα άρθρα του, ήταν η εξ αρχής ανακίνηση του Κυπριακού προβλήματος, μέσα στα πλαίσια των άλλων απελευθερωτικών κινημάτων της Μέσης Ανατολής, προβάλλοντας ως κύριο επιχείρημα ότι η ανακίνηση του μέσα στο πλαίσιο της Δυτικής Συμμαχίας, θα οδηγούσε την Τουρκία στην ανάμειξή της στον απελευθερωτικό αγώνα των Κυπρίων και το νησί θα έμπαινε σε περιπέτειες. Στο άρθρο *Η μαχόμενη Κύπρος έναντι των Αράβων*, θεωρεί ότι η λανθασμένη και αντιφατική ελληνική πολιτική που οδήγησε το Κυπριακό στην Τριμερή διάσκεψη του Λονδίνου, δεν εκμεταλλεύτηκε το κείμενο της πρόσκλησης που συνέδεε τη λύση του Κυπριακού με τα γεγονότα της Μέσης Ανατολής. Η Ελλάδα έπρεπε να ζητήσει να παρευρεθούν και τα γειτονικά για την Κύπρο αραβικά κράτη, η Συρία, ο Λίβανος και η Αίγυπτος. Με την παρουσία της στην Τριμερή διάσκεψη, η Ελλάδα αποδέχτηκε τον γεωγραφικό και πολιτικό αποκλεισμό της Κύπρου από τη Μέση Ανατολή.²⁸⁹ Ο Ακρίτας συνέδεσε εξ αρχής και υποστήριξε ότι ο αγώνας της Κύπρου «*θ' αναζητηθή μόνον εις την ορμητικήν φοράν της ιστορικής εξελίξεως που σχηματίζει εις σύγχρονον εθνικήν και πολιτικήν μορφήν τον βασανισμένον κόσμον της Μέσης Ανατολής, της οποίας η Κύπρος αποτελεί οργανικόν και αναπόσπαστον τμήμα*».²⁹⁰

Εισηγείται επίσης, την ενδυνάμωση της Ελλάδας, ως παράγοντα ελευθερίας, ειρήνης και ασφάλειας στο πεδίο των διεθνών σχέσεων. Θεωρεί ότι αυτό ισοδυναμεί με την αποδέσμευση της εξωτερικής πολιτικής που ακολουθεί η Ελλάδα και με αυτήν που ακολουθεί προς τη Δύση. Η Ελλάδα οφείλει να αποκτήσει καλές σχέσεις με τους γείτονές της. Αν και θεωρεί ότι υπάρχουν σοβαροί λόγοι που απομάκρυναν την Ελλάδα από την Αλβανία και τη Βουλγαρία μπροστά στον τουρκικό επεκτατισμό και τη συμπεριφορά της Τουρκίας, οφείλει να βρει τρόπο να επιλύσει τα διμερή ζητήματα και

²⁸⁸ Λ. Ακρίτας, «*Εσήμανεν και πάλιν η ώρα του Εθνάρχου*», *ό.π.*, σ. 1.

²⁸⁹ Βλ. Λ. Ακρίτας, «*Η μαχόμενη Κύπρος έναντι των Αράβων*», *ό.π.*, σ. 1.

²⁹⁰ Λ. Ακρίτας, «*Εις το κέντρον νέας δοκιμασίας*», *ό.π.*, σ. 5.

να ομαλοποιήσει τις σχέσεις της. Οφείλει επίσης, να επιδιώξει καθεστώς ειρηνικής συνύπαρξης και όχι έντασης, όπως θα επιθυμούσε η Ουάσιγκτον. Με την αποκατάσταση των σχέσεων στα Βαλκάνια, μπορεί να αποκαταστήσει τη δημοκρατική φυσιογνωμία του Ελληνισμού στο χώρο της Μέσης Ανατολής, όπου σε στενή συνεργασία με τον αραβικό εθνικισμό και με την ΕΟΚΑ θα εξευτελίσουν την αγγλική αυτοκρατορία.

Πίστευε ακράδαντα ότι η Ελλάδα θα μπορούσε να εκμεταλλευτεί την πολύτιμη γεωγραφική της θέση, την αυθεντικότητα των ιδεολογικών προσανατολισμών της που έχουν πανάρχαιες ρίζες μέσα στον δυτικό κόσμο του 1958 και να πρωτοστατήσει στηρίζοντας τα αντιαποικιακά κινήματα του αραβικού κόσμου. Η Ελλάδα θα μπορούσε να αντιταχθεί και να πρωτοστατήσει στον αγώνα εναντίον της επανεμφάνισης της αποικιοκρατίας και του ιμπεριαλισμού στην ευρύτερη περιοχή. Η ελληνική κυβέρνηση όφειλε να αναγνωρίσει την οργανική σύνδεση του ελληνικού χώρου, που μέσω της Κύπρου έφτανε στον αραβικό κόσμο και με ανάληψη μιας πρωτοβουλίας. Έτσι θα μπορούσε να εξασφαλίσει καθοριστική και ρυθμιστική θέση στην περιοχή. Η Ελλάδα θα μπορούσε να ηγηθεί μιας εκστρατείας σε συνεργασία με την Ευρώπη, την Αμερική ή και τον ΟΗΕ για να αποκατασταθεί η ελευθερία και η ειρήνη στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής καταδικάζοντας και σταματώντας την αγγλική αποικιοκρατία και τον τουρκικό επεκτατισμό. Η επίσκεψη του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου στο Κάιρο και η θαρραλέα αποκήρυξη του Συμφώνου της Βαγδάτης, προσέφερε στην Ελλάδα μια μοναδική ευκαιρία να ακολουθήσει μια νέα συνετή και γενναία πολιτική προς τον αραβικό κόσμο. Οι ενέργειες της Ελλάδας, όμως ήταν περιορισμένες λόγω των υποχρεώσεων της στο ΝΑΤΟ και αποτυχημένες, όπως η ένταξή της στο δόγμα Αϊζενχάουερ για να βοηθήσει τους Αγγλοαμερικανούς στην επέμβασή τους στο Λίβανο και την Ιορδανία. Η αναποφασιστικότητα, η ανικανότητα και η χρεωκοπημένη πολιτική της, την άφησαν έρμαιο να παραδοθεί στη διάθεση των αντιπάλων της και πλήρως αφοπλισμένη.²⁹¹ Οι θέσεις αυτές παρουσιάστηκαν τις επόμενες δεκαετίες ως βασικοί πυλώνες της εθνικής εξωτερικής πολιτικής, τόσο της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής όσο και της κυπριακής.

Η Τουρκία από την άλλη, πέτυχε παρά τα εσωτερικά της προβλήματα να εκμεταλλευθεί «την δήθεν αναντικατάστατον στρατηγικήν αξίαν του γεωγραφικού χώρου της»²⁹² και

²⁹¹ Λ. Ακρίτας, *«Έκαστος ενόπιον των ευθυνών του»*, ό.π., σ. 1.

²⁹² Λ. Ακρίτας, *«Η θετική συμβολή προς την Κύπρον»*, ό.π., σ. 1.

να «τοποθετηθή εις την συνείδησιν της ηγεσίας των συμμάχων»²⁹³ λόγω της ανικανότητας της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής να προβάλει την Ελλάδα, η οποία θυσιάστηκε μπροστά στον τουρκικό επεκτατισμό. Οι ΗΠΑ, από την άλλη, ενίσχυναν και προωθούσαν την Τουρκία να γίνει μια μεγάλη δύναμη στην περιοχή ενισχύοντας την, οικονομικά και στρατιωτικά. Τα αποτελέσματα αυτής της πολιτικής είναι εμφανή ακόμη και σήμερα. Το ισοζύγιο ισχύος είχε ανατραπεί εις βάρος της Ελλάδας ώστε «το Αιγαίον να κινδυνεύη να μεταβληθή σε τουρκικήν λίμνην».²⁹⁴ Όλα αυτά ξεκινούν, σύμφωνα με τον Ακρίτα, από τη στιγμή που ξέσπασαν τα γεγονότα στην Κωνσταντινούπολη εναντίον των Ελλήνων. Γίνονταν καθημερινά προκλήσεις, ξεσπάσματα «βίας προς εφαρμογήν της διχοτομήσεως της Κύπρου, υπάρχει μια σειρά γεγονότων και εκδηλώσεων που υπογραμμίζουν την σωβινιστικήν υστερίαν και την δυναμικήν ασυδοσίαν της Τουρκίας εις την όλην συμπεριφοράν και στάσιν της έναντι της Ελλάδος, υπό την ανοχήν και συχνά την κάλυψιν των Συμμάχων».²⁹⁵

Ο πρωθυπουργός της Τουρκίας, Αλί Αντνάν Ερτεκί Μεντερές, επεδίωκε ένα αυτοκρατορικό όνειρο και την ανασύσταση μιας ισχυρής Τουρκίας που θα κυριαρχούσε στις εξελίξεις στην ευρύτερη περιοχή του Αιγαίου αλλά και της Μέσης Ανατολής. Για την πραγματοποίηση του στόχου της, η Τουρκία είχε ως ισχυρό σύμμαχό της τον αραβικό κόσμο καθώς, ως κυρίαρχο κράτος του Συμφώνου της Βαγδάτης, μπόρεσε να εξαπλωθεί από τα βόρεια της Ασίας μέχρι την Αφρική. Ο λόγος του Ακρίτα παραμένει διαχρονικός και σύγχρονος, εφόσον η Τουρκία σήμερα εμφανίζει για άλλη μια φορά νεοϊμπεριαλιστικές πολιτικές, αποδεικνύεται απειλητική προς τους γείτονες της, προσπαθεί να διεισδύσει σε βάθος στο Αιγαίο και από την άλλη καταβάλλει προσπάθειες προσέγγισης ηγεμονίας μέσω συμμαχιών στον αραβικό κόσμο. Ο τουρκικός επεκτατισμός και οι φιλοδοξίες που ανέπτυξαν οι τουρκικές κυβερνήσεις τις οδήγησαν να διεκδικούν διεύρυνση των χερσαίων και υδάτινων συνόρων καθώς οι σύμμαχοί της ακόμη και σήμερα «υψώνουν την Άγκυρα ως αφέντην και δεσπότην»²⁹⁶ στην ευρύτερη περιοχή. Στο άρθρο *Αι Προϋποθέσεις μιας συνεννόσεως*, τονίζει ότι την Τουρκία «την σώζει μόνον η φιλία των γειτόνων της, απέναντι των οποίων πρέπει να επιδείξη πνεύμα ειλικρινούς και εντίμου συνεργασίας, παραιτουμένη οριστικώς του επεκτατικού τυχодиωκτισμού της. Πρώτη, σοβαρά απόδειξις

²⁹³ Λ. Ακρίτας, «Η θετική συμβολή προς την Κύπρον», ό.π., σ. 1.

²⁹⁴ Στο ίδιο.

²⁹⁵ Στο ίδιο.

²⁹⁶ Λ. Ακρίτας, «Ο φιλοτουρκισμός του Πενταγώνου», ό.π., σ. 1.

αναλόγου στροφής της τουρκικής πολιτικής είναι η επίλυση του Κυπριακού επί τη βάση της αρχής της πραγματικής και αδεσμεύτου ανεξαρτησίας που ορθώνει εις την όλην περιοχὴν την νέαν Ιστορικήν πραγματικότητα».²⁹⁷ Μια δήλωση διαχρονική που φαίνεται να ισχύει μέχρι σήμερα.

Θεωρεί ότι υπάρχει μια εσφαλμένη αντίληψη ανάμεσα στην ελληνική ηγεσία που χειρίζεται το Κυπριακό καθώς θεωρεί ότι αποτελεί μια ενδοσυμμαχική διαφορά των τριών χωρών, Ελλάδα, Μ. Βρετανίας και Τουρκίας, και πρέπει να αντιμετωπιστεί μέσα από τη μυστική διπλωματία. Ο μακρὺς και επίμονος μυστικός διάλογος μεταξύ Λονδίνου – Αθηνών και Λονδίνου – Άγκυρας έφερε τη δραματική εμπλοκή του Κυπριακού και αποτέλεσε την μοιραία κατάληξη σε ένα διχοτομικό σχέδιο. Ο Ακρίτας υπογραμμίζει την αδυναμία του ελληνικού παράγοντα καθώς η ελληνική κυβέρνηση παραμένει προσκολλημένη στο πλαίσιο των συμμαχιών της βορειοατλαντικής συμμαχίας και στο μέγεθος μιας χρεωκοπημένης, όπως την αποκαλεί, εξωτερικής πολιτικής. Η Ελλάδα υποκύπτει πάντα σε παραπλανήσεις των Συμμάχων της και σε εκβιασμούς τους για να απομακρύνει το Κυπριακό από το διεθνές προσκήνιο, όπου είναι ακαταμάχητο και να περιορίσει τις επιπτώσεις του εις βάρος του λεγόμενου ελεύθερου κόσμου.²⁹⁸ Η Μ. Βρετανία εκμεταλλευόμενη την αδυναμία της Ελληνικής κυβέρνησης και εξωτερικής πολιτικής επικαλείται την ανοχή των Ελλήνων συνομιλητών για να προχωρήσει στην εφαρμογή του σχεδίου της διχοτόμησης στο νησί.

Η προσπάθεια της μονομερούς επιβολής του σχεδίου Μακμίλαν θα εγκαθιστούσε στο νησί μια εστία μόνιμης αναταραχής, η οποία θα είχε γενικότερο αντίκτυπο σε όλους τους κατοίκους του νησιού και όπως δήλωσε και ο Διγενής «θα αναγκασθῆ να ριφθῆ εις την ολοκληρωτικήν πάλην, εις περίπτωσιν ουσιαστικής και νομικής επιβεβαιώσεως της παρουσίας της Τουρκίας επί της Κύπρου. Διότι, αυτό είναι το χείριστον».²⁹⁹ Το σχέδιο μπορεί να μην κατάφεραν να το επιβάλουν στο νησί οι Βρετανοί και οι Τούρκοι αφού διάφορες περιφερειακές εξελίξεις οδήγησαν την Τουρκία να ομαλοποιήσει τις σχέσεις της με την Ελλάδα. Η τριπλή συγκυριαρχία που πρότεινε το σχέδιο Μακμίλαν μετά την προσέγγιση των δύο χωρών, που οδήγησε στις Συμφωνίες Ζυρίχης – Λονδίνου, περικλείεται υπό τον μανδύα της συμμετοχής των χωρών αυτών ως εγγυήτριες του

²⁹⁷ Λ. Ακρίτας, «Αι προϋποθέσεις μιας Συνεννοήσεως», ό.π., σ. 4.

²⁹⁸ Βλ. Λ. Ακρίτας, «Εις το κέντρον νέας δοκιμασίας», ό.π, σσ.1-5.

²⁹⁹ Λ. Ακρίτας, «Έκαστος ενώπιον των ευθυνών του», ό.π., σ. 5.

νεοσύστατου κράτους. Επίσης, στη δημιουργία της ανεξάρτητης Κυπριακής Δημοκρατίας υπήρχαν διαχωριστικά στοιχεία, τα οποία εντάχθηκαν στο πλαίσιο λύσης και οδήγησαν αργότερα σε ταραχές. Παρά τις αρχικές ελπίδες ότι μεταξύ «των δύο συνοίκων στοιχείων όπως αποκαταστήσουν συνθήκας ειρηνικής διαβίωσης και αποδοτικής συνεργασίας εις την διακυβέρνησιν της Κύπρου»³⁰⁰, τα γεγονότα οδηγήθηκαν στον οριστικό διαχωρισμό των δύο κοινοτήτων.

Η Ελλάδα για να πετύχει τη ματαίωση της εφαρμογής του σχεδίου Μακμίλαν ζήτησε από τον Σπάακ την ανάπτυξη πρωτοβουλίας εκ μέρους του και τη συζήτηση του Κυπριακού στο Μόνιμο Συμβούλιο του ΝΑΤΟ. Ο Ακρίτας αναφέρει ότι ο Μακάριος έθεσε θέμα συμμετοχής του σε «οποιαδήποτε διάσκεψιν, συγκαλουμένην υπό την προεδρίαν του Γεν. Γραμματέως του ΝΑΤΟ»³⁰¹, αλλά φαίνεται ότι τα πράγματα οδηγήθηκαν σε αδιέξοδο όταν ο Μακάριος επέβαλε την αρχή *«καθ'ην οιαδήποτε συζητήσεις επί των διατάξεων μεταβατικού καθεστώτος είναι δυνατή μόνον εφ' όσον υπάρξη συμφωνία ως προς το μόνιμον καθεστώς υπό το οποίον θα κυβερνηθή μετά επταετίαν η Κύπρος»*.³⁰² Η Μ. Βρετανία απέρριψε τις οποιεσδήποτε συμβιβαστικές προτάσεις καθώς δεν ήθελε να κάνει τροπολογίες στο σχέδιό της, αφού δεν ήθελε να χαλάσει τη συμφωνία με τους Τούρκους για διαμελισμό του νησιού. Από την άλλη υποστηρίζει ότι η εμπλοκή του Κυπριακού στο ΝΑΤΟ θα προκαλέσει προβλήματα εφόσον δύο χώρες του ΝΑΤΟ, η Μ. Βρετανία και η Τουρκία αποδεικνύονται εχθρικές και με κοινό μέτωπο πλήττουν την Ελλάδα. Άρα, το ΝΑΤΟ εξ αρχής δεν μπορούσε να παρέχει βοήθεια στην περίπτωση της Κύπρου, αφού ο αγώνας στρέφεται εναντίον της Μ. Βρετανίας και της Τουρκίας που θεωρούνταν χώρες με μεγάλο έρεισμα για τη λειτουργία της Ατλαντικής συμμαχίας. Θεωρεί ότι οι συζητήσεις στο Μόνιμο Συμβούλιο του ΝΑΤΟ πλήττουν το αίτημα της Κύπρου και σύμφωνα με τον Ακρίτα το Κυπριακό όφειλε να απομακρυνθεί από το ΝΑΤΟ και να προβληθεί στον ΟΗΕ «ως ένα αίτημα πραγματικής και αδεσμεύτου ανεξαρτησίας, χωρίς ταλαντεύσεις, υποχωρήσεις και παραμορφώσεις».³⁰³

Από την άλλη, η ηγεσία των Κυπρίων λόγω εθνικής ευαισθησίας δεν αντιλήφθηκε αμέσως την αδυναμία του ελληνικού παράγοντα να ανταποκριθεί στον εθνικό του ρόλο ως εντολοδόχου της κυπριακής ελευθερίας. Και έτσι δεν αναζήτησε άλλα ερείσματα

³⁰⁰ Λ. Ακρίτας, *«Ε.Ο.Κ.Α. ο βασικός στόχος του ΝΑΤΟ»*, ό.π., σ. 1.

³⁰¹ Λ. Ακρίτας, *«Υπάρχει ή όχι εθνική κρίσις;»*, ό.π., σ. 1.

³⁰² Στο ίδιο.

³⁰³ Λ. Ακρίτας, *«Χωρίς παραμόρφωσιν της ανεξαρτησίας»*, ό.π., σ. 1.

και συμμάχους για τον κυπριακό αγώνα που δινόταν στον ΟΗΕ. Η ανίσχυρη κυβέρνηση των Αθηνών είχε τον μονοπωλιακό χειρισμό του Κυπριακού έτσι το αίτημα της αυτοδιάθεσης απομακρύνθηκε από τους «φυσικούς του συμπαραστάτας, από τον χώρο της Μέσης Ανατολής και τον κόσμο της Ασίας και της Αμερικής, όπου κυρίως δίνεται η μάχη κατά της αποικιοκρατίας».³⁰⁴

Ο Ακρίτας μέσα από τα άρθρα του υπογράμμιζε τον κίνδυνο ότι η εμπλοκή του Κυπριακού «εις μπερλιαστικάς, στρατηγικάς και αποικιοκρατικάς δεσμεύσεις, θα το απομακρύνουν της συμπαραστάσεως των φυσικών του συμμάχων, εάν δεν προκαλέσουν ενδεχομένως και την αντίθεσίν των».³⁰⁵ Ο αραβικός κόσμος, ο οποίος ενδιαφέρεται για την Κύπρο νοιάζεται ώστε να υπάρξει αδέσμευτη ανεξαρτησία για την Κύπρο και όχι εξαρτημένη από τις στρατηγικές ανάγκες της Δύσης ή ελεγχόμενη από τον αντιαραβικό φανατισμό των Άγγλων και Τούρκων, οι οποίοι θα σπεύσουν να κάνουν την Κύπρο ορμητήριο εναντίον του χώρου της Μέσης Ανατολής. Η συνεχής ανευθυνότητα της ελληνικής κυβέρνησης, όπως διαπιστώνεται από τις συνεχείς αμφιταλαντεύσεις της και υποχωρήσεις της τείνει να εκμηδενίσει το απελευθερωτικό αίτημα του κυπριακού ελληνισμού. Μετά την ένωση η αυτοδιάθεση, μετά την αυτοδιάθεση η παραμόρφωση της αυτοδιάθεσης και εν συνέχεια η ανεξαρτησία και κατόπιν η εγγυημένη ανεξαρτησία με τις συνεχείς υποχωρήσεις.³⁰⁶ Το βασικό ερώτημα είναι αν η Ελλάδα μπορεί να προασπιστεί τα συμφέροντά της και να ανταποκριθεί στον ρόλο που ανέλαβε για την Κύπρο. Μια ήττα στον ΟΗΕ θα ήταν μοιραία γιατί θα οδηγούσε την Ελλάδα σε απομόνωση μέσα στη συμμαχία της. Η ώρα όμως είναι κοσμοϊστορική καθώς η Κύπρος η χώρα του Κυριάκου Μάτση θα συνεχίσει την λυτρωτική της πορεία και σιγά σιγά θα τα καταφέρει, επιμένει ο Ακρίτας.³⁰⁷

Με τις γνώσεις, τη σοφία και την πίστη του για ένωση ο Ακρίτας προσπάθησε μέσα από τα άρθρα του για την Κύπρο να ξυπνήσει την ελληνική ηγεσία ώστε να αποτραπούν περιπέτειες και μεγάλα λάθη. Δυστυχώς ως ένας νέος Ονήσιλος που αυτή τη φορά δεν χρησιμοποιούσε μέλισσες αλλά τα άρθρα του, δεν πέτυχε να ακουστεί, έτσι το νησί μπήκε σε μια διαφορετική πορεία από ότι ο ίδιος και χιλιάδες άλλοι Κύπριοι φαντάζονταν και ήλπιζαν. Η προοπτική της ανεξαρτησίας όπως δόθηκε στους Κύπριους φαίνεται ότι τον απογοήτευσε έτσι διαφοροποιεί τη θέση του, παραιτείται

³⁰⁴ Λ. Ακρίτας, «Εις τα πρόθυρα της συμφοράς», ό.π., σ. 5.

³⁰⁵ Λ. Ακρίτας, «Νέοι εντολοδόχοι δια το Κυπριακόν», ό.π., σ. 5.

³⁰⁶ Λ. Ακρίτας, «Προς ισχυρούς υποστηρικτάς», ό.π., σ. 1.

³⁰⁷ Βλ. Λ. Ακρίτας, «Οι δύο μεγάλοι και η Κύπρος», ό.π., σ. 5.

από Εθναρχικός Σύμβουλος³⁰⁸ και με το τελευταίο του άρθρο τον Φεβρουάριο του 1959, δηλώνει ότι επιλέγει να σταματήσει να γράφει, για να αποφύγει τη δημόσια σύγκρουση με την κυπριακή ηγεσία που αποδέχθηκε λύση ανεξαρτησίας.

Με την μοναδικότητα που τον διακατέχει αντιμετωπίζει τα πράγματα σφαιρικά και χωρίς προκαταλήψεις, τεκμηριώνει τις απόψεις του με επιχειρήματα που δύσκολα κάποιος θα μπορούσε ακόμη και σήμερα σε κάποιες περιπτώσεις να ανατρέψει, διατηρεί το κύρος του και ποτέ δεν στράφηκε με προσωπική επίθεση εναντίον κάποιου προσώπου. Ο Ακρίτας είχε τη διαύγεια, την εξυπνάδα, την ευστοχία και την αντίληψη για το τι συνέβαινε γύρω του και όλα αυτά τα βλέπουμε αποτυπωμένα στα άρθρα του. Αναφέρεται στα πολιτικά γεγονότα που συμβαίνουν το 1958 και τα συνδέει με μοναδικό πολιτικό, στρατιωτικό και κοινωνικό τρόπο με το Κυπριακό, κάτι που η ιστορία και οι μελετητές του κυπριακού ζητήματος θα προσπαθήσουν να το κάνουν αργότερα, ο Λουκής Ακρίτας το παρουσιάζει μέσα από τα άρθρα του.

Τα άρθρα του, επίκαιρα όσο ποτέ άλλοτε, καθώς και τα ερωτήματα που θέτει για τον ρόλο που θα αποκτήσει η Τουρκία στην ευρύτερη περιοχή, ποιοι θα της εκπληρώσουν τις επιθυμίες και ποιοι θα υποστούν τις συνέπειες αργότερα, αποτελούν διαχρονικά ερωτήματα. Άκρως προφητικός ο λόγος του, υπήρξε ένας άνθρωπος που μπορούσε να προσμετρήσει τα πράγματα και τις καταστάσεις, όλες οι ερωτήσεις του απαντώνται στο σήμερα, η Τουρκία σε βάθος χρόνου αποδεικνύεται μια χώρα με επεκτατική πολιτική στο Αιγαίο και στην ευρύτερη περιοχή. Ενώ από την άλλη, η Κύπρος και η Ελλάδα έρχονται κοντά και συμμαχούν με τον αραβικό κόσμο, ορίζουν τα θαλάσσια σύνορά τους και ακολουθούν πολιτικές και πρακτικές που σύμφωνα με τον Ακρίτα έπρεπε να ακολουθήσουν πριν μισό αιώνα αλλά συμφέροντα άλλων χωρών κράτησαν αυτές τις χώρες σε απόσταση. Αυτό το άνοιγμα της Ελλάδας προς τον αραβικό κόσμο, αν γινόταν όταν το υποστήριζε ο Ακρίτας, ίσως θα πετύχαινε να εγκλωβίσει την Τουρκία, η οποία επιδείκνυε μια τάση επεκτατική προς τον αραβικό κόσμο με το Σύμφωνο της Βαγδάτης και θα μπορούσε η Ελλάδα να την ανατρέψει. Το αραβικό άνοιγμα θα βοηθούσε και την περίπτωση της Κύπρου στον ΟΗΕ, ειδικά το 1958, όταν ανατράπηκε στο Ιράν το φιλοδυτικό καθεστώς που ήταν και ο μεγαλύτερος σύμμαχος της Τουρκίας στο Σύμφωνο της Βαγδάτης.

³⁰⁸ Ανώνυμος, «Κηδεύεται αύριον ο Λουκής Ακρίτας», ό.π., σ. 7.

Επίλογος

Ο Λουκής Ακρίτας μέσα από τον πολιτικό και δημοσιογραφικό του λόγο αναδεικνύεται ως μια ξεχωριστή προσωπικότητα του ελληνικού πνευματικού χώρου που «υπηρέτησε τις αρχές της ελευθερίας και της δημοκρατίας, αλλά και την πνευματική προκοπή της πατρίδας του».³⁰⁹ Μέσα από τα άρθρα του για την Κύπρο και τον πολιτικό του λόγο στην εφημερίδα *Ελευθερία* φαίνεται ότι γνώριζε πολύ καλά τις πολιτικές δυνάμεις της εποχής τόσο στην Ελλάδα και Κύπρο όσο και στον ευρύτερο διεθνή παράγοντα. Τα άρθρα του Λουκή Ακρίτα με ένα τόνο «πατριωτισμού και αξιοπρέπειας»³¹⁰ φωτίζουν και παρουσιάζουν την εξωτερική πολιτική της Ελλάδας και τη στάση που τήρησε για το Κυπριακό.

Ο Λουκής Ακρίτας με τον πολιτικό δημοσιογραφικό του λόγο, προπορεύεται της εποχής του. Η αρθρογραφία του χάραξε νέους εσωτερικούς και εξωτερικούς προσανατολισμούς, με μια μοναδική πολιτική διορατικότητα. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι εξέφρασε τις ανησυχίες του, οι οποίες μέχρι σήμερα αποτελούν διαχρονικές ανησυχίες του ευρύτερου ελλαδικού χώρου και της Κύπρου ειδικότερα.

*«Οι δημόσιες του παρεμβάσεις ήταν αξιοσημείωτες, τόσο ως προς το εύρος τους, όσο και ως προς το βάθος της σκέψης. Κάθε του άρθρο και ένα δοκίμιο Ιστορίας, πολιτικής ανάλυσης, πνευματικής παρακαταθήκης».*³¹¹

³⁰⁹ Α. Κλ. Σοφοκλέους, *Κύπριοι Χρονογράφοι, ό.π.*, σ. 14.

³¹⁰ Στο ίδιο.

³¹¹ Χρυσάνθος Χρυσάνθου, «Πολιτικός με καλές συστάσεις», περιοδικό *Κύπρος Ιστορία, Πρόσωπα και Γεγονότα*, εκδόσεις *Ο Φιλελεύθερος*, Λευκωσία, 2003, σ. 3.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

Πρωτογενείς Πηγές - Τύπος

Εφημερίδα *Ελευθερία*, Αθήνα, (Από 1 Ιανουαρίου 1958 έως 1 Μαρτίου 1959).

Δευτερογενείς Πηγές - Βιβλιογραφία

Αβέρωφ -Τοσίτσας Ευάγγελο, *Ιστορία Χαμένων Ευκαιριών (Κυπριακό, 1950-1963)*, τ. Β', Αθήνα: Βιβλιοπωλείο της Εστίας, 1982.

Χρ. Ανδρέου (έκδ.), *Κύπριοι Συγγραφείς, Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα*, τ. Α', Λευκωσία, 1982.

Βρεττάκος Νικηφόρος, *Λουκής Ακρίτας, Αρματομένοι, Ο άνθρωπος και το έργο του*, Αθήνα 1983.

Γρίβας – Διγενής Γεώργιος, *Απομνημονεύματα Αγώνος Ε.Ο.Κ.Α. 1955-1959*, Αθήνα: Πελασγός 2013 (επανεκδοση της έκδοσης του 1961).

Εκδοτική Αθηνών (έκδ.), *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τ. ΙΣΤ', Αθήνα 2000.

Κρανιδιώτης Νίκος, *Δύσκολα χρόνια, Κύπρος 1950 -1960*, Αθήνα: Βιβλιοπωλείο της Εστίας, 1981.

Κρανιδιώτης Ν. Γιάννος, *Το Κυπριακό πρόβλημα*, Αθήνα: Θεμέλιο, 1984.

Κύρρη Π. Κώστας, «Είκοσι χρόνια επικοινωνίας με τον Λουκή Ακρίτα», περ. *Κυπριακά Χρονικά, Αφιέρωμα στον Λουκή Ακρίτα*, τεύχ.50, Οκτώβρης – Νιόβης 1965.

Μασούρας Θεοχάρης, *Λουκής Ακρίτας - Δεκατρία Κείμενα*, Λευκωσία: Πολιτιστικές Υπηρεσίες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, 1995.

Μασούρας Θεοχάρης, «Καταξίωση ενός πνευματικού ανθρώπου», περ. *Πρόσωπα και Γεγονότα* (εφημ. *Ο Φιλελεύθερος*), τεύχ. 15 (2003).

Μπίτσιος Δημήτριος, *Κρίσιμες Ώρες* Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας, χ.χ.

Νικολακόπουλος Ηλίας, «*Ελευθερία*», στο Λουκία Δρούλια – Γιούλα

Κουτσοπανάγου (επιμ.), *Εγκυκλοπαίδεια του Ελληνικού Τύπου 1784-1974*, τόμ. Β', Αθήνα (2008).

Παπαπολυβίου Πέτρος, «Τα πολιτικά γεγονότα στην Κύπρο και στην Ελλάδα την τελευταία περίοδο του Απελευθερωτικού Αγώνα της ΕΟΚΑ (1958-1959)», στο Ίδρυμα Απελευθερωτικού Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-1959, Συμβούλιο Ιστορικής Μνήμης Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-1959, Σύνδεσμοι Αγωνιστών ΕΟΚΑ 1955-

1959, *Διαλέξεις Ακαδημίας Ιστορικών Σπουδών 2014-2015 και 2015-2016*, Λευκωσία 2020, σσ. 297-312.

Σακκάς Δ. Γιάννης, *Η Ελλάδα, το Κυπριακό και ο Αραβικός κόσμος, 1947-1974. Διπλωματία και στρατηγική στη Μεσόγειο την εποχή του Ψυχρού Πολέμου*, Αθήνα: Πατάκης, 2012.

Σοφοκλέους Κλ. Ανδρέας, *Κύπριοι Χρονογράφοι. Λουκής Ακρίτας (1908-1965)*, Λευκωσία: Νικοκρέων, 2007.

Σπυριδάκης Κωνσταντίνος, *Λουκή Ακρίτα, Πολιτικόν Μνημόσυνον*, Λευκωσία: Εκδόσεις Κυπριακής Εκπαιδεύσεως, 1965.

Φιλόκυπρος (έκδ.), *Μεγάλη Κυπριακή Εγκυκλοπαίδεια*, τ. Α', Λευκωσία 1984.

Χατζηδημητρίου Τάκης, «Λουκής Ακρίτας, Εκμυστηρεύσεις και εξομολογήσεις», περ. *Πρόσωπα και Γεγονότα* (εφημ. *Ο Φιλελεύθερος*), τεύχ. 15 (2003).

Χατζηδημητρίου Τάκης, «Ο πολιτικός και δημοσιογράφος Λουκής Ακρίτας», στο Ανδρέας Κλ. Σοφοκλέους, *Κύπριοι Χρονογράφοι. Λουκής Ακρίτας (1908-1965)*, Λευκωσία: Νικοκρέων, 2007.

Χατζηθωμάς Ανδρέας, *Λουκής Ακρίτας (1909-1965)*, Λευκωσία: Παγκύπριο Γυμνάσιο, 1985.

Χόλλαντ Ρόμπερτ (μετάφραση: Βίλλυ Φωτοπούλου), *Η Βρετανία και ο Κυπριακός αγώνας 1954-1959*, Αθήνα: Ποταμός, 2001.

Χριστοδουλίδης Νίκος, *Τα σχέδια λύσης του Κυπριακού (1948-1978)*, Αθήνα: Καστανιώτης, 2009.

Χρυσάνθου Χρύσανθος, «Πολιτικός με καλές συστάσεις», περ. *Πρόσωπα και Γεγονότα* (εφημ. *Ο Φιλελεύθερος*), τεύχ. 15 (2003).

Χρυσοστόμου Άγγελος, «Τουρκικές επιθέσεις της Τ.Μ.Τ. το 1958», στο Ίδρυμα Απελευθερωτικού Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-1959, Συμβούλιο Ιστορικής Μνήμης Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-1959, Σύνδεσμοι Αγωνιστών ΕΟΚΑ 1955-1959, *Διαλέξεις Ακαδημίας Ιστορικών Σπουδών 2014-2015 και 2015-2016*, Λευκωσία 2020, σσ. 114-135.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Καλλιόπη Παναγή

Λουκίας Ακρίτας (1908-1965)

Τίτλοι άρθρων του Λουκή Ακρίτα στην εφημερίδα *Ελευθερία*, Αθηνών

«Η πίστωση του Χιου Φουτ έχει πλέον εξαντληθή», 19-1-1958.

«Η Ελλάδα είναι εντολοδόχος της Κυπριακής ελευθερίας», 25-1-1958.

«Το Τουρκικόν βέτο επί του Κυπριακού», 1-2-1958.

«Η μαχόμενη Κύπρος έναντι των Αράβων», 12-2-1958.

«Εσήμανεν και πάλιν η ώρα του Εθνάρχου», 15-2-1958.

«Χωρίς ψευδίσθησιν έναντι της Αγγλίας», 22-2-1958.

«Εις τον δύσκολον δρόμον η Κύπρος», 1-3-1958.

«Ο φιλοτουρκισμός του Πενταγώνου», 8-3-1958.

«Ο Πυρφόρος της Ελευθερίας», 15-3-1958.

«Αι βόμβαι της ΕΟΚΑ και οι Εργατικοί», 23-3-1958.

«Ο εκλογικός αγών και το Κυπριακόν», 29-3-1958.

«Η εθνική προσφορά των Φιλελευθέρων», 5-4-1958.

«Η θετική συμβολή προς την Κύπρον», 12-4-1958.

«Καλείται η ηγεσία της ΕΡΕ ν' απαντήσει», 19-4-1958.

«Κέντρα εξωλαϊκά και εξωελληνικά», 26-4-1958.

«Η νέα συνωμοσία ενώπιον του λαού», 3-5-1958.

«Το σταυροδρόμι του Ελληνισμού», 10-5-1958.

«Ενώπιον κινδύνων μετά τας εκλογάς», 17-5-1958.

«Αι πρωτοβουλίαι του Μακαρίου», 24-5-1958.

«Ο μόνιμος στόχος των Αγγλοτούρκων», 1-6-1958.

«Ο δρόμος προς την Ελευθερίαν», 7-6-1958.

«Αντιμέτωποι του σωβινισμού», 14-6-1958.

«Ο συνεταιρισμός της τυραννίας», 21-6-1958.

«Αγγλικόν μέτωπον έναντι της Κύπρου», 28-6-1958.

«Έκαστος ενώπιον των ευθυνών του», 5-7-1958.

«Προς συνωμότης προειδοποιήσεις», 12-7-1958.

«Πνεύμα παρακμής και υποτελείας», 26-7-1958.

«Χωρίς μονοπώλια εις τον αγώνα», 2-8-1958.

«Εις το κέντρον νέας δοκιμασίας», 23-8-1958.

«Αντιμέτωποι με το έγκλημα», 30-8-1958.

«Απροπάρσκει ενώπιον του ΟΗΕ», 6-9-1958.

«Με κάθε θυσίαν και όλα τα μέσα», 13-9-1958.

«Αι άμεσοι ευθύναι ΟΗΕ και Αμερικής», 20-9-1958.

«Εις τα πρόθυρα της συμφοράς», 4-10-1958.

«Υπάρχει ή όχι εθνική κρίσις;», 11-10-1958.

«Ε.Ο.Κ.Α. ο βασικός στόχος του ΝΑΤΟ», 18-10-1958.

«Χωρίς παραμόρφωσιν της ανεξαρτησίας», 25-10-1958.

«Νέοι εντολοδόχοι δια το Κυπριακόν», 1-11-1958.

«Προς ισχυρούς υποστηρικτάς», 8-11-1958.

«Οι δύο μεγάλοι και η Κύπρος», 15-11-1958.

«Εις τας παραμονάς της μεγάλης μάχης», 22-11-1958.

«Ο Επεκτατισμός μίας δικτατορίας», 29-11-1958.

«Το επιστέγασμα μίας χρεωκοπίας», 6-12-1958.

«Όταν τα παθήματα δεν μας ωφελούν...», 13-12-1958.

«Η συγκάλυψις των συνενόχων», 20-12-1958.

«Οι Κύπριοι ηγέται υπό απαγόρευσιν;», 27-12-1958.

«Αι προϋποθέσεις μίας συνεννοήσεως», 3-1-1959.

«Το νέον δόλωμα των Αγγλοτούρκων», 17-1-1959.

«Η διαστρέβλωση της Ανεξαρτησίας», 24-1-1959.

«Προς νέαν μορφήν της Διχοτομήσεως», 31-1-1959.

«Αι βασικαί αρχαί μίας συμφωνίας», 7-2-1959.

«Αντιμέτωποι της Ιστορίας», 14-2-1959.

Καλλιόπη Παναγή

ΔΕΥΤΕΡΑ: ΠΑΝΟΣ Β. ΚΟΚΚΑΣ
ΑΡΧΙΣΥΓΓΡΑΦΗΣ
Γ. ΑΝΑΡΤΗΜΑΤΕΣ: ΑΡΧΙΣΥΓΓΡΑΦΗΣ
ΑΡΧΙΣΥΓΓΡΑΦΗΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ: 10 ΝΟΒΑΡΙΟΥ 1958
ΛΕΥΚΑΔΑ: 10 ΝΟΒΑΡΙΟΥ 1958
ΑΡΧΙΣΥΓΓΡΑΦΗΣ: ΑΡΧΙΣΥΓΓΡΑΦΗΣ

ΦΘΟΥΜΕΝΟΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΤΟΥ Ο Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΑΔΥΝΑΤΕΙ ΝΑ ΚΑΜΗ ΑΝΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΝ

Τόν παραπέμει εις την 2^{ην} επέτειον των εκλογών

ΧΡΟΝΙΖΕΙ ΚΑΙ Η ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ
ΕΚΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ. ΤΟ ΥΠΟΥΡ-
ΓΕΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΘΑ ΜΕΙΝΗ ΚΕΝΟΝ

Αναφοριστικός και κομματικό ύποκοιμισμο

Ο πολιτικός συνιστάτος προς γνήσιον...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

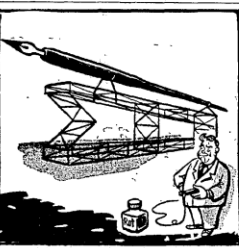
Εάν η ελευθερία είναι...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Η ελευθερία είναι...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Η ελευθερία είναι...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Η ελευθερία είναι...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Η ελευθερία είναι...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

ΤΟ ΝΕΟΝ ΔΙΕΠΡΟΚΟΜΙΣΤΟ ΒΑΘΜΟ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΑΛΛΑΖΕΙ ΤΗΝ ΟΡΜΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Η «ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΘΑΥΜΑΤΩΝ»

1. — Πέραν από τον Βέρν και τον Ουέλς
ΜΙΑ ΝΕΑ ΓΕΝΕΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ
ΔΙΑΝΟΙΓΕΙ ΝΕΟΥΣ ΟΡΙ-
ΖΟΝΤΑΣ ΔΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

ΕΙΣ ΠΕΡΟΣ ΘΗΣΕΥΣ ΝΑ ΕΞΕΥΛΕΤΗ ΤΗΝ ΣΟΦ. ΕΥΘΥΝΗΝ

Ο κριτικός ηθο-
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Η διδασκαλία τῆς Γλώσσας ἐξελίχθη ἐν τῶν προαγούσῃ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ 13 ΠΡΟΒΟΛΗ...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Η ΥΠΟ ΤΩΝ ΦΟΥΚΣ ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΘΑ ΦΘΑΣΙ ΣΗΜΕΡΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΤ. ΠΟΛΟΝ

ΚΑΙ Ο ΧΙΛΑΡΥ ΘΑ
ΕΥΡΕΙΤΑΙ ΕΚΕΙ ΔΙΑ
ΝΑ ΤΟΝ ΥΠΟΔΕΧΗ

Η ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΤΩΝ
ΔΥΟ ΑΝΤΙΣΤΗΜΩΝ

ΟΥΔΕΝΩΤΕΡΟΝ 13 ΠΡΟΒΟΛΗ...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Ουδένωτερον 13 ΠΡΟΒΟΛΗ...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Ουδένωτερον 13 ΠΡΟΒΟΛΗ...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Ουδένωτερον 13 ΠΡΟΒΟΛΗ...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Ουδένωτερον 13 ΠΡΟΒΟΛΗ...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Ουδένωτερον 13 ΠΡΟΒΟΛΗ...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Ουδένωτερον 13 ΠΡΟΒΟΛΗ...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Ουδένωτερον 13 ΠΡΟΒΟΛΗ...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Ουδένωτερον 13 ΠΡΟΒΟΛΗ...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Ουδένωτερον 13 ΠΡΟΒΟΛΗ...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Ουδένωτερον 13 ΠΡΟΒΟΛΗ...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Ουδένωτερον 13 ΠΡΟΒΟΛΗ...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

ΕΝΔ ΕΠΑΝΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΚΥΡΙΟΝ Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ Η ΠΙΣΤΟΣΙΣ ΤΟΥ ΧΙΟΥ ΦΟΥΤ ΕΧΕΙ ΠΛΕΟΝ ΕΞΑΝΤΑΗΘΗ

Η Αγγλοκυριακή συμπαγίγναι και
η ενίσχυσις της από την Ουάσιγγτον

ΑΡΡΟΝ ΤΟΥ Κ. ΛΟΥΚΗ ΑΚΡΙΤΑ

Η Ουάσιγγτον...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Η Ουάσιγγτον...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Η Ουάσιγγτον...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Η Ουάσιγγτον...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Η Ουάσιγγτον...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Η Ουάσιγγτον...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Η Ουάσιγγτον...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Η Ουάσιγγτον...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Η Ουάσιγγτον...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Η Ουάσιγγτον...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Η Ουάσιγγτον...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Η Ουάσιγγτον...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...
...το να μην αναμένεται...

Το πρώτο άρθρο του Λουκή Ακρίτα στην εφημερίδα *Ελευθερία*, 19-1-1958.

ΕΝΩ ΕΠΑΝΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΚΥΠΡΟΝ Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ

Η ΠΙΣΤΩΣΙΣ ΤΟΥ ΧΙΟΥ ΦΟΥΤ ΕΧΕΙ ΠΛΕΟΝ ΕΞΑΝΤΛΗΘΗ

Ἡ Ἀγγλοτουρκικὴ συμπαίγνια καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῆς ἀπὸ τὴν Οὐάσιγκτων

ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ κ. ΛΟΥΚΗ ΑΚΡΙΤΑ

Ἐθνικοῦ Συμβούλου

Ἡ εὐλευθερία μὲ ἰδιαιτέραν εὐχαρίστησιν ἐγκαινιάζει ἀπὸ σήμερον τὴν κατικὴν συνεργασίαν τοῦ κ. Λουκῆ Ἀκριτά. Ὁ διακεκριμένος δημοσιογράφος καὶ συνεπὴς ἀγωνιστὴς τῆς κυπριακῆς ὑποστάσεως, τὴν ὁποίαν ἀλλοτρετῶς πᾶντοσφαιροῦν ἀπὸ τοῦ βήματος τῶν ἠνωμένων Ἐθνῶν, ἔσχε ἀπὸ τῶν στήλων αὐτῶν μὲ πληρῆ ἀνεξαρτήτων γνώμης καὶ μὲ τὸ πρᾶξιμον κῆρος, τὸ ὅποιον τοῦ δίδει ἡ ἰστορία, τὸς Ἐλευθερίου Συμβούλου, τὴν κυπριακὴν ἀποψιν ἐπὶ τὸν ἐξολίθισον τῆς μεγάλης ἐθνικῆς ὑποστάσεως. Ἡ εὐλευθερία οὐδέποτε ἀντιμετώπισεν τὴν Κύπρον ὡς ἀντικείμενον ἐσωτερικῆς πολιτικῆς διαμάχης, συνεπῶς παρέχει τὸς στήλας τῆς εἰς τὸν κ. Ἀκριτᾶν μὲ ἀίσθημα ἀπολύτου ἐνίσχυσεως, φυσικᾶ ἰσχυράσασται νὰ ἔχη ἐνδεχομένως ἰδίαν ἀπόψιν, τὰς ὁποίας δὲν θὰ παρελθῆ νὰ διατυπώσῃ ἐκαστοτε.

Τὸ μετέωρον τοῦ σπῆ Χίου Φούτ φαίνεται, καθ' ὅλας τὰς ἐνδείξεις, νὰ βαδίζῃ πρὸς τὴν ὁσίαν του, ἐκ τὸς ἂν ἡ σὴσάτη χειρονομία του— τὴν ὁποίαν εἶναι βέβαιον ὅτι θ' ἀνεγμεναν ὅλοι οἱ ἐλεύθεροι ἄνθρωποι, ἀλλὰ δὲν τὴν ἐπιζήσουν— ἀναπεκρινετο εἰς τὸ ὕψος μίας πρᾶγματι ἱστορικῆς ἀποστολῆς, τὴν ὁποίαν ὁ νέος κυβερνήτης ἀπεδέχθη, καὶ εἰς μίαν δορυβάθῃ φιλοδοξίαν ποῦ οὐκ ἔσχε τὰς πρᾶξιμας θεματικὰς ἐξουρηγίαις του. Ἡ ἐπιστροφή του ὅμως εἰς τὴν Κύπρον χωρὶς μεταβολῆν εἰς τὴν ἐκωλοθυομένην πολιτικὴν, εἶναι ἔσδορος καὶ θλιβερά. Οἱ συντηρητικοὶ τοῦ Λονδίνου ἀποδεικνύονται ἀποφασισμένοι νὰ διατηρήσῃ τὸν κυπριακὸν ἀδιέξοδον, μὲ τὴν ἐπιπίδα ὅτι, θὰ ὀρμησῶσιν αἱ συνθηκᾶι παρατάσεως καὶ θεμελιώσασαι τῆς δουλείας τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ.

Αἱ μίχρι τῆς στιγμῆς ὑπάρχουσαι πληροφοροίαι βεβαιῶσιν ὅτι ἡ ἀπεκθῆς ἀποικιακὴ νοοτροπία ἐξακολοῦσεται, παρὰ τὴν ἀντίδρασιν σοβερῶν παραγόντων τῆς ἀγγλικῆς ζωῆς, νὰ καθοδηγῆ κατὰ τρόπον κυριαρχικόν τὰς ἐπὶ τοῦ κυπριακοῦ ἀποστάσεως καὶ σχεδία τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, ἀποδεχόμενης εἰς πᾶσαν ἐκκαιρίαν τὸ βέτο τῆς Ἀγκύρας. Αἱ δηλώσεις τοῦ Ἀγγλοῦ προξένου εἰς τὸ Κολόμπου τῆς Κεῦλλῶνης, εἰς τὰς ὁποίας ὑπογραμμίζει τὸν διεθνή χαρακτῆρα τοῦ κυπριακοῦ δια νὰ ἐπιμεῖν κυρίως εἰς τὴν ἀνύπαρκτον στρατηγικὴν πλάσαν τοῦ θέματος καὶ τὸ ἰδιαιτέρον ἐν προκείμενῳ ἐδιαφέρου τῆς Τουρκίας, προκθερίζουν τὸ εἰδικὸν βῆρος τῶν ἀνεκινουμένων μετὰ τὴν 21ην Ἰανουαρίου ἀνεκοινώσεων ἐνωπίον τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων. Ἡ Συντηρητικὴ κυβέρνησις, ἡ ὁποία κατέθεσε τὴν οικονομικὴν ὑπόστασιν τῆς Μ. Βρετανίας εἰς τὸν Μινώταυρον τῶν περηνικῶν ὀπλων καὶ τῶν ὑπερπονητῶν στρατευμάτων κατοχῆς μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τῶν 35.000 τῆς Κύπρου, γνωρίζει ὅτι εἰς ἀντιστάθμισμα τῆς συμφορῆς τῆς ἔχει τοὐλάχιστον ἐπὶ τοῦ κυπριακοῦ τὴν εὐμενῆ ἐπιδοκιμασίαν, ἂν ὄχι τὴν προθύμον συμπαραστάσιν τοῦ ἀμερικανικοῦ παραγόντος, βυθισμένου εἰς τὰς ἀντιφᾶσεις μίας ἀλλοπροσάλλου πολιτικῆς. Καὶ πρέπει ἀσφαλῶς νὰ λεχθῆ μὲ ὄλην τὴν ἐπιβαλλομένην εὐκρινειαν, ἄλλὰ καὶ διὰ νὰ ἐξαλεισθῇ οἰαδήποτε ψευδαίσθησις, ὅτι εἰς τὴν ἀγγλοτουρκικὴν συμπαίγνισιν προσετέθη ἤδη ἔξ ὀλοκλήρου τὸ βῆρος τῆς Οὐάσιγκτων, μὲ βεβαίαν τὴν ἀντίθεσιν τῶν μεγάλων στραμάτων τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ, ἀλλὰ μὲ φανατικὴν τὴν ὑποστήρισιν ἐκ μέρους τῶν ἐλληλοπροσασσομένων ἠγχιῶν τοῦ Πενταγώνου καὶ μὲ ἀρχιτεκτονικὰ τῆς ὀβίας αὐτῆς πολιτικῆς τὸν κ. Ντεῦλλε. Ἐνὸς τοῦ κυπριακοῦ εἰς τὸν ἐλεύθερον στίβον τῆς διεθνούς ζωῆς, τὴν Ο.Η.Ε., ἐσημείωσε τὸ μεγαλύτερον ἄμμα του, ἀντιθέτως εἰς τὸν ἐσωτερικὸν κλοιὸν τοῦ ἔθνος Λονδίνου— Ἀγκυρα μὲ νοσητὴν γυναικὸν πρὸ τῶν περὶ φημον Πενταγώνου συμμετέχεται, μὲχρις ἀποπνιγμοῦ. Ἡ δὲ ἔδωκεν οὐδέτερο τῶν ἀμερικανικοῦ παραγόντος, εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ πρῶτιστον λόγον ἐδασίσθη ὁ χειρισμὸς τοῦ κυπριακοῦ,

ἀποδεικνύεται πλέον ἕνας ἀνύπαρκτος, ὅσον καὶ ἐπικίνδυνος μύθος, τοὐλάχιστον διὰ τὴν περίστρον τῶν ὀλίγων προσηκόντων ἐτῶν καὶ μῆχρις οὔτου αἱ ἠν. Πολιτεία ὑπερφραγίσουσαν τὰ θεματικὰ ἐπιτελεγματὰ τῆς σοβιετικῆς ἐπιστήμης.

Ἡδὲ τὸ κυπριακόν, ἀπὸ τῆς πλεοῦρας τῶν στενωτέρων ἐσημαχικῶν τῆς ἐπισήμου Ἑλλάδος διαγράφεται σαφέστατα: Ἡ ἐντιμος καὶ δικαίως λύσις τοῦ κυπριακοῦ, τὴν ὁποίαν ὑπεσέβη ὁ Ἀγγλος ἡγεμιστορρῶν κ. Νόμπλ, σχολιάζων τὴν ἐγκλιθεῖσαν ὑπὸ τῆς Πολιτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ο.Η.Ε. ἀποφασιν περὶ ἐσθρηγῆ τῆς αὐτοδιαστάσεως εἰς τοὺς κυπρίους, δὲν προχωρεῖ πέραν ἑνὸς ἐρητημένου καθεστώτος, μονίμου κηθεμονώσεως τῶν κυπρίων καὶ μάλιστα μὲ τὴν ὀπιελὴν τῆς διασπᾶσεως τῆς ἐνόθητος τῆς πατρίδος τῶν, τὴν ὁποίαν διεσῶσεν εἰς τὴν μακρὰν διαδρομὴν τῆς ἱστορίας τῶν μὲ τὴν ἀνιστάσθηον τραγυλίων τῶν εἰς τοὺς ἐξανατλητικὸς ἀγῶνας τῶν ἐναντίων ὄλων τῶν κατακτητῶν τῆς μεσσηρικῆς νήσου. Ἡ Τουρκία, περιχαρακωμένη εἰς τὴν γνώριμον φρουριακὴν συγκρότησιν μίας ἀδίστατικῆς πολιτικῆς, θεωρεῖ καὶ αὐτὴν ἄκομῆ τὴν διατιμῆσιν ὡς παραχώρησιν, ἔχι ὅτι πιστεύει εἰς τὴν δυνατότητα τῆς ἐσθρηγῆς τῆς, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐκδύσει, πρὸς τὸς ἐνοῦδου τῶν Ἐργατικῶν εἰς τὴν ἐξουσίαν, λύσιν παγιώνουσαν τὸν ἐξανδραποδισμὸν τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ. Ἐἔ ἄλλου, ἀπὸ καμμίαν ἀπολύτως συμπαχικὴν πλεοῦραν δὲν ἐξεδηλώθη ὅτε καὶ ἡ ἐλαχίστη κατανοήσις τῆς ἑλληνικῆς θέσεως πρὸς ἑκατοποῖσιν τῶν πόδων τῶν κυπρίων. Ἀντιθέτως, ἂς ἡμφοροσε νὰ λεχθῆ ὅτι μετὰ τὴν ἠθικὴν νίκην πρὸς ἐπραγματοποίησιν εἰς τὴν Ο.Η.Ε. τοῦ κυπριακοῦ, οἱ ἀντιδραστικοὶ κλοῖοι τοῦ δουτικοῦ στρατοπέδου, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὴν Οὐάσιγκτων, ἐκ φόδου μῆπως ἡ λεία τῆς Κύπρου διασφῆ τῶν σχεδίων τῶν, ἀνεπτυχῶν πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν πρωτοδουλιαν καὶ ἡσκησον πίσεις, μῆσα εἰς ἐκτροφοῖσιν ἀπειλῶν καὶ ἐκδραμῶν, ὥστε ἡ ὑπεύθυνος ἡγχισία τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ νὰ ὑποστῆ φυγαλογικὴν διαδρομὴν διὰ νὰ στῆρῃ εἰς τὴν πρῶτην, βασικὴν ἔλλαωτε, ὑπα-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ
Εἰς τὴν 8ην Σελίδα

**ΣΗΜΕΡΟΝ Εἰς τὴν
«Εὐλευθερίαν»**

Ἐγκαινιάζει τὴν συνεργασίαν τοῦ ὁ καθηγητῆς
Ν. ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΣ-ΓΚΙΚΑΣ

Τὸ πρῶτον ἔσθρον τοῦ ἐπιλέκτου καλλιτέχνου δημοσιεύεται εἰς τὴν 5ην σελίδα.

